ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 7/2/2020

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 7 ވަނަ ޖަލްސާ

٢٤ شوّال ١٤٤١

16 ޖޫން 2020

(އަންގާރަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:04

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 14:31

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ ހަތްވަނަ ޖަލްސާ
16 ޖޫން 2020 (އަންގާރަ ދުވަސް)

---

1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއީ 16 ޖޫން 2020 ވީ އަންގާރަ ދުވަސް. 1441 ވަނަ އަހަރުގެ ޝައްވާލު މަހުން 24 ވަނަ ދުވަސް. މިއަހެލި ނަކަތުން 14 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިށީނދެ މި ތިބީ، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ ހަތްވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 31 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަފަރުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނެތް. ކޮރަންޓީނުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ގެއްލިފައި ވެއްޖެ. ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޭ ދަންވަރު ގުޅުއްވި. ވިދާޅުވި، ތިމަން މި ހުރީ ކޮރަންޓީން ފެސިލިޓީއެއްގައޭ. އެއީ ރަށަށް ވަޑައިގަތުމަށް ކޮރަންޓީންވާންޖެހޭކަމުން ކޮރަންޓީންވެވަޑައިގަތީ. ދެން މިހާރު ދާއިރާއަށް ވަޑައިގަތުމަށް. ދެން މިހާރު ދާއިރާއަށް ވަޑައިގަންނަވައި؛ އެއީ [illegible] އެކައި އެނބުރި ވަޑައިގަންނަވަންވެގެން އެދިވަޑައިގަތީ. އެހެންނަމަވެސް، ބެލިއިރުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ތަނުން [illegible]. [illegible] ދެން [illegible] ފެށީ މި ތިބީ މި [illegible] [illegible] މި [illegible]. [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވުޖޫދަށް ގެނެވޭތޯ.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާނުކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ އެޖެންޑާއަކީ، އޖ/7/2/2020.

4. މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ގަރާރު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

4- މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ގަރާރު.

4.1- ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފަރާތުން ކޮސޮވޯގެ މިނިވަންކަން ބަލައިގަނެ، އެކަން ރަސްމީކޮށް އިޢުލާނުކުރުމުގައި ކޮރަޕްޝަން މަގުފަހިވާ ފަދަ އަމަލުތަކެއް ހިންގާފައިވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން މިކަން ހިނގައިގޮސްފައިވާ ގޮތް ބަލައި ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ކުރެވެން ހުރި މަސައްކަތްކޮށް ކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހަޅާ ގަރާރު.

6. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިބްތިދާއީ ބަހުސް.

6.1- ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނާ ދިމާއަށް ކުރާ ތަފާތުކުރުމާއި ހަމަހަމަކަމާއި، ސިޔާސަތުތަކާއި، ގާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކުގައި ހުރި ހަރަސްތަކާއި، ތަފާތުކުރުންތައް ނައްތާލުމަށް ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމަށް ދިރާސާކޮށް ހުށަހަޅާ ގަރާރު. ގަރާރު ހުށަހަޅުއްވުމަށް ފުރުސަތުއަރުވަނީ މި ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲއަށް.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ މި އަހަރުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އަންހެނުންގެ ދުވަހު އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި ޤާނޫނެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ޤާނޫނުގެ ވާހަކައީ، އަދި މި ޤާނޫނުން އަޅުގަނޑު މި އުޅޭ ޕާލިމަންޓަރީ އިންކުއަރީގެ ވާހަކައީ މިއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމަހަމަކަމުގެ ވާހަކަ. އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަމަހަމަކަމުގެ ވާހަކަ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިއްޖެ. ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި، ހަމަހަމަކަމަށް ގޮވައިލާ ހުރި މުޢާހަދާތަކުގައި ބައިވެރިވެއްޖެ. އަދި އެ މުޢާހަދާތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ގޮސްޖެހުންތައް ވެސް ނައްތާލައި ފުރިހަމަކޮށް މިހާރު ބައިވެރިވެއްޖެ. އެތައް ޤާނޫނެއް އަޅުގަނޑުމެން ޕާސްކޮށްފިއްޖެ. އެތައް ޤާނޫނެއް ވުޖޫދަށް ގެނެވިއްޖެ. ދިވެހި އަންހެނުންނަށް ހަމަހަމަކަން ފުރުޞަތާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، ހިމާޔަތާއި އިންސާފު ހޯދައިދިނުމަށް ބަލައި އެތައް ޤާނޫނެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހެދިއްޖެ. 2012 ވަނަ އަހަރު، ގެވެށި އަނިޔާ ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު. 2014 ގައި، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު. 2014 ގައި، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު؛ އަދި 2016 ގައި ޖެންޑަރ އީކުއަލިޓީ އެކްޓް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަރުލަމާނުން ޕާސްކުރިން. އަދި މީގެ 2 މަހެއްކާ ދުވަސްކުރިން ޖިންސީ ކުށަކާ ބެހޭ ކުށެއް ކަމަށް ހަދައިދީ ޤާނޫނު ޖިނާއީއަށް އިޞްލާޙުކުރަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވަނީ ބަރުލަމާނުން ފާސްކޮށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަހަމަ ގޮތަކަށް ވެސް ނުދެވޭކަން މި ބަރުލަމާނުގެ މަޖިލީހަށް ބަލާލިޔަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފެނޭ. ޕާލިމަންޓު ބަލައިލިޔަސް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބަލަން ބޮޑުތަ، ބާރުގެ ހިއްސާ، ޤައުމު ހިންގުމުގެ އެއްވެސް ދާއިރާއެއް، އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއް ބަލައިލިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފެނޭ ހަމަހަމަކަން ގޮތަކަށް ވެސް ނުދެވޭކަން. ޕާލިމަންޓުގައި، ހިމެނިއްޔާ، އިންސާފުގެ ދާއިރާގައި، ގާޒީކޮޅުގައި އަނިޔާގެ ސުޕްރީމްކޯޓާ ހިމަށް އަންހެނުން ކައިރީގައި އަރާފައިވާތީ ބޭނުން، ތިމާވެށި އެއަށް އިންސާފުވެރިވުމެއް. މިހާރުގެ ވާބަނޑުގައި ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ސިޔާސަތަކާއި ރިޕޯޓްކުރުމުގެ އަންހެނުން ކައިރީގައި އަހަރެމެންގެ ބޭނުން، ތިމަންނައަށް މިއަދު ދެން އެކަން ނުވާނެ ކަމަށް ބަލަހައްޓާ އަންހެނުން ކައިރީގައި ބޭނުން، ބަލަހައްޓަން އޮތް ވާހަކަ ސަރުކާރުގެ ހިތާމަ އަންހެނުންނާ ބޭނުންތޯ؟ އަދި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކަމަށް ބަލާނެ ހުރަހަކަސް؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަގުމަތީގައި ކަމެއް އަންހެނުން ހުށަހަޅާ، ބަރުލަމާނީ ސިޔާސީ ބައިވެރިވުމަށް އިސްނަގައި ކުރި ފުރުޞަތުތަކާ ހިތާމަ އަންހެނުން ހުށަހެޅުމަށް ބޭނުންތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 10 އަހަރުން ފުރިހަމަކޮށް ހިތާމަ ކުރީގެ ބަރުލަމާނީ ބައިވެރިވުން އަންހެނުންނަށް މަގުފަހިކޮށް ބަރުލަމާނުގެ އަންހެނަކާ ހަމަ ގާތްގަނޑަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިމާއެއް ނުވާނެ. ވީމާ އެ ބަރުލަމާނަކީ އިންސާފު ލިބުން އެއްގޮތް އަންހެނަކާ ވެސް، އެއްގޮތް އަންހެނަކާ ވެސް ދިމާވާގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،

އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޔަޤީން. މި ގާނޫނުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި ރިޢާޔަތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވިއްޖެޔޯ ބަލާން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގާނޫނުތައް ތަންފީޒުކުރަން ކަމާ ބެހޭ މުއައްސަސާތަކަށް އަޅުގަނޑު ގުޅުނީން. ސިވިލް ކޯޓަށް އަޅުގަނޑު ގުޅުނީން. މަދަނީ ކޯޓަށް އަޅުގަނޑު ގުޅުނީން. ފުލުހުންނަށް ގުޅުނީން. އެމްޕްލޯއިމަންޓް ޓްރައިބިއުނަލަށް ގުޅުނީން. އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް އަޅުގަނޑު ގުޅުނީން. މޮނިޓަރިންގާއި؛ ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ މޮނިޓަރިންގާ ހަވާލުވެހުރި އޮފީސް، ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއާ. ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއަށް އައި އާ ވަޒީރު ހަވާލުވެވަޑައިގެންނެވީ އެންމެ އެއް މަސްދުވަސް ވަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެކަމަކު ވިދާޅުވި އަޅުގަނޑު 8 މާރިޗުމަހުގައި ގުޅުނީމާ ވިދާޅުވި، 9 މާރިޗުން ފެށިގެން މި މިނިސްޓްރީން މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަވާނޭ. ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ ގާނޫނުގެ ދަށުން ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ނިޒާމު ގާއިމުކުރަން، އެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު މި މިނިސްޓްރީއަށް އަންގާފައިވަނީ 42 އިދާރާއަކުންނޭ. އަދި އެ އިދާރާތަކަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު އެއްކުރުމުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު ގުޅުނު ދުވަހު ނުދުން އަންނަ ދުވަހު ފައްޓަވާނޭ މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި. އަޅުގަނޑަކަށް އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިނިސްޓަރު ހިއްވަރުދެއްވުމާ ދެއްވާނެ. ފުރުސަތުންނާއި ފެންވަރަށް ޖަމާކޮށް އެކަން ފަށައިގެން އެނގޭ މި ގާނޫނުގެ ޢަމަލުކުރަން ހުރި މިންވަރު. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގެވެށި އަނިޔާ؛ 3/2012 (ގެވެށި އަނިޔާ ހުއްޓުވުމުގެ ގާނޫނު)އިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނީ 18 މައްސަލަ. ސާބިތުވީ؛ 4. ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުން، ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ގާނޫނު، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގާނޫނު ފާސްކުރިތާ 6 އަހަރު ވީއިރު ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވަނީ އެންމެ މައްސަލައެއް. ޖިންސީ ގޯނާގެ ދަށުން 236 މައްސަލަ ހުށަހެޅިއިރު، ސާބިތުވީ 97 މައްސަލަ. ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ ގާނޫނު؛ ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ ގާނޫނު އެކުލަވާލެވިފައިވާ 4 އަހަރު ވީއިރު ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވަނީ ކިތައް މައްސަލައެއް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ސުމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ހިތާން، އަންހެނުން، ފިރިހެނުން؛ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ހިތާން މައްސަލަތައް އަންހެނުންނަށް ދިމާވާތީ ކުރަމުން. ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ގޯނާކުރުމާއި، އަނިޔާއާއި، ހަމަހަމަކަން ނުދެވުމާއި، މައްސަލަތައް ދިމާވަނީ [illegible]. އެކަމަކު ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް މައްސަލައަކަށްވާ ހުރޭ ވަން އަދަބުން މަސްއޫލު ނުރިއިސްވާން ނުބައްލަވޯ. އޮގިއިމުރުން މައްސަލަ ހުށަހެޅިޔާ ވެސް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ މައްސަލައަކަށް ވެސް ހަމަ ނުވަނީ. އެހާ ފަހަރަކު ނަތީޖާއަކަށް ގޭއަށް ގުނާ ވެސް ބަންދައި އެބަހުރި. ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް މި މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމަކީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޭނުންވަނީ ސާބިތުކުރުމަށް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަދަނީ ކޯޓުން ޖަވާބު ނުލިބުނު. ހައިރާންކުރާ ނުވި. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހީވަނީ ދަންނަވައިލާ ނަހަދާވަރަކަށް ހަމަނަޑައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ އެ ތަންތަނުގެ ހާލަތު. ކޮންމެ ފަރާތަކަށް އަނިޔާވެރިޔާއަށް އަނިޔާކުރިމާ 200 ރުފިޔާއިން ޖޫރިމަނާކޮށްފައި އެބަހުރި. ކައިވެނި އެއީމަތި؛ ކައިވެނީގެ ސަރަޙައްދު ކުން ހުންނާތީވެ އިބައެއް މިހުނަސް ކައިވެނީގެ ސަރަޙައްދު

ދެނީ؟ ނުވަތަ ނުދިނީމާ އެ މިހާރަށް ދެން ވަނީ ހިއްޖޭ؟ ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީގެ ދަރުސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބުނާނެ، މިސާލަކަށް، މިސާލަކަށް ބުނާނެ، މީޑިއާއިން ހަބަރު ގެންނައިރު ޖެންޑަރ ސެންސިޓިވިޓީއަށް ވިސްނަންޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހަބަރެއް ވިދާޅުވެލައްވާ! 13 މީހަކު؛ 12 ފިރިހެނުންނާއި އެއް އަންހެނަކާ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކޮށްގެން ހައްޔަރުކުރިމާ ހަބަރުގައި ލިޔާނީ، ހަމައެކަނި އަންހެން މީހާގެ ނަން. މިއީ މީޑިއާގެ ހާލަތު ހުރިވަރު. ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި އޮންނާނެ، ސްކޫލްތަކުގައި ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ ޕްރޮމޯޓުކުރުމަށް ބަލައި ކުދިންނަށް، އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ދޭތެރޭގައި ހުރި ހަމަހަމަކަމާއި، އަންހެނުންގެ ބާރު، އަންހެނުން ބައްޓަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވުމަށް ބަލާ ސްކޫލްތަކުގައި ޕްރޮމޯޓުކުރަންޖެހޭކަން. އޭގެ މާނައަކީ އެސްއެމްއީގައި އެ ވާހަކަ ދައްކަން. އޭގެ މާނައަކީ، ކުރިއަށްދާއިރު ބަދަލުތަކެއް ގެނައުން. އޭގެ މާނައަކީ، ކުޅިވަރުގައިވެސް ދެވަނަ ކޮންމެ ރައްކާތެރިކަން ގެންސްގެން ކުދިންނަށް މިކަމުގެ މައުލޫމާތު ދިނުން. މި ކިޔަވައިދިނުން. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެދުވަހުގެ ދަރިފުޅު މިހާރު ގްރޭޑް 9 ނިންމަން އޭ ދަނީ. އަދިއްޔާ ހަމަގައިމު ވެސް އެކުވެރިކަން ހިއްސާކުރާ އޮންލައިން ކިޔަވައިދެނީއޭ، އަންހެނުންގެ ގޮތުގައިން ބޭރުގެ ނުވަތަ ދުރުން ގެއިން ޗެކްކުރުން ފިޔަވައި، ކަސްމީ ސިފައިއްވައިގައި ސްކޫލްތަކުގައި ކިޔަވައިދިން ހަމައެކަނި އެއްވަރެއް ނަގަން. އަދި އުނުން ސްކޫލްތަކުގެ ޓީޗަރު ނަމޭ. އުޅަމުން، އެދުވަހު ބޭނުން ހަމަ އުޅޭފަޅުވެސް މިނިސްޓްރީން މި މައްސަލައިގެ ނަމަކަށް ވެސް. މި ޕްރައިމަރީ އިންގްލިޝްގެ އޭރު ބޭނުމެއް އޮޅި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެދުވަހު މި ދަރިފުޅާ ވޯރކްއައިޓް، ގޮތުންނަކުގައި ހަމަހަމަކަމާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ވޯރކް ލިޔުމުގެ ބޭނުމެއް އޮވޭ. މި ކޮންކަރަން ކުރާން އެދުވަހުގެ ލިޔުމުގެ ބޭނުމެއް އޮވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުމުގައިވެސް ދެ އަންހެނުން ކުއްޖެއް ކުރިމަތީގައި ހުރެގެން އަންހެނުން ވޯރކް، އަންހެނުން ވޯރކް ކުރަމުން ދާ ވަޒީފާ ހަރައިދިނުމާއި، އަންހެނުންނަށް ނުކުރެވޭ ބޭނުމާއި، ކުޑަ އަންހެނުން ކުއްޖާ ބޭސްގެން މުޖުތަމަޢުގެ ފިރާގެން އާދޭ އަދި ބައްޕަ މިނިވަންކަމާއި ދޭ ކުއްލިއަކާ އެކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބަދުބަސް. އެދުވަހު ބޭނުމީ، ސްކޫލްތަކުގައި ވެސް ބޮޑެތި އަންހެނުން ކުއްޖާއިން ފެށިގެން ފެށޭ އުމުރުގެ އަންހެނުން ކުއްޖާ ކައިރީގައި ބުނަން، ވާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ އެދުވަހުގެ މި ގޮތުގެ ގޮތަށް ލިޔުމުގެ ބޭނުމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޕްރައިމަރީ އިންގްލިޝްއާއި އެދުވަހު މި އުޅުނީ، ގޮތުގައި ހުރިއްޖެ. ހަމަހަމަކަމާއި، ބައްޕާއި، ހިމާޔަތްކުރުމާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި އިންސާފު ލިޔުމުގެ އެދުވަހުގެ ހަމަހަމަ ވޯރކްތައް ވެސް ހިއްޖޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ލިޔުމުގެ އަސާސް ދޭތެރޭގައި ކުރީ ކުއްޖާއަކީ އަންހެނުން ބޭސްގެ ބޮޑުކަމެއް އެ ބަޔަކު ފާހަގަކުރެވޭ ވަރުން ކުރީ ކުއްޖާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޮޑުކަމުގެ ޕްރައިމަރީ އިންގްލިޝް ކުރީ މި އުޅުނީ. އެ ބަޔަކު ބޭނުމުގައި، އަދި ހާރިސްކޮށް މި ގޮތުގެ ބޮޑުކަމުގެ، ޖިސްމާނީ ކުރީ ގޮތުގައި ކުއްޖާ ބަލަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވަކިގޮތަކަށް ބޭނުންވޭ، އެ މަސައްކަތްކުރުން

ކޮންމެވެސް ބަޔަކާ އެބަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަވާލުކުރަންޖެހޭ. މިކަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިޔަށްގެންދާ މި ގާނޫނުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ވަޒަނު، އާބާދީގެ 49% ކަމަށް ވާ ދިވެހި އަންހެނުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ވަޒަނު ފުރުޞަތުދިނުމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ 39% ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބަސްބުނުމުގައި، ބާރު ހިންގުމުގައި އިޖުތިމާޢީ ގޮތުންނާއި، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން، ސިޔާސީ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުން 49% އަށް އޮތް ބާރައި ބަންދު ޖަހައިނުގަންނާނު ގޮތެއް، އަޅުނުލާނު ގޮތެއް، ދިބެނުގަންނާނު ގޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއީ ނުވާ ގޮތް. ދިވެހި އަންހެނުން އުޅެނީ އެ މުހިންމު ބައެއް މިންވަރު، ދިވެހި އަންހެނުން އުޅެނީ އެ މުހިންމު ބާރެއް ކުރިއަށްގެންދާ ނޫން. ދިވެހި އަންހެނުން އުޅެނީ އެ މުހިންނަށް ބައެއް މިންވަރު ނުހުރިގެން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ގެންދަނީ ކޮމިޓީގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު ހުސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމަށް. ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ގަލޮޅު ދެކުނު މެންބަރު އަޙްމަދު މީކާއިލް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަންހެނުންގެ ޙައްޤުތަކާއި އަންހެނުންނާ ގުޅޭ ކުދި ޤަވާއިދުތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކާ މި ދަނޑިވަޅުގައި ފިރިހެނުންކަމަށް ހުރި، އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް މިއަދު ކުރަންޖެހޭ އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމަކީ، ފިރިހެނުންކަމަށް ވީމާ، މި ރާއްޖޭގައި ވެސް އަދި މުޅި މި ދުނިޔޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހޭ ހުއްޓަ އިލްތިޒާމުތަކުގެ ގަބޫލުކުރަން، އަދި އެ އިލްތިޒާމުތަކުގެ ބާރުގެ އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުމުގައި، އަދި މި މުޖުތަމަޢުގައި ހިންގޭ ހަރަކާތްތަކަށް ގާއިމުކުރާނެ އަޅުގަނޑުމެން ބާރުއަޅަން. އެކަމަކު، މިއަދު އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް، ހުރިހާ ފިރިހެނުން ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަޅަން ތަފާތުކަމާއި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިސްބަތުން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަފާސްހިސާބުތަކުން ދައްކާ ގޮތުން ފަހަރަ އަހަރާއި 49 އަހަރާ ދެމެދުގެ އަންހެނުންގެ ތެރެއިން، ރާއްޖޭގައި ކޮންމެ ތިން އަންހެނުންކުން އެކަކު ވަނީ، ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ޖިންސީ ގޮތުން ނުވަތަ ދެގޮތުން، އާއްމުކޮށް ކޮންމެވެސް އެއް އަނިޔާއެއް ހަމަލާއެއް ހިސާބުގައި ދިމާވޭ. މި ކަންކަން އިސްލާހުކުރުމަށް އެއް އަހަރުތަކެއް ވަމުން އެކި ފިރިހެނުންގެ ތެރޭގައި އެބަ ގާނޫނުތަކާއި ހިމާޔަތްތަކެއް، ހަމަ ޤާނޫނީގޮތުން ހިތްޕުޅު. އަޅުގަނޑުމެން މުޅި މުޖުތަމަޢުން ފުރިހަމަކުރަނީ މުޅިން އެހެން ރަނގަޅު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަން ނުކުތުމަށް ގާނޫނީ ހަރުދަނާކޮށް، މި

ކަންކަން ނުކުރެވުނީ އެ ގާނޫނުތައް ތަންފީޒުކުރާނެ ފަރާތްތަކުން، އެ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާނުކުރެވިގެންތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ޒަމާނުއްސުރެ ރާއްޖޭގައި އަރަގެންފައިވާ މަސައްކަތުގެ ނޫނީ ވިސްނުން ބަދަލުވެގެންތޯ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެންނަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންކަމުން، ގަވާއިދު އުސޫލު ދައުލަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ފެންވަރު އެ ގެނެސްދޭގޮތަށް އެ ޓީމްވަރކްއާ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑު އިސްތިޢާރަށް ތަޢާރުފުކުރަން. މި ކަންކަން ދެކެމުންދާއިރު ޖަވާބު އަންނަންޖެހޭ ބައެއްފަހަރު ކަރަފާކުރުމަކީ ޖަކައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނެ މަސައްކަތްތަކެއް ކާބައިވެރި ދުރުގެން، އެކަންކަން ވީހާވެސް އަވަސް ސްޓެޕްއެއްގައި ގެންދިއުމަށް ޕްރޮގްރާމްތަކެއް އިންސާނިއްޔަތަށް އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލިހަށް ފެށި އަޅުގަނޑު ކުރިން މިދަންނެވި ހާއްސަ އިމްތިޔާޒުތައް އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތުގައި ލިބިދިޔައިރުގައި ހަމަޖެހުމުގެ، ހުއްޓެވެ. 17 ވަނަ މަޖިލީހުގައި 5 އިއްޒަތްތެރި އަންހެން ބޭފުޅުން. 18 ވަނަ މަޖިލީހުގައި 4. 19 ވަނަ މަޖިލީހުގައި 4. ދެވަނަވަނަ ވެސް ދެވަނަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕާލިމެންޓް ބޮޑީތަކުގައި، އެންމެ މަތިވެރިގޮތުގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުމާއި ބަސްބުނުމުގެ މަގުފަހިކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެގިނަ އެނގި ހަމަވާން އޮތް ބިލު ބަދަހި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސްޕީކަރު ކޮބާ، އަންހެނުން ބައިވަރުކަން އުޅޭނީ މި ޤައުމުގައި ހިއްސާއަށް އަޅުގަނޑުމެން މިނިވަން ބައިގެ ބާރުވެރިކަން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދިވެސް، އަދިވެސް މި ޤައުމުގައި ދެއްކޭ އަންހެން ކުއްޖަކު ގާތް، ބޮޑުވެގެން ވާން ބޭނުމީ ކޮބައިތޯ ބުނެފާ، އެކަކު އަރި ފްލައިޓް ޕައިލެޓް ޕްރޮފެޝަނަލް ބުނެފާ، މެނޭޖަރ ދެރައިވާ ގޮވައިގެން؛ ހަމަހަމަ ނުވިސްނޭ ބުނާ ކަމަކަށް ގޮވައިގެން ނަޒަރިއްޔާތު ހިންގައިވާ މަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދިވެސް މި ޤައުމުގައި އެބަފެނޭ. އެކަން އެ ވަނީ، އަދިވެސް މި ޤައުމުގެ މައިންބަފައިން، މި ޤައުމުގެ ދިން ބައިތިއްބަވައިގެން ތިއްބާއި ވިސްނުން ބައިބައިކުރުމުގެ ހުރި ގޮތުން. އެކަން ބައިވެރިވުމުގެ ހިއްސާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ޤައުމު އަންހެން ކުދިންގެ ފަރުވާވެރިކަމާއި މިސްރާޙަށް ބަރާވި މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ބުނުއްވާ ބޮޑު ވާހަކަތަކުގެ ބުނާހެން، ހަމައެ ވާހަކަ ދިރި ގޮތަށް ނުދެކޭތީ ދެވެއް މި ޤައުމުގައި ގާއިމުނުކުރެވޭ ހިނދަކާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަރާބަރު މާނައިގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުމަށް ކަރަފާރުވެފައި ނުކުޅަދިވެއްޖެ. އެ މިހެންނަށް ބޭނުމާ ބައިގެ މަސައްކަތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ކަރަފާރުވެފައި ނުކުޅެދުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، މި ޤައުމުގެ ހުރިހާ ދިވެހިރައްޔިތުން ވެސް، އަދި މި ދިވެހިންގެ ހުރިހާ ދިވެހިރައްޔިތުން ވެސް، ދިވެހިރައްޔިތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ލިބިދޭ ހިއްސާ އިޙްތިރާމްކުރަން ދުރަށް ފުރިހަމަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަށް ޓަކައިގެން. އަދި އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަގަން އެ އަންހެން ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަ. އެ މިހެންގެ ބަރާބަރުގެ ބައިތުލްމާލު، އެ މިހެންގެ ހިމާޔަތް ރިވެލިޓީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަގަން ތަރަޙާބުކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން، އަދި އެކަން ހާމަކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު އެއް ނުކުތާ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެ ޒަމާންވީ ފެންނަން އޮތް ލިޔުމަކީ، ލޯމާފާނުތަކެވެ. އޭގެ ހަތަރު ލޯމާފާނު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އެބައޮތް. އިސްދޫ ލޯމާފާނު، ދަނބިދޫ ލޯމާފާނު؛ ހަތަރު، ބޮޑުގަލުމިސްކިތު ލޯމާފާނު، އެތެރެކޮޅުމިސްކިތު ލޯމާފާނު. މިއިން ކޮންމެ ލޯމާފާނެއްގައި ފަރާއިރު ލިޔުއްވައިވޭ، ރަސްކަލުގެ އަރިހުގައި އިންނެވި ބޭފުޅާ ގެ ދުވަސް، އެއީ ކާކުކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާކަމާއި ކާނާގެ ދަރިކަލު. އަޅުގަނޑުމެން މި ލޯމާފާނުތަކުން އެނގޭ ބޮޑު ސަރުކާރު އެއްކަލާ، ރަސްކަލުންގެ ވިޔަފާރި އިންސާނި އަސްރުހުއްދާ ހިރިޔާފަގާ ދަރުޝަން ކަމަށް. ރަސްކަލުގެ އޭރު ބޮޑުވަކި އިންސާފުވެރި، ދީން ރަސްކަލުން އިސްލާމީ، އ ބަދުރުންގެ ދަރުބާރު ކުރިން ދަރިކަލު ހިނގާނަން. އ ބަދުރުންގެ ދަރުބާރު ކުރިން އަހަރެއް ދަރިކަލުގެ، ގޮވައިއްޔާގެ ދަރުބާރު ކުރިން ވިދިގެން ކާއްޖެ. ސަފުތާއިދުމަތި؟ ބަދުރުންނަށް ބޮޑުވަކަ އިންސާފުއިރުގައި، ދީން ރަސްކަލުން އިސްލާމްކުރެއްވި، އ ބަދުރުންގެ ދަރި ވިދިގެން ދަރިކަލުއް ނުހުން. އ ބަދުރުންގެ ދަރި އަހަރެން ދަރިކަލުގެ ވިދިގެން ދަރި. ރަސްކަލުންކުރެއްވި އ އަހަރެން މިހާގެ ހިރާފާމަހާ ދަރުނަން. މި ނަޒާމު އަޅުގަނޑުމެންގެ ތާރީޚުގައި އަހަރަމުން، އަހަރަމުން އަދި؛ ރިޔާސަތު އަދި މިހާރުން 1400އާ ހަމައަށް. ގަޑީގެ ދުކަން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސިޔާސީ ފުރުސަތުގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވިހާ، އަޅުގަނޑުގެ ހަނދާނަށް އައީ. އަދި އިންތިޚާބުކުރެވިގެން މިހާރު ކަރުނަޑުކޮށްގެން މި ވަނީ އަހަރުންނަށް ވެސް ޙާމަލުކުރިޔަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުގައި ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދަށް.

ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙްމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަވާއިދުގައިވާ ކޮންމެ ނުކުތާއަކާ، އެ ކަމަށް ވާހަކަދައްކަވަމުން ދެއްކެވި ވާހަކަތަކާއި، ތަފާތުގޮތުން ކޮންމެ ޝުއޫރުތަކަށް ހިތުގެ އަޑީން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި މި އިންޑަސްޓްރީ ހިންގަންޖެހޭ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެންމެ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކޮށްދެއްވިހެން، އަޅުގަނޑު ކުރިން ކައިރިގައި ކުޑައިރުއްސުރެ ފެނުނު، ފެނުނު، އަޅުގަނޑު ކުރިންނަން ފެނުނު ބޮޑުމުގެ ނަމޫނާގެ އެއް ގެއްލުމެއް، ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު. 83 ފިރިހެނުންނާއެކު ކަސްޖެހުމުގެ ނަތީ މިތާ މަސައްކަތްކުރާމުގެ ހިތްވަރު އަޅުގަނޑަށް ލިބިގެންދަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ކުޑައިރު ބަރޯގެ ސަބަބުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން ބޭނުން، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހިރަ ބަޔަށް ޤަބޫލުކުރަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖީޑީޕީއަށް ޓްރެވަލް އެންޑް ޓޫރިޒަމް ކޮމްޕެޓިޓިވްނެސް ރިޕޯޓް 2019 ޓީ.އެން.ޖީ.ޕީގެ ބަލާއިރު. (ޖީ.އެން.އައި) އޭގެ ގޮތުގައި ކޮމްޕެޓިޓިވްނެސް، އިންޑެކްސް ދެވަނަ ގޮތުގައި ވާނީ ޕޮއިންޓުގައި

ބަލައިލިއްޔާ، ގަޑުގެ އުމުރު ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ޖެންޑަރ ޕޭ ގެޕަކަށްވާ ފަރަގު ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން. ފިރިހެނަކަށް މަހަކަށް 15 ހާހަށްވުރެ ގިނަ ރުފިޔާ ލިބޭއިރު، އަންހެނަކަށް ލިބެނީ 7 ހާސް ގާތްގަނޑަކަށް، އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް. ވޯކް ފޯސްއަށް، މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާތަކުން ބަލައިލާއިރު، މަސައްކަތްތަކުގައި އުޅެނީ ރާއްޖެ އަންހެނުންތޯ، ރާއްޖެ ފިރިހެނުންތޯ؛ ޒަރާއަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކާރުޚާނާތަކުގައި އާމްދަނީ ލިބޭ ރާއްޖެ އަންހެނުންނާތޯ، ރާއްޖެ ފިރިހެނުންނާތޯ ރާއްޖެ ފިރިހެނުންނާތޯ ބައިވެރިވުން އަންހެނުންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާގައި އަދަދުތަކުން 2016ވަނަ ހައުސްހޯލްޑް އިންކަމް އެންޑް އެކްސްޕެންޑިޗަރ ސާވޭއިން ދައްކާ ގޮތުގައި އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް، 18%ގެ ފަރަގެއް ވޭ. 40% އަންހެނުން މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި ނިކުމެފައިވާއިރު، މި އަދަދު ފިރިހެނުންނަށް ބަލައިލާއިރު އެއީ 75، އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް. ނުކުތުމުގެ ހުރި އަންހެނުންނަށް އަދަދުތަކުން ބަލައިލާލަބަލާ! މި ދާއިރާއިން ބަލައިލާއިރު، ދިވެހި އާބާދީގައި 7.3% އަންހެނުންނަކީ ނުކުތުމުގެ ހުރި އަންހެނުން. 7.3%. ފިރިހެނުންނަކީ، 6.2%. ގާނޫނީ، އަންހެނުންގެ، ނުކުތުމުގެ ހުރި އަންހެނުން ގިނަ ފިރިހެނުންނަށް ވުރެ. އެހެންނަމަވެސް، އެހެންނަމަވެސް އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް، ޑިސްއެބިލިޓީ އެބަވޭތޯ؛ މިއީ ކޮންވެސް އަންހެނަކަށް ހިއްސާވާ ޑިސްއެބިލިޓީ އެބަވޭތޯ ލިބޭމީހުން އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ދެމެދު ނުހަމަހަމަ ފަރަގެއް ވޭ އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް. އަންހެނުންގެ ބެހެއްޓުން 19% އަދި ލިބޭއިރު، ފިރިހެނުންގެ ބެހެއްޓުން 34% މި ޑިސްއެބިލިޓީ އެބަވޭތޯ މި ލިބޭނީ. އަދިއެހެން މަސައްކަތުން؛ ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުން ބަލައިލާއިރު، އަދިއެހެން މަސައްކަތުން ހާމަވާ ހާލަތު އަންހެނުންގެ އަދަދަކީ 21%. މިއީ ފިރިހެނުންނާ އަޅާބަލާއިރު ފިރިހެނުން 9% ގައި މި ހުރެނީ. ވަރަށް ގިނަ އަންހެނުން މި ދާއިރާގައި އަދިއެހެން މަސައްކަތްކުރާ އަންހެނުން ފިރިހެނުންނާ އަޅާބަލާއިރު. މިއީ ވެސް ހަމަ ހައުސްހޯލްޑް އިންކަމް އެކްސްޕެންޑިޗަރ ސާވޭއިން އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށް ފެންނަން އޮތް ކަމެއް. ނަމަވެސް އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް، އެމް.އެމް.އޭއިން ބުނަނީ ކިހާވަރު؟ އެމް.އެމް.އޭއިން ސާފުކޮށް މި ދަރަނިތަކުގައި، ފައިސާ ޖަމާކުރާ މީހުންނާއި، ލޯން ނަގާ މީހުންގެ ބެލެންސް އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ދެމެދު ވަރަށް ފަރަގެއް ވޭ. ކުންފުނި ހެދުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ގޮތެއް ގަބޫލުކުރާ އެކަމަކު. އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް. ހާލު ބެލެންސް ވޯލްޑް ބޭންކުން ލަފާދޭ؛ އަދިއެހެން ގެއްލި މަސައްކަތްތަކުން އާމްދަނީ ހާލު ފިރިހެނުން ފައިދާ ހޯދުމަށް (އެމް.އެމް.އޭ) ބުނޭ އެންމެ އެޑިޓޯރިއަލް އަރިހުގައި ސާރޗް ބަލައިލާއިރު ކުރެވިފައިވާ ކަސްޓަމަރ ޖެންޑަރ އެސެސްމަންޓުން ދައްކާ ގޮތުގައި 83% އަންހެނުން މި ދާއިރާގައި ގޮވައި ކުރާ މަސައްކަތުން އާމްދަނީ ހާލު. އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް، އަޅުގަނޑު ކިޔާ ފުރުސަތުކުރަން ދައުލަތް ބުނެން؛ މިހެންނެވެ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްރާފީލު ޕޮލިޓިކަލް ރިފްރެޒެންޓޭޝަން މިނިސްޓަރުންގެ ތަފާސްހިސާބުތަކުން ދައުލަތް ގޮތުގައި މިދިޔަ ހަފުތާ އަހަރު، މިދިޔަ ހަފުތާ އަހަރު ކައުރު އަދި ވަނަތަކާއި ދާއިރާއިން ބަޔާންކުރެވުނު ޓޮޕްމެނޭޖްމަންޓް އަންހެނުންނަށް ވަނަވަނަތަނަށް މިނިސްޓަރު، 25%، އިޤްތިޞާދީ ބައިއަސް. އުޅުނުން ދުވަސްވީ އަންހެނުންނަށް ބަދަލުވެގެން

ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަންސް ސްކީމުގައި 60 ހާހަށްވުރެ ގިނަ ފިރިހެނުން ބައިވެރިވެފައިވާއިރު، އަންހެނުން މީގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 30 ހާހާ ގާތްކުރަނީ. ފަރާތުގެ ބޭނުން މި އޮޅޭ ވިޔަފާރި؛ އަދިއެހެން ވިޔަފާރިތަކުގެ ފާއިދާއިން ފުރުސަތު. ގެދޮރުތަކީ ވަސީލަތްތަކެއް އާމްދަނީ ހޯދާ ފަރާތްތަކަށް، އަންހެނުންނާއި ކަންތައްތައް އޮތް ވާހަކަ މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާއެއް ކަމަށް އުފެދިފައިން ތަކެތި ފޯރުކޮށް އެ ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެސްޑީއެފްސީގެ ނުވަތަ ދަނޑުވެރިކަން ބަލަހައްޓާ 235 އެގްރިކަލްޗަރަލް ލޯން ދޫކުރެވިފައިވާއިރު، މީގެތެރެއިން މި ލޯނުގެ މަސްވެރިކަމާއި 38% އަންހެނުންނަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ފަދަ؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، މި ފަދަގޮތްތަކާއި ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ގިނަތަނެއްގައި އަންހެނުން މަދުވެފައި ނުވުމާ ވަރަށް ބޮޑު ގުޅުމެއް ވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގޮތުގައި އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގައި ވަގުތީ އަމުރެއް ބިލްޤޮމާ ހަމަހަމަ ކަމުގެ ވޭސް އަންހެނުންނަކީ ނުވޭ. ގޮތުގައި އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތުން ހުރި މި އުޅެނީ އަންހެނުން. އަދި ވަގުތީ އަމުރެއް، ބިލްމަގުމަކަށް މި އުޅެނީ ވޭސް އަންހެނުން. އުޅޭނަމަވެސް، ފުލުހުން ކޯޓުގެ ބަލައިދިނުމުގައި އަދުލުވެރިކަން، މިފަދަ އަދުލުވެރިކަން އެދުމެއް އަންހެނުންނަކަށް ވުރެ ފިރިހެނުންނަކަށް މި އަދުލު ލިބުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑު؛ ބަދަލުކުރުމުގެ އަދުލުގެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއާ ގުޅުމެއް ވޭ، ބިމާއި ފަސޭހަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖެހޭ ޝަކުވާގައި ހީވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 93% އަކީ ފިރިހެނުން. 7% އަކީ އަންހެނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުލުހީ ކޯޓުގައި ތިބީ 86% ފިރިހެނުން. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޯޓުތަކުގައި ތިބީ 97% ފިރިހެނުން. ކައުންސިލް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑުމެން މި ހަމަހަމަކަން ކަށަވަރުކުރެވެނީ؟ ހަމަ މިގޮތުން ސިވިލް ސަރވިސްއޮފިސަރުން ބަދަލުހިފާއި އެގްޒެކެޓިވްގައި، ނިންމުން ނިންމާ ފެންވަރުގައި 61% މި ތިބީ ފިރިހެނުން. އަންހެނުންނަކީ ހަމައެކަނި 39 އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެގްރީމެންޓް. ހަމަ އެ ބޯޑުން އެގްޒެކެޓިވް ލެވެލްގެ ދަށް މަގާމުތަކުން ބަލައިލާއިރު އަންހެނުން މި ތިބީ 62%ގައި. ވަޒީފާ އަދާކުރާ، ދައުލަތުގެ ކޯޕަރޭޓް ބޯޑުތަކުގެ، ހުރުމަތްތަކުގައި ތިބޭ، އަންހެނުންނަކީ ހަމަހަމަކަމުގެ ފުރިހަމަ ނިލިބޭ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން އެންމެ ފަހު ވާހަކައަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭއިން؛ ގެވެށި އަނިޔާ ދިމާވާ އިއްޒަތްތެރި ބޮޑުބައެއް ހާމަކުރެވިފައިވާ ގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރި މައްސަލަތައް، ކޮންމެ ދުވަހަކު މި އެކި ފެންނަނީ. ޑީ.އެޗް.އެސްގެ 2009 ވަނަ އަހަރުގެ އަދި 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ޑީ.އެޗް.އެސް ކަނޑައެޅިގެން، ކަނޑައެޅިގެން މި ހިސާބުގައި ހުރި މައްސަލަތައް ފެންނަން އެބައޮތް. އެހެން ގޮތުން މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން އުފެދިގެން ބަލަހައްޓާ ސަވޭ ޝޯގެ ރިޕޯޓްގައި؛ އެއީ އަންހެނުންނާ ގުޅޭ ތަފާތުކުރުމުގެ ނަޒަރިއްޔާތުގެ މުޖުތަމަޢުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސަވޭ ރިޕޯޓްގައި ސާފުކޮށް އެބައޮތް، މި ރިސަރޗްތަކަށް، ޖެންޑަރބޭސްޑް ކޮމިޓީއެއް. ސަޕޯޓް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ޢާއިލީ ބޮޑު، ސިޔާސީ ނިޒާމް މިހާރު ޖެންޑަރބޭސްޑްވައިލެންސްގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް. މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، މުޖުތަމަޢުގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި މިހުންނަނީ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ފުރުޞަތު ލިބިފައިނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގާނޫނީ ގޮތުން ހުރި ހުރިހާ ހުރަހެއް ނައްތައިލާފަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ގާނޫނުގައި ނޯންނާނެ، އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން ތަފާތުކުރުމުގެ އެއްވެސް މައްސަލައެއް. މިއީ ޝައްކެއް ހުރި ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ކަންބޮޑުވޭ، ގަސްތުގައި ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދިވެހި ފިރިހެނުން އަންހެނުންނަށް އަނިޔާކުރާ ވާހަކައާއި، ހަމަހަމަކަން ފޭރިގަންނަ ވާހަކައާއި، ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ގަސްތުގައި ސްޓްރަކްޗަރަލް ޑިސްކްރިމިނޭޝަން އޮތް ކަމަށް ވިދާޅުވާ ވިދާޅުވުން. އެކަމަކު ކަމެއް ދިވެހިރާއްޖެއަކީ [illegible] މިހާރަކު. އެންމެ ފަހުން 2008 ވަނަ އަހަރު ޤާނޫނުއަސާސީ ލިޔުނުއިރުގައި ރާއްޖޭގައި އެކަނި ފިރިހެނުންނަށް ރިޕަބްލިކެއްގައި އޮތް މަޤާމު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަމަށް ކުރިމަތިލުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ އުވައިލާފަ. އަޅުގަނޑު އުފާކުރަން، އެކަމުގައި އަޅުގަނޑަށް ބައިވެރިވެ، ވަރަށް މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވުނީ. އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަންހެން ދަރިންނާ މެދު ފަރުވާތެރިވަން. އަޅުގަނޑަކީ ދެ އަންހެން ދަރިންގެ ބައްޕައެއް. އަޅުގަނޑު ފިރިހެން ކުއްޖަކާއި އަންހެން ކުއްޖަކާ ތަފާތެއް ނުކުރަން. މަދަރުސާއަށް ގޮސްގެން ފިރިހެން ކުއްޖާއަށް ވެސް ލިބިފައި އޮތީ މާސްޓަރސް ޑިގްރީއެއް. އަންހެން ކުއްޖާ ބެޗްލަރސް ނަގާފައި، ދެ އަންހެން ދަރިން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެހެރީ އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ގޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް ބަލާލަސް، ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި ބަލާލަސް އަންހެނުންގެ ފުރުޞަތު މަތި މިއަދު. މިއަދު މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ސެކްރެޓޭރިއޭޓުގެ ބައްލަވައިލެއްވިއަސް އެ ތިބީ 4 އަންހެން ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، ގަސްތުގައި ރާއްޖޭގައި އެފަދަ ސްޓްރަކްޗަރަލް ޑިސްކްރިމިނޭޝަން އޮތް ކަމަށް ވިދާޅުވާ ވިދާޅުވުމަކީ ޙަޤީޤަތެއް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖެ [illegible] ބައިނަލްއަޤުވާމީ ހުރިހާ ހަމަހަމަކަމުގެ މުޢާހަދާތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖެ ވަނީ ބައިވެރިވެފަ. އެކަމަކު ފުރުޞަތު އެބައޮތް. ތެދެއް! އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި ސިޔާސީ ބައެއް ދާއިރާތަކުގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން މަދުކަން. އެއީ ޙަޤީޤަތެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ބަހުސްކުރަން. ހަމަހަމަކަމުގެ، އަންހެނުންނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުޅޭމީހުން ހަމަހަމަ ފުރުޞަތު ހަމަހަމަ ދަރަޖައެއްގައި، ހަމަހަމަ ދާއިރާއެއްގައި. އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ހަމަ ކަމެއް ނޫން. އިންކާރެއް ނުކުރަން، އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ދާއިރު. އަދިވެސް އެކަމަކު ބައްޓަން ގެނެސް ހުރި ހުރިހާ

ކަމެއް ފެނޭ ހުށަހަޅަނީ. އެކަމަކު ކަނޑައެޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފިރިހެނުން، އަންހެނުންނަށް ގަސްތުގައި އަނިޔާކޮށް، މާ ބޮޑު ބަދުނާމެއް ކުރިގެނެގެން އުޅޭ ކަމަށް ދެކޭތީ ވާހަކައާ ބަހުސްކޮށް ނިމުމަށް ވާހަކައެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމާ ގުޅޭ ވާހަކައެއް، މަޝްވަރާއެއް.

(ނިޒާމީ މަޝްވަރާ)

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ކުރުކޮށްލާނަން. ކުރުކުރި ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ ދުނިޔޭގެ އުޅުނު 3 މިނިޓުގައި އެކަންޏެއް ނޫން. 17 ވަނަ މަޖިލީހު، 18 ވަނަ މަޖިލީހުގައި ފެނޭ ހަމަ މިކަހަލަ ބަހުސެއް، މިކަހަލަ މަޝްވަރާއެއް ހުށަހަޅާ ކަމުގެ ފަހަރަކު ކަންތައްތައް ތާކުން ކަންތައްތައް އެއް ދިވެހިން މެންބަރަކު ލުޔެއް ފިކުރުވާން، ގަސްތުގައި ކުރާ އަނިޔާއޭ ވިދާޅުވަނީއޭ. އަންހެނުންގެ ބައްދުގެ ވާހަކަދައްކަނީ ކޮބައިތޯ ދިވެހިންނަށް؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގަސްތުގައި ނޫން ގޮތަކަށް އަދި އަނިޔާ ފެނޭ ހުށަހެޅޭތޯ؟ އަންހެނުންގެ ބައްދުގެ ވާހަކަ، އަންހެނުންގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަ ދައްކަވާލަނިކޮށް މިހާ ޖެންޑަރ ބޭސްޑް ވައިލަންސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން މި ކުރުމާ ޖެންޑަރ ބޭސްޑް ވައިލަންސާ، ޖެންޑަރ ބޭސްޑް އޮތް މިހެންޏެއް މިގޮތަށް ޖެންޑަރ ބޭސްޑް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދުވަހަކު އަޑުގަނޑުފުނުނަން މި މަސައްކަތްތޯ ނުކުރެވިގެން މި އުޅެނީ. ގަސްތުގައި، ގަސްތުގައި އަނިޔާކޮށް، ގަސްތުގައި އަނިޔާކުރުން. ގަސްތުގައި ނޫން ގޮތަކަށް އަނިޔާކުރެވޭތޯ؟ ގޮތްތަކުގައި ދިވެހިންނަކު ނިކަމެތި އަންހެނުންނަކަށް ހުސްނިޔާގައި އަނިޔާކޮށް ކުށްތަކެއްވެލައި، މިއީ ގަސްތުކޮށް ނޫންތޯ؟ މަގުމަތީގައި ފުރާވަރުގެ އަންހެން ކުއްޖަކު ހިނގާފައި ދާއިރު ފުރައްސާރަކުރުން އެއީ ޖެހިގެންތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އެއީ ގަސްތުގައި ކުރާ ކަންކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ، ވަރަށް ރަނގަޅަށް އިނގޭ މިއީ ގަވާއިދާ ދިމާވާ ނިޒާމީ މަޝްވަރާއެއް ނޫންކަން. އެކަމަކު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިޒާމީ ނުކުތާ ބަލައިގަނެވޭނެ. މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަދައްކަވާއިރުގައި މިއަދުގެ ބަހުސްގެ ތެރޭގައި ވާހަކަދެއްކެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އިލްތިމާސް ދަންނަވަން.

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބާރާއި ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ބަސް، އަނގަ ބަންދުކުރަން މަސައްކަތްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ކަނޑައެޅިގެން އިންކާރުކުރާ ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބާރާއި ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން އެގޮތަށް ނުހައްގުގޮތުން އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން، އެދެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނަށް ހަމަހަމަ ފުރުސަތުތައް އެބަޖެހޭ. އެހެނެއް ނޫން، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުމަށް ހިމާޔަތްކުރުމާ ވާހަކައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު އަންހެނުންގެ ބައްޔަކު ހިމާޔަތްކުރާނަން. ކުރަން ތައްޔާރަން. ހިމާޔަތްކުރާނީ އަންހެނުން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރުސަތު. އެހެންނަމަވެސް ނޫން؛ ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް ކަމުދާ މައްސަލައެއް އެބައޮތް. އިސްލާމްދީނުގައި އޮންނަ ގޮތުން އަންހެނުންނަކީ ފިރިހެނުން ވަރުގައި ނުކުރެވޭ. އެ ބައްދޭ ދޭން އަޅުގަނޑުމެނަކަށް ހިތެއް ނުވޭ އިސްލާމްދީނުގެ ގޮތުގައި މިބޭފުޅުންނެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެކަން ކުރެވިދާނެކަމެއް. އެއީ މަސައްކަތްތެރިކަމަކީ ކަމެއް ވަރުގެ އަޅުގަނޑު އެ މަސައްކަތް އެއީ ދީނުގައި އޮތް ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަކީ އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ދެމެދުގައި އެއްވަރަކަށް ކުރިއަރާފައިވާ ބައެއް ކަމުގައި ބޭނުންވާ ބައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ދިރިހުރުމަށް އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން ހަމަހަމަކޮށް ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ގިނައިން އަޅުގަނޑުމެން އޮފީސް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މިހެން ދަންނަވާލީމާ، ބައެއް ބޭފުޅުން ހިތްހަމަޖެހިލައްވާނެކަމަށް އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަށް ހުށަހެޅުއްވާނެ ކަމަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިޒާމާ ގުޅޭ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބައެއް މެންބަރުން ކިޔުއްވަމުންދާ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ މި ދައްކާ ވާހަކައަކީ. އަންހެނުން ކަމަކާ ހިންގަމުންދާގޮތާ، އެ ގޮތް ރައްޔިތުންގެ ކަރުދާސް ފިޔަވަޅު، އެ ގޮތް މަޖިލީހުގައި ފިޔަވަޅު، އަންހެނުން ކަމަކާ ހިންގަމުންދާގޮތާ ރައްޔިތު އަނބަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިޒާމީ ނުކުތާ ބަލައިގަނެވިއްޖެ. އަންހެނުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކަވާއިރުގައި "ކޮކިއަރުން"، "ރަމަތް އަރުން" މި ބާވަތުގެ ޖާހިލީ ބަސްތަކެއް ބޭނުންނުކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އިލްތިމާސް ދަންނަވަން.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ތިކަން ބަލައިގަންނަން. އާދެ! ކޮންމެގޮތެއްވިޔަސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ކަމެކޭ، އަންހެނުންނަށް ވީހާވެސް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ފުރުޞަތު ލިބެން. ހަމަ މިހާރުވެސް ފުރުޞަތެއް ބަންދުވެފައި އޮތް ކަމަށް ވަންޏާ އެ ފުރުޞަތުވެސް ހަމަ ހުޅުވައިލަންވީ. އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނުތަކާ ހަރުދަނާކުރާއިރުގައި، އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންގެ މެދުގައި ތަފާތުކުރުމެއް ނުގެނެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން އޮތީ ގޮތެއް ނޫނޭ މި ދަންނަވަނީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ހަމައެކަނި ފާހަގަކޮށްލަން ވަރަކައިފިރީގެ ވާހަކަ. އެހެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ އެއްކޮޅު ނުވޭ. އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި ނުވޭ ގޮތުން ވެސް އެކަން ބަދަލުކުރެވިދާނެހެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާއިދާ ގޮތުގައި އަވައްޓެރި ޤައުމުތަކާ ހިމާޔަތް އަންހެނުން ދަރިންނަށް ވެސް ފުރިހަމަ އިޙްތިރާމްކުރާ، އެ ކުރިންގެ ޙައްޤުތަކަށް ބަރާބަރަށް ބަލައި، ރައްކާތެރިކުރުމަށް ފިޔަވަޅު އަޅާ އާއިލާތަކުގައި. އެ އާއިލާތަކުގެ؛އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ މެދުކަނޑާލުމުގެ ސަޤާފަތް ވަރަށް ދިނަ ތަޖުރިބާކުރަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް އަޅުގަނޑަށް ދެއްވުން އެދެން، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަށް ހުރަސްއެޅިގައި ޢަމަލާ އެއްކޮށް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައާ، އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރެއްގައި ވެސް މި މަޖިލީހުން އަންހެނުންގެ ބަރާބަރުކަމާ އަރައިގަތުން، ނިގުޅައިގަންނަ ކަމަށް ދޭހަވާ އިބާރާތް އެއްވެސް ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވާ ނަމަ، އެކަމާ އަޅުގަނޑު އިންކާރުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުމުގެ ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤެއް ލިބިގެން ބެލޭ. އަޅުގަނޑުމެން، އަންހެނުންނަށް ބަރާބަރު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގާނޫނު، ގޮތުން ގެނެސްދޭން ހުރިހާ ބަދަލުތައް ގެނެސް ބަލައި. އަޅުގަނޑުމެން، އަންހެނުންގެ މަދަރުސާތަކާއި ސުކޫލުތަކާއި ތަރުބިއްޔަތު ނޭވާ ހަރަދުކުރުމަށް ބަޖެޓް ފާސްކުރާ ބައެއް. އަޅުގަނޑުމެން، ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކާއި ރާއްޖެއިން ލިބޭން ހުރި ކޮންމެ ފުރުޞަތެއް ހަމަހަމަކަމާއި އަންހެނުންނަށް ފުރުޞަތު ފިޔަވަޅުތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ފިރިހެނުންނަށް، ހާއްސަ އިމްތިޔާޒުދީފައިވާ ގާނޫނު ކަމެއް ވިޔަސް ބަޔަކަށް ކަމަކަށް ނިގާ ޗެއަރމަން ދޫގެ. މި ރާއްޖޭގައި ނޫނަސް ފިރިހެނުންނާ ޖާގަ ދޫކުރަނީ ރިވެތި ބޮޑެތި އިޓަލީ އިމްތިޔާޒް މިހާރު. އޮތީ އިމްތިޔާޒެއް 2008ގެ ކުރީގައި. އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާވާކަމަށް ފިރިހެނަކު ކުރުމަށް ވާހަކަ. އެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ގޮތުން އިނގޭތޯ. އަންހެނުންނާއި އެ ފުރުޞަތު ވެސް ދީގެ. ބެލޭފައެއް! ދޫކޮށްދޭ ހިނގާ

ތަނެއްގައި ކޮންމެވެސް ސަބަބަކާ ހުރެ، އެމެރިކާ ކަމަށް ވިޔަސް، ކުރިއަރާފައި މި ބޭފުޅުން ވިދާޅުވާ، އިނގިރޭސިވިލާތުގައި ވެސް އަންހެނުން މަދު ގާނޫނުހަދާ މަޖިލިސްތަކުގައި. އެއީ އިންތިޚާބީ މަޤާމުތަކަށް ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްގެން އަންނަ ބައެއް. ފަހަރެއްގައި ވެސް ފިރިހެނުން [illegible] އަންހެނުންނަށް ކުރިމަތިލެވޭނެ ގޮތް ހުރުމުގެ ސަބަބުން [illegible] އޮތް ނަޒަރިއްޔާއެއް ނޫން އެއީ. އެހެންވީމާ، އަންހެނުންނަށް ހަމަހަމަ ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ވެސް ދިނުމަކީ، ރިޒަރވޭޝަން ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ އަޅުގަނޑު އެކަމަކާ ވެސް އިއްތިފާގެއް ނުކުރާނަން. ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކުގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި، ވިޔަފާރީގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވެސް ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި. އެއީ ވެސް އަޅުގަނޑު އިއްތިފާގުކުރާ ކަމެއް ނޫން، އެއީ އެކަން ކުރަން އޮތް ގޮތް ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ، ގާނޫނީ ގޮތުން އަންހެނުންނަށް އެއްވެސް ހުރަހެއް، އެއްވެސް ފުރަބަންދެއް، އެއްވެސް މަނާ ކަމެއް ނެތް [illegible]. އަދި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އަންހެން ދަރިން ތަޢުލީމު ހޯދަން މަދަރުސާއަށް ދިއުމުގައި ހުރި [illegible]، ހުރި [illegible] ފިރިހެނުން [illegible]. އަދި އެއްވެސް މައިންބަފައިން އަންހެން ކުއްޖަކަށް ވީމަ، ސްކޫލަށް ނުފޮނުވާ [illegible]، [illegible]؛ [illegible] [illegible] މި ދަރިންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިޔާސީ އަންހެނުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެން [illegible] [illegible] ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް [illegible] ނޫން، [illegible] [illegible] [illegible] އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް، އެ ވިދާޅުވާ އިސްލާހު ހަދައިގެން ވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންހެނުންނަށް އަދިވެސް އިތުރު ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެދެމުން މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޓަކައި ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާ އެކު، އަންހެނުންނާ މެދު ތަފާތުކުރުން [illegible] އާ އެކު [illegible]، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ މިއަދު [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގައިވާ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ [illegible] [illegible] ހަމައެކަނި އަންހެނުންގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އަންހެނުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ނޫން؛ މި ޤައުމު ބިނާކުރާ ފަރާތަކީ. މި ޤައުމަށް ހެޔޮވެރިވެވެން އޮތީ، ކުރިއަށް ޖެހިލުވެން އޮތީ، މި ޤައުމު ބިނާކުރުވެން އޮތީ، 50% މީހުންނާ އެއްކޮށް ކަމުގައި ވާތީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން އެކަންޏަކު މިކަމެއް ނުވެވޭނެ. އެހެން މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ 50%. އަނެއް 50% އަންހެނުންނާ ނުލާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤައުމު ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ކަމަށް، ޤައުމެއް ބިނާކުރެވިދާނެ ކަމަށް ހިތަށްއެރުމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ގޯސްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާވިސްނުމެއް. ގޯސްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭދެކުމެއް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ގޮތުގައި ޤައުމެއް ބިނާކުރުމުގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން ބޮޑުވާން ކަމަށް ދެކިގެން، ބައެއް ޕާޓީތަކަށް ބަލާއިރުގައި، ސިޔާސަތުތަކަށް ބަލާއިރުގައި އެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކު، ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކު އަލްއަމީރު މުޙައްމަދު އަމީން ދޮށިމޭނާކިލެގެފާނު އެބައުޅެ އަޅުގަނޑު މި ބުނާ ގޮތް ދެކިގެން، އަންހެނުންނާ ނުލާ ޤައުމު ތަރައްޤީކުރުމަށް ދަތިވާނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރާތީވެ، އަންހެނުންނަށް ބާރުވެރިކަން ދީގެން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއްވި. އަދި އެކިފަހަރު އަދި އެހެން ވިލާ ވެސް، އެހެން ރައީސުން ވެސް؛ ރައީސް ނަޝީދު ވެސް އަދި މިހާރު ހުންނަވާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން ބޮޑުކުރުމަށް ވިސްނަވައިގެން ބޭނުންކުރައްވާ ސިޔާސަތުތަކެއް ކުރައްވާފައިވާތީ، ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަރުލަމާނީ ހަރަކާތްތަކުގައި 17 ވަނަ މަޖިލީހުގައި، 18 ވަނަ މަޖިލީހުގައި، އަދި މި މަޖިލީހުގައި ވެސް ގޮނޑި އިސްވެރި މެންބަރުން އަންހެނުންގެ ބަރުލަމާނީ ގްރޫޕް، އަންހެނުން ކުރިއަރުވުމުގައި؛ ޤައުމު ބިނާކުރުމުގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން ބޮޑުކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅިގެން އެ ކަމާއެކު އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އާދެ! އެ ކަމަށްޓަކައި މި މަޖިލީހުގައި ތިއްބަވާ އެހެން އިއްޒަތްތެރި އަންހެން މެންބަރުން؛ 17 ވަނަ މަޖިލީހުގައި ވެސް، 18 ވަނަ މަޖިލީހުގައި ވެސް އަދި މި މަޖިލީހުގައި ވެސް ބައިވެރިވާ އެހެން މެންބަރުން ވެސް މި މަސައްކަތުގައި ބޮޑު ދައުރެއް އަދާކޮށްދެއްވާތީ ދަންނަވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މެންބަރުން؛ މި މެންބަރުން، އާދެ! ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިވާ ޢަބްދުﷲ ފާހަގަކުރައްވާ ގޮތަށް ބަހަ މަސައްކަތްކުރައްވާ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން، އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާ ގޮތަށް، އިޙްސާސްތަކަށް، ކުރިމަތިލާ ކަންކަމަށް، ބަލައިލާފައި ހިނގާދިޔަ މަސައްކަތުގައި ވެސް ގޮނޑި ފުރިހަމަކުރުމަށް ސަމާލުކަން ދެއްވާ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ގެނެސް ދީ ގޭތެރޭ ފަށާ ޖެހިލުވުން! އިސްކޮށް، މާލެއިން ނުވަތަ ރަށްރަށުން. އެއް ފަރާތަކުން ދޭ ގޮތަކަށް ވިސްނުން ހިފެހެއްޓިފައި، ގެއްލޭ އިސްކޮށް، ގަސްތުގައި ގިނަ ބޭފުޅުން ވިސްނާ، އަ ގުޅިގެން ބޭނުންވާ ފޯރުކޮށްދީ އިސްކޮށް ވެސް ދިވެހި. އަންހެނުންނަށް ބަރުލަމާނީ ބަރުލަމާނީ ބޭނުންކުރެވޭ، ޤައުމު ބިނާކުރުމުގައި އިސްކޮށް ވެސް އެބަޖެހޭ އެ ކަމުގެ ފަހަތުގައި އެއީ މި ކަމެއް ވާން އެބަޖެހޭ. މި ބޭފުޅުން ފުރުސަތު ވެސް އަދި ބާރުވެރިކަމެއް ކަށަވަރުކުރަން؟ އަދި މި ކުރަން އެކި ކަމަށް. އެކަން އަހަރެ

އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ. އެހެން އެބަ ބަލަންޖެހޭ. އާދެ! މިގައި މައްސަލައަކީ، ތަންފީޒުކުރަން ތިބި ފަރާތްތަކަށް. މި ކަންކަން ކުރަންތިބި ފަރާތްތަކުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެހެން ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް [illegible] ފަހަރަށް ޖެހުން، ނޫނީ ނުކުރެވިގެންދިއުން ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ނިންމާލުމުގެ ކުރިން ދެވަނަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި އޮތް ޖިންސީ ފުރައްސާރަ، ކުރާ ގޯނާ އަންހެންވެރިން ނިކުމެ ހިތްވަރާއިއެކު އެބަ ބުނަންޖެހޭ މިއަދު. އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަންހެނުންނަށް ކުރެވޭން ކަމެއް. ބިރު ފަހަނައަޅައި އެބަ ބުނަންޖެހޭ މިކަމުގައި ވެސް. އަންހެންވެރިން ނިކުމެ ބުނަންޖެހޭ ތިމަންނާ އެބަ ބުނުން އުޅޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަންޖެހުން، ބަދަލުތަކުގައި ހިނގާ ބަލަމާ! އާދޭހެއްގެ ބޭނު މިހަކު، އަންހެނަކާ ދިމާއަށް ސޯޝަލްމީޑިއާއިން ނޫނީ އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހަކު އައިމާ، އެތަނުގައި ހިފައިފިމާ އެތި ނަށްބަދަލުވާގައި ދާން ހަމަ އުނދަގޫ. އެއީ ނުކުރެވޭނެ ނޫން. ވަޒީފާ ވެސް ބޭނުން. ދަރިން ވެސް ބަލަންޖެހޭ. ޙާލަތު ވެސް ބަލަންޖެހޭ. އޭނާ އެނގޭ ދުވަހު އަޅެ ނަޢޫޛުބިއްލާހި ތަޅުވައިލާފައި ގެއްސިއްޔާ ދަރިން އޭނާގެ ވަޒީފާ އެ ދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، މިއަދު އެ އަންހެންވެރިންނަށް އަޅުގަނޑު އެބަހުރިމާ. ނިކުންނާނެ ކުރިޔަން ބުނާނެ، އަޅުގަނޑު އެބަހުރިމާ އެ އަންހެންވެރިންގެ ފަރާތުގައި، އަންހެނުންނަން ޖާގައި އަޅުގަނޑު އެ އަޅެ އުފެދިން މިހިރީ ތައްޔާރަށް. ނިކުމެ ބުނަން ފަހަރު. ކިޔާ ވެސް ޝަކުވާ އުފުލިއްޖެ ކަމަށް ވަނީ ނަމަ، ބިރު ނުގަންނާނެ. އުޖޫރާގެ ކުރިއެރުމާއި، ޕްރޮމޯޝަނާއި، ދަންވަރު މަސައްކަތް ނުކުރުމާއި، ވަޒީފާ ގެއްލުމާ ދުރުކަމުގައި ކަންބޮޑުނުވާ. އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެހެން ދިފާޢުކުރުމަށް ބަޔަކު ނުކުރެވޭން އާއި މަސައްކަތްކުރާނަމު. އެހެންވީމާ، ނިކުންނާށޭ. ކުރިޔަން ނިކުންނާށޭ. ނިކުމެ ބުނާށޭ، މިހެން މި ގޯނާތަކެއް ވޭ، މި ޖެއްސުންތަކެއް ވޭ، މި އުނދަގޫތަކެއް ވޭ. މިކަމަށް އަންހެނަކަށް ވިޔަސް އެބަ އުނދަގޫކުރޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ އަންހެނުންނަށް ވާނުއް، ވާނުއް. ނިކުމެ އެހެން ކުރަން އުޅެއްޖެއްޔާ އެއްވެސް ކަމެއް ނޫން، ވާން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބަށް. ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، މި ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަންހެނުންނާ މެދު ކުރާ ތަފާތުކުރުންތަކަށް ހުއްޓުމެއް ގެނައުމަށް ބަލައި ކަމާ ގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާއި، ނިޒާމާއި، ގާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކާއި ހުރި ހުރަސްތަކާއި ތަފާތުކުރުންތައް ދެނެގަތުމަށް ބަލައި ޕާލިމެންޓަރީ އިންކުއަރީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވައިދީ، އަންހެނުންނަށް ވަޒީފާގައި ވެސް އަދި ދިރިއުޅުމުގައި ވެސް އަދި ރާއްޖޭގައި އުޅޭއިރު ދިމާވާ މައްސަލަތަކުގެ ވާހަކަ. މަގުމަތީން ހިނގާފައި ދާއިރު ވެސް ދިމާވާ މައްސަލަތަކުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް ފެންނަ މަންޒަރެއް، [illegible] މަގުމަތީގައި ހިނގާފައި ދާއިރު، ނޫނީ ސައިކަލްގައި ދާއިރު ވެސް، ކޮންމެވެސް މީހަކު އެ މީހަކާ، އެ އަންހެނަކާ [illegible] ފަހަރެއް މަދު. މިއީ މި ރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައި، އެކަން [illegible]، އެއަށް ހައްލެއް ހޯދަން ކުރެވޭ މަސައްކަތަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައި، [illegible] ބަލާއިރު [illegible] ކަންތައްތައް [illegible]، އެކަމަކު ބަލާއިރު ހެދިން [illegible] ހުރިކަން ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible]، އަޅުގަނޑު ބޭނުން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭސިކަލީ، [illegible] ޖީ.ޑީ.ޕީގެ [illegible] ފަތުރުވެރިކަމުގެ [illegible]. ރާއްޖޭގެ [illegible] ޓޫރިޒަމްގައި [illegible]. ޖީ.ޑީ.ޕީގެ 70% ރައީސް؛ ޓޫރިޒަމްގައި 90% މީހުން މަސައްކަތްކުރާ މި [illegible] ފިރިހެނުން. އަންހެނުން؛ [illegible] 10% އަށް ވުރެ މަދު އަންހެނުން ފަތުރުވެރިކަމާ މި [illegible] ދާއިރާގައި. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible]! އަޅުގަނޑުމެން [illegible] 32 [illegible] 4 [illegible] ޔުނިވަރސިޓީ، [illegible]، [illegible] އަންހެނުން [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ފިރިހެނުން [illegible] އަންހެނުން [illegible]، ދެން [illegible]، އަދި [illegible] އަންހެނުން [illegible]، އެއީ [illegible]

ދުނިޔޭގެން، އެކަމަކުން އެޖެންސީސްތަކުން؛ ބައެއް ފަހަރު ދިމާވެފައި ހުރި ރައްޔިތުންނާ ސީދާ ގުޅުން ހުންނަ މަސައްކަތްތަކުގައި ވެސް މިކަހަލަ ކަންތައްތައް ވަރަށް ގިނައިން ދިމާވެފަ. މިކަން ބައްދަލުކުރަން އެ މީހުން، އަންހެނުން ކުރާ މަސައްކަތުގެ އިތުރުކުރަން ފަރުވާތެރިވުމާ، މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ތެރެއިން ޢާންމުން ޖެއްސުންކުރުމާއި، އުނދަގޫކުރުމާއި، އެކަން ފިލުވައިލުމަށް އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި އެ މީހުން މަސައްކަތްކުރަމުންދާކަން އެބަ ފާހަގަވޭ. އަދި އޮފީސްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާއިރު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ހިނގާ. މި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އަންނަނިވި ގޮސް އެ އޮފީހުގައި ހުންނަ ވެރިޔާ ކައިރިން، ނޫނީ އެކަމާ ގުޅޭ މީހާ ކައިރީ ބުނެފިއްޔާ، އޭނާ އެކަން ހައްލުކޮށްދޭން އެބަ މަސައްކަތްކުރޭ. އަދި އެކަމުގައި ކަމާ ބެހޭ ވަޒީރުންނަށް ހިއްސާކުރިޔަސް، އެ މަސައްކަތަށް ބާރުދޭ އެކަން ނުބަލާ އެބަޖެހޭ. އޭގެ ސަބަބުން، ދެން އެ އަނިޔާވާ އެ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ހޮޅި އެންމެން ހުއްޓާ ދިރިއުޅުން އަދިވެސް އެ އަނިޔާވާ، އެ މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ނުރައްކާތެރިކަމެއް ކޮށްފައިވާ އެބަހުރި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ވަޒީފާތަކުގައި އަންހެނުން އެބަ މަސައްކަތްކުރޭ. މަސައްކަތްކުރާއިރު އެ ކަމަށް ހިތްވަރުދޭ ބައިވަރު މީހުން އުޅޭ. އެކަމަކު ވެސް އެއީ އަންހެނުންނަށް ހާއްސަ މަސައްކަތްތަކެއް ނޫން ރާއްޖޭގައި، އެ ކަމުގައި ފުރައްސާރަކުރާ މީހުން ވެސް އުޅޭ. އެ މަސައްކަތު ބޮޑުތަން ކޮމިޓީތަކެއް މި އިންސާނީ ގޮތުގައި ކުރިމަތިވާ އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ދުވަސްކޮޅެއްގައި އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ނިކަމެތި އާއިލާތަކަށް މިހާރު ވަޒީފާ އަދިވެސް ފައުރަން ހިނދުކޮޅެއް ކަމަށް ފަރުބަދަތަކާ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނިސްބަތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިއަށް ބަޖެޓުގެ، 5.9% އަކީ އަންނަނިން. 4.8% އަކީ ފިޔަވަޅުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޯރި ދިވެހިން ވަޒީފާގެއްލުނު މީހުން ދިރިއުޅުނު. މި ވަޒީފާގެއްލުނު މީހުން، އެ ވަޒީފާގެއްލިފައި ކަމަށް ހިސާބުކުރެވިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރިއުޅޭ މީހުން. މިއީ ވަރަށް ކަންކަން ނިންމައިގެން ބޮޑު މި ރިޕޯޓު ދިރިއުޅުން. އަޅުގަނޑު، ވަޒީފާއާ ދިރިއުޅުމުގެ ކަމާބެހޭ ނިޒާމު، އަޅުގަނޑުމެން ދަރުމަ މަސައްކަތަކީ މި ޢާއްމު އެކުލަވާލެވުނު. އަޅުގަނޑު، އެކަން ބަރޯސާވެފައިވާ މީގެތެރެއިން މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއަރުވަން ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ، ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް. ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނާމެދު ކުރާ ތަފާތުތަކަށް ހުއްޓުމެއް ގެނައުމަށް ޓަކައި ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި މި ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދުނިޔޭގައި 19 ވަނަ ގަރުނުގެ މެދުތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާނަމަ އެންމެ ފުރިހަމަ އެއް މައުސޫރީ، ހަމަގައިމު ވޯޓް މި މައުސޫލު. އެހެން މިދަންނަވާ ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުގެ އަންހެން ދަރިފުޅު ބޭފުޅުން، ނިއުޒިލޭންޑް، މިޔަކަށް ވޯޓުން ނިކުމެ ބަހައިލާއިރު، އާބާދީގެ ޒަމާނުގައި، އާނަ އަންހެނުން ކުރިއަރާ ވީ ބަޔާންކޮށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އިސްލާމީ ސިފަކަން، ހަމަ ވަގުތު އަޅުގަނޑު ދުވަސްވަރުގައި އޭގައި އެ ފުރިހަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ އަންހެނުން ދަރިފުޅުން ދާނެ. އޭގައި ފުރިހަމަވި ވީނަ، އަޅުގަނޑު. އޭގައި ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ދިޔަކީ، އަޅުގަނޑު. އެ ސަރަޙައްދު، އެ ކުދިންނަށް ބަހާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކުގައި އިޤްތިޞާދީކޮށް އެކަމުން ތަރައްގީ. މި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ހިތްވަރާއި އެކަށައި އިތުރު މަސައްކަތްކޮށްފައި ކަން، މިދަންނަވާ މަސްއޫލު؛ އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުންތަކާއި ކަން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެރިއަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްގޮތް މިކަން ބޭނުމަކީ ނުވާން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމުގެ އިރު އެ ސީދާ ދަރިވަރެއް އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޭފުޅުންނާ މި ގަރާރު ދަފުތަރުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖެ މިނިވަންކަން ލިބުނީއްސުރެ ފެށިގެން، ރައްޔިތުންގެ ރުއިވަރު، ޖިންސީ ގޮތުން، ވެލާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ފިރިހެނުންނާ ހަމަހަމައަށް ވަނީ ހިންގާފައި. މަސްލަހަތު ދާއިރާއަށް ޝަރީޢަތް، ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް ޝަރީޢަތް، ގާނޫނީ ދާއިރާއަށް ޝަރީޢަތް، ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް ޝަރީޢަތް، އަދި ވަޒީފާ ދާއިރާގައި ބޮޑެތި ދާއިރާތަކުގައި ވަނީ ދިރިއުޅުމާއި ބަރާބަރަށް. އަންހެނުންގެ ހިއްސާ އަދި ޤާނޫނީ ވަޒީފާ ބޭއިން. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ގަވާއިދުތައް ކިޔަޝަވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީގެ 50% އަށް އަންހެނުން ކަމަށް ވިޔަސް، އެ 50% އާ ނިސްބަތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ އިންސާފުގެ ތަރައްޤީއަކަށް ނުގެންދެވޭނެކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއިވެން ހިނގައްޖެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ތަފާތުނުކުރާކަން. ވީމާ! ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވާ؛ މި ޤަރާރުން ބައިވެރިވާ އެއްވެސް މުޢާހަދާއެއް، ޕްރޮޓޮކޯލެއް ނުވަތަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދިނީ. އެހެންވެ ތަޙައްފުޡު ބަޔާންކޮށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާ ބާރު ޤާނޫނުގައި އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ ތަފާތުނުކުރާކަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްބަސް. ކަން ޝަރީ ހިމެނޭތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން ކަމުގެ ބަޔާންކޮށް ތަޙައްފުޡުގައި ވާހަކަދައްކަނީ ތަޙައްފުޡުތައް ނޫން، އަމިއްލަ އިސްލާމީ ނޫން. މިއީ އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔަތު ނޫން. ދެން ރައްޔިތުންގެ ބޭނުން ހުރި، އަޑުއަހާލާފައި ހިތް މައްސަލަތައް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަނީ ފެނިފައި. އިއްޒަތްތެރި މުޅިން ޝަރުޢީ ގޮތުން ވިސްނުން ހިނގައްޖެ، އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުން އޮތް ބައެއް ހިސާބުތަކުގައި ތަފާތުކުރާކަން.

ކަން އޮތް ގޮތް. ކަން އޮތް ގޮތުގެ ހަޤީޤަތް އަޅުގަނޑުމެން އަދިވެސް ގަބޫލުކުރަމުންދާތީއެއް ކުޑަކުރުން އެ ކަންތައް ތަކުރާރުކުރަން ބޭނުންވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބައްލަވާ! ވަޒީފާ ނެތް މީހުންގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިމެނޭ ކަމަށް މި ބެލެވެނީ 36% މީހުން. އޭގެތެރެއިން ގިނައީ އަންހެނުން. ތަފާތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ. ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކުގައި 62% ފިރިހެނުން ތިބިއިރުގައި އަންހެނުންގެ ނިސްބަތް ފަންސާސް އޮތީ. މަތީ މަގާމުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނަޒަރު ހިންގައިލައްވާ! ކަންކަން ނިންމަން ތިބި ފިރިހެނުންނާއި އަންހެނުންނާ ހުރި ފަރަގު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުރިހާ ދާއިރާއަކަށް ބަލާއިރު ވެސް އާމްދަނީގެ ގޮތުން އަންހެނުން ފެންނަނީ ނިކަމެތިކަން. ވިޔަފާރިއާއި ތަނަވަސްކަމުގެ 60% އަކީ ފިރިހެނުންގެ އެއްކޮޅު. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން އަޅައިލިއްޔާ އޭގެ ބޮޑެތި ރިސޯޓުތަކަށް ބަލާއިރު އަންހެނުންގެ ހިއްސާއަކީ 7%. އަންހެނުން ވަޒީފާގައި އުޅޭނީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި 7%. ގާތްގަނޑު ބައިވެރިވުމަކީ އަންހެނުންގެ ކަމެއް. ގޮތުގެ ހުރިހާ އިންތިޚާބުތަކުގައި ކުރިމަތިލާ އަންހެނުން ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ކައުންސިލަރުންގެ ގޮނޑިގައި ތިބި އަންހެނުންގެ އަދަދު އޮތީ ވަރަށް މަދު ބައެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރު، ހުރިހާ ވިޔަފާރިތައް ކަހަލަ ގޮތަކަށް މިއީ ފިރިހެނުންގެ ކޮންޓްރޯލްގައި ހުރި އެއްޗެއް. ރިސޯޓުގައި މިލްކުވެރިކަން ބަލާ އޮންނަ މުހިންމު އިޤްތިޞާދެއްގެ ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ، އޮފީސަރުންގެ މިލްކުވެރިކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބައްލަވާ! އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޔަޤީން އަދި ވެސް އިނގިރޭސިން ދުނިޔޭގެ އަދަދަށް ވެސް އަންހެނުންގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ ދަށުގައި އެމްޕަވަރމަންޓު ދާއިރާގައި ނުހުންނަން. އާދެ ހިރަފުސް އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ އަންހެނުންގެ އަދަދުތައް ކުރީގައި އުޅޭނީ، އަނިޔާ ލިބިގެން. މީގެ ކުރިން ވަކާލާތުކުރެއްވި ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވައިރު ބައެއް ނުކުތާއެއް. އަޅުގަނޑު ވަކިން ކަންބޮޑުވާ އެއް މަސަލާވާބައި މީގައި ފާހަގަކުރަން ބޭނުން. ކުޑަކުދިންގެ ހިމާޔަތް؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުޑަ އަންހެން ކުއްޖަކު އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރު، ކޮންމެ ބޮޑު އަންހެން ކުދިންގެ ހިމާޔަތް އެއް ކުއްޖަކީ އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ކުދިން. އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން ފަރުވާދީ ހާލަތު ފާހަގަކޮށްލަން. ވަރަށް ބިރުވެ، ވަރަށް ނުވަތަވެސް ދަތުރުތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މި ޖަންގުން އޮވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދަދު ނަސީބެއްގެ ގޮތީ ދިވެހިރާއްޖެ ހުނަރުވެރިންނާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ރިޕޯޓު ހުރުމާއެކުވެސް ވައި ހަތަރުވަނަހުރިކަމަށް. އޭގެ އެންމެ ސަބަބު ސާފުވާ ހައްލަކީ ދިރިއުޅުމުގެ ފިކުރުބަދަ ސަރަހައްދު ގޮންޖަހާ އިވައިފިން؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާސިލްވާ ނުވެގެންވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހި ސަރުކާރުން އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން ހެޔޮވެރިވަން ހަމަހަމަކަން؛ އަޅުގަނޑުމެން އެއް މިންޖު އިހުސާސްކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެޔޮވެރިވަން ބަލައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް ވަރަށް ގިނައިން. އަޅުގަނޑު އުފަލާއެކު ފާހަގަކުރަން، އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރަކަން ހުރި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ އުފެދުނު ޖެންޑަރ ވެރިކަމުގެ ދައުރުގައި އަދިވެސް ހުރި ސަރުކާރުގެ ދައުރުގައި.

އަންހެނުންގެ ޙައްޤުތަކަށް ހަމަހަމަކަން ހޯދައިދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އިސްނެގުއްވުމާއި ބާރުއާ މަސައްކަތްތަކާއި އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފަލާއެކު ފާހަގަކޮށްލަން. ނޭޝަނަލް ޖެންޑަރ ކައުންސިލްވެސް އެކު ސަރުކާރުން އުފެއްދީ. އެ ކައުންސިލްގެ ޖެންޑަރ ފޯކަލް ޕޮއިންޓަކަށް ހުންނެވީ، ހުރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. ސަރުކާރުގެ ކޮންމެ މިނިސްޓްރީއެއްގައި ޑެޕިއުޓީ މިނިސްޓަރ ލެވެލްގައި އަޅުގަނޑުމެން ޖެންޑަރ ފޯކަލް ޕޮއިންޓެއް ކަނޑައެޅީމު. ޖެންޑަރ އިކުއަލިޓީ ޕޮލިސީތަކާއި ސިޔާސަތުތައް އެކު އުފައްދަވައިދިނީ. ކޮންމެ މިނިސްޓްރީއެއްގައި ހުރި މިދެންނެވި މަސައްކަތްތައް ބަލައި، ޕިޔަވަޅުތަކާ އަދަދުން ގެނެސްދިނުން. އެކަންކަން ރަނގަޅަށް ހިނގައިދިޔުމަށް އެއް ފަރާތަކުން ވަކި ސަބަބަކަށް އެކު ސަރުކާރުގެ ވައްޓަފާޅިއެއް. ރައީސަކަށް އިސްނެގުއްވިކަމާ އަދި ހިނގާދިޔަކަން އަދިވެސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފެންނަ ފަދަ ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭ ކޮށްކޮށްގެން ދިމާވާ ދަތިތަކުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މިދެކެނީ ކުޑަކުދިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުމުގެ ގޮތުން އޭގެ ފުރިހަމަ ބޭނުން ހިފޭނީ އޭރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސިޔާސީ ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގެ އަންހެނުން ވިޔަފާރީގައި ކުރިއެރުމާއި ކުޑަކުދިންނާ ވާހަކަދައްކަމުން.

އަންހެނުންނަކީ ފާއިލްވުމުގެ ވިޔަފާރިގެ އިސްތިލާފުރުގެ މަގު ފަހިކޮށްދިނުމަށް، އެއް ވަރުގެ ކުއްލި ފުރުޞަތުގެ ތަފާތުތައް. ކަނޑައެޅުމަށް އެންމެ ފަހުން ބަހުސްކުރެވުނު. ބައިވެރިވުމުން، އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ ޑޮމެސްޓިކް ވައިލެންސް ޑޭޓާ ނެތް. ބައްޕައިން ދިޔަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައްޕަ ބާރުދޭ އަންހެނުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ޖަވާބުދާރީކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް، އަދިވެސް، ވިޔަފާރީގެ ކުރިއަރާ ހިމާޔަތްކުރުމުގައި ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ ތަފާތު ސިޔާސީ ކުއްލި ދަތިކަން ހޯދައިދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ނުހަނު ބޮޑު ހުރަހަކަށް ވެގެން ދިޔައީ. ބަހުސް ބޭނުން ހުރަހަކަށް އޭރު. ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ތަފާތު ޤާނޫނީ ހުރަހަކަށް އޭރު. ހިތާމަ ސަރުކާރުގެ ވިޔަފާރީގެ ތަފާތުގެ އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނީ ހުރަހަކަށް ބޭނުން އޭރު. އިޤްތިޞާދީ ބޮޑު އަންހެނުން ޤާނޫނީ ހުރަހަކަށް ހުރި ހުރަހަކަށް އޭރު. ގާނޫނުތަކާއި ގާޒީކޯޓުތަކުގެ ތަފާތު އެ ދިވެހި ޤާނޫނީ ހުރި ހުރަހަކަށް އޭރު. އަދި ބައެއް ދިވެހިންގެ ނަޒަރުގައި އަނިޔާ، އަނިޔާ، މި ޖެހޭގޮތުގައި ވެސް އަންހެނުންނަށް ގެގެ މަސައްކަތާގެ ހަމައެކަނި ވިޔަފާރީގެ ބައެއް ކަމަކަށް ގެއްލުންވާ ކުޑަކުދިން އެއީ މީގައި އެކަމު ބޮޑު ނުރައްކާ. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައިގެ ނިންމާލުމުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ޤާނޫނީ ސަޕޯޓުގެ ބޭނުން މުޅި އަހަރެއްގެ ތެރޭ ޖިސްމާނީ ވިޔަފާރިއާ ފާހަގަކޮށްލަން. އެކަމަ ވިޔަފާރި ފުރުޞަތު ކުއްޖެއް، އަންހެނުން ޖިންސީ ގޮތުން އަނިޔާގައި މަސައްކަތްތެރިން ނުލަފާ ބައެއްގެ ތެރޭގައި ދެކޮޅު ނުރައްކާތެރި ނިޒާމެއް. އަންހެނުން ގެގެ ހަތަރު ފަހަރު ޤާނޫނީ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ދެކޮޅަށް ގެންގުޅުއްވާ މުޅި އިންސާނިއްޔަތާ ދެކޮޅަށް ހިންގާ ޖަރީމާއެކޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް.

ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ ޤަރާރުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ވާ ވާހަކަތަކަކީ، މީގެ ހަމަ ދުވަސްކޮޅެއް ކުރިން ޖެންޑަރުން ވެސް މި ރާއްޖޭގައި ޢާއިލާ ވާހަކަތަކެއް ދެއްކުން ވެސް އެއީ މުޖުތަމަޢުގައި ގޮތްތަކުން އަދި ހުރިހާ ކަންކަން ވެސް ބޭނުން ކުރަން ވާހަކަތަކެއް ހިފެހެއްޓި ގޮތުގައި. ހަމަ ދުވަސްކޮޅެއް ކުރީ ޖެހުނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދުވަސްކޮޅެއްގާ މި ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން އަދި 50 އަހަރެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އެބަ ހަނދާންވޭ، ހަނދާން އެބަހުރި، މި ވާހަކައާ ދައްކާއިރު މުޖުތަމަޢުގައި މިއަދު އެހެން ހަރަކާތް ނޫން ވާހަކަތަކެއް ކުރަން، ދެއްކުން ވެސް ހަރަކާތް ނޫން ވާހަކަތަކެއް ކުރަން މުޖުތަމަޢު ގޮވާލުމުގެ ދުވަސްވަރު. އެހެނީ މާ ކުރިއަށް ދުވަސްވަރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިނގައިދިޔަ ކަމެއް ނޫން. އިހަށްދުވަހު ހިނގައިދިޔަ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާ؛ އެ މާއްދާއަކީ ތަފާތުކުރުމުގެ ވާހަކަ ދައްކާ މާއްދާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެ އޮންނަނީ؛ މިބާބުގެ ޙައްޤުތަކާއި، ޖިންސާއި، ނަސްލާއި، ކުލައާއި، ބަހާއި އެހެން ވެސް ބާވަތެއްގެ ކަމުން ބައިވެރިކަމުގައި ތަފާތުކުރުމެއްނެތިގެންނެވެ. އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި އޮވޭ، އެހެންނަމަވެސް ތަފާތުކުރުމުގެ ގޮތުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ މާއްދާ މާއްދާއަކަށް ވެސް، (ހ) އާއި (ށ) އާ އެއްގޮތަށް ވިދާ. އެހެން އެ މާއްދާގެ (ހ) އެކަނި ހިންގައިފިނަމަ ދަތިކަމުގައި ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ އޮތީ މާއްދާއަކު ނޫން. އެއީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ވެސް އަޅާލާ ވެސް ދެ. ޖިންސީ ބަސްކޮށްލުމުގެ ވާހަކަ ވަކިން ސުވާލަކީ އެ މާއްދާގައި ވަނީ ބައްޓަންކުރެވިފަ. އާގެ ބޭނުންވަނީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭ. ޤާނޫނުއަސާސީ ތަފާތުކުރުމުގެ ތެރޭގައި، ޢާންމު ވެސް ބަހައި މުއްސަނދިކަން، ދަރިވަރުންގެ ކުރީގައި ތިއްބެވި ބަޔަކު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ދައްކަވާ މި ވަޒީފާތަކުން މިއަދު އެ އަޑުއިވޭ ތަނަކު ބައެއް ވަރަކަ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި މަޖިލީހުގެ ކަމަށް ހިތްޕުޅާ، ދެން އެއްވެސް މީހަކަށް ހަދައިދޭގައި ތަފާތުކުރުމެއްނުވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގެންގުޅޭ ހަމައެއް ނޫން އެއީ؛ ދުވަސްކޮޅެއްގައި އެއްމެ ހަރަކާތްތަކާ ޚިލާފަށް ހަރަކާތްތެރިވުމަކީ މި ބަހައްޓާ ތަފާތުކުރުން އަޅާލުން. އަދި އެ ތަފާތުކުރުން ބޭނުންކުރެވޭނެ އެ ދީނީ އެއްމެ ހެޔޮ ގޮތަކަށް ދެކެވިފައި. އާ މިސާލަކަށް، ސިޔާސީ މައިދާނުގައި އަދި އެހެން ވެސް ވިސްނާލާ މައިދާނުގައި، އަންހެނުންނަކީ ފުރުޞަތު ނުލިބޭ ބަޔަކަށް ދެކެވޭ ކަމަކަށް ދަންނަވައިލީ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް، އެ ފުރުޞަތުތައް ބޭނުންކުރުމަށް ގޮތެއް މިއަދު އެއް ކަހަލަ ވަސީލަތް ދީގެން އެ ފުރުޞަތުތައް ހޯދައިދިނުމަށް ބަޔާއި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ބޭނުންކޮށްގެން ކުރަންޖެހޭނެ. އެ ނަޒަރިއްޔާތުން ބަލައިގެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ ޤަރާރުގައިވާ

ކަންކަމެއް ހާސިލުވެއް ނުދެކެވޭނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 1966 އިން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމައަށް މި ފާއިތުވި 53 އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފެއްދުނު މިހާތަނަށް ޢަމަލުކުރަމުން އައިސްފައި މި ވަނީ އެންމެ 346 ގާނޫނުން. ޖުޑީޝަރީ އިންޑިޕެންޑެންޓް ރަގަޅުދު އަދުލުވެރި ހިންގަން އެންމެ ފުރިހަމަ ކަމަކަށް، މިއިން ކޮންމެ ގާނޫނެއް ވަކިން ނަގައި، މި ނަޒަރިއްޔާތުން ގާނޫނުގައި ބުނަނީ ކޮންކޮން ކަމެއްތޯ އަދުގަސްދުވެން ބަލައި ދެނެގަތުން. އެ ވާހަކަ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގާނޫނު ހިންގުމުގެ ރިޕޯޓްތަކުގެ ކޮންމެ ކަމަށް ވެސް. ބަލާބެލުމަށް އޮތީ ޖިންސީ ތަފާސްކުރުމުގެ ނުވުނުން. އެހެންނަމަވެސް، މި ނަޒަރިއްޔާތުން އެ ގާނޫނު ވެސް ބެލިމާ ބާކީ އަދިވެސްނަ ކަންތައްތަކެއް ހުރެއެވެ. ހަމަ އެހެންމެ އެއްޗެއް ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދު؛ އެ ގާނޫނުތަކުގައި ވެސް ބާކީ ޖެހިފައި ހަމަހަމަކަން އޮންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ނަޒަރިއްޔާތުން ބެލިމާ ބާކީ ތަފްޞީލުކުރާ ގަވާއިދުތަކެއް ގެއްލިގެން މި ކަންކަން ހާސިލުކުރެވޭ ގޮތެއް އަދިވެސް ފެނިފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، ޕްރިވެންޝަން ނިޒާމެއްގެ ފުރިހަމަ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި އަދާކުރެވޭ ދުވަސް؛ މިދުވަސްވި 346 ގާނޫނު، މާ ބައިވަރެއް ނޫން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ގާނޫނުތައް ވަކިވަކިން ބަލައިލުން މި ނަޒަރިއްޔާތުން. އަދި އެހެން ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާއި ކޮބައިކަން ދެނެގަނެ، އެކަންކަން ކުރުން. 346 ގާނޫނުގެ ވަރަކަށް ދެނެގަތުމަށް އެއީ އިސްލާހުކުރުމަށް ވެސް ހިސާބު ގާއިމް، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެން މާއްދާއަކަށް ގެންނަސް ބުނު އިސްލާހުކުރާ ވާހަކަ ވެސް މިދެންނެވި އަދަދުގެ ބައްޔަކީ ހިސާބުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިކަންކަން ގާނޫނީގޮތުން ކޮމިޓީއާ އަދި ވާ ފުރިހަމަގޮތުން އިޖްރާއާތުތަކާއި ގާނޫނުގެ މި މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިއެރުވުމަށް. ގާނޫނުތަކުން ކުރެކުރެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ ބަހައްޓަވާ! ސިޔާސީ މައިދާނުން މިއަދު އަންނަން ފެށޭ އެކި ބަދަލު. އެއްގޮތަކަށްވެސް ގާނޫނީ ނިޒާމުތަކުން އެކުލެވިގެންވާ ބަދަލު އަދި ކަމަކަށް. އެކުލެވިގެންވާ މިނިވަން ގޮތެއް ވެސް އަދި ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމައެކަނި ދިވެހިރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 722 ކަމާބެހޭ އެ ވަނީ އަންނަނިވި ތަރައްޤީއަށް މަސްއޫލިއްޔަތުކުރާ ކޮމިޓީއެއް ކަމާބެހޭ ގޮތެއްގައި ނުދާނެ. އެއީ އަޑުއަހަން ކުރަން މަސްއޫލިއްޔަތު ގާނޫނު ބައެއް ބަދަލުކުރުން ކޮމިޓީ. ހަމަހަމަކަމާއި ކޮމިޝަނު އިންޓެގްރިޓީގައި؛ ކޮމިޝަނު އިންޓެގްރިޓީކޮމިޝަނުގައި ކޮމިޝަނުގެ ކޮމިޝަނަރުން 33% އަންހެނުން އިސްލާހުކުރެވިފައިވާ މިއަދު ނުހިމަނަން. އެހެންނަމަވެސް، އަންހެނުން ވިޔަފާރިކަން ވެސް، ސިޔާސީ މައިދާނުން ވެސް، އަދި ކަންކަން ނިންމުމުގައި އިސް ބައި ބޭނުން ދިރުމުގެ ގޮތަށް މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން މިހެން ތަރުތީބުގައި ހިތާމައެއް ނޫން. ދިރިއުޅުމުގައި ހިތާމައެއް ނޫން. އެ ފުރުޞަތުތަކާއި ހަރުދަނާ ބަރާބަރު ދެވިފައިވާ ނަތީޖާ. ބައެއް ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުމުގައި ހަމަހަމަކަން އެންމެންނަށް ބަރާބަރު، ދެން އެ ރިސާލަތުގެ ހަމަހަމަކަން ނާޒިލު ކަމުގެ ތަފާތުކަން އެއީ ހަމަހަމަކަމެއް ނޫން. އަދުލުވެރިކަން ގަބޫލުވެއް ނުކުރަން އަންހެނުންނާ ފިރިހެނުންނާއި ހަމަހަމަ ތަފާތުކުރުމެއްގައި މިހާރު އެއް ކަމަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ބައިން ތަފާތުކުރުން އަދުލުވެރިކަން އެ ހަމަހަމަކަން

ޕްރޮކިއުމަންޓްގެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަންހެނުންނަށް ކުރާ އަނިޔާ ވެސް، އަދި ޖިންސީ ގޯނާ ވެސް، ފުރައްސާރަ ވެސް، މި ހުރިހާ ކަމެއް ހުއްޓުވިގެންދާނީ މި ނަޒަރިއްޔާތުން ގާނޫނުތަކަށް ގެނެވޭ ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޔާޒަށް. ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނާ މެދު ކުރާ ތަފާތުކުރުންތައް ހުއްޓުވުން ގެނައުމަށް ބަލައި ކަމާ ގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާއި، ނިޒާމާއި، ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގައި ހުރި ހުރަސްތަކާއި ތަފާތުކުރުންތައް ދެނެގަތުމަށް ބަލައި ޕާލިމެންޓަރީ އިންކުއަރީއެއް ހެދުމަށް، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގައި ފާހަގަކޮށްލާފައި ހުރި ކަންކަމާއި، އަދި ގަބޫލު ހުށަހެޅުއްވުމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާތަކެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މިހާ މި ގަރާރާ މެދު މިއަދު ވާހަކަދައްކާ ގޮތަކީ ވެސް ވަރަށް މުހިންމު ގޮތެއް. ވަރަށް މުހިންމު މައްސަލައެއް؛ އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާންތަކުގައި ވެސް ގާނޫނު ހަދަން މިތިބި ބަޔެއްގެ ނަޒަރުގައި މިކަން އެއް ގޮތް ދޭތެރެގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ގޮތަށް ވަރަށް މުހިންމު ކަމަކަށް ވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ކޮންމެ ދުވަހަކު ހެނދުނު ގެއިން މި ނިކުންނަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ގޭގައި ތިބީ 4 މީހުން. އަޅުގަނޑު އެކަނި ފިރިހެނަކަށް ހުރީ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ދަރިފުޅު ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް އަހާ އަޅުގަނޑު ކައިރީގައި، އަސްލުގައި ބައްޕަމެންގެ މަސައްކަތަކީ ކޮބައިހޭ؟ ފިރިހެނާ ޗީވީން ވާހަކަދައްކަން ހުންނަ ތީން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭބޭ މަސައްކަތްތަކަން ވާނީ، މިފަދަ ކަންކަމުގައި ރަނގަޅަށް ވާހަކަދައްކަނީ، ބައްޕަ ހުރިހާ ގެއިރިއްދުން މަސައްކަތްކުރުން. އެއީ އަޅުގަނޑު ދަރިންނަށް ވިސްނައިދޭ ގޮތަކީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުގައި މިކަހަލަ މަސައްކަތްތަކަށް، ގާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި ހަމަތަކުގައި އަންހެނުންނަށް ވެސް ހަމަހަމަ ފުރުޞަތުތައް؛ އަންހެނުންނަށް ވެސް، ފިރިހެނުންނަށް ހަމަހަމަ ފުރުޞަތުތައް ލިބޭ ގޮތަށް ވަޒީފާތަކުގައި، ގާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް ހެދުން. އެގޮތުގައި އިންޓަރނޭޝަނަލީ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމުންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ދާދި މިދުވަސްކޮޅު ފިންލޭންޑުގެ ގަވަރމަންޓް ނުވަތަ ޕާލަމެންޓަކީ ނިޒާމަށް ގެނެސް އެއް ބަދަލުގެ ތެރޭގައި އޮއްވާ، އަންހެނުން ބާރުވެރި ކުރުމަށް ބަލައި ކައުންސިލުތަކުގެ 33% އަންހެނުންނަށް ދިނުމަށް ގެނެވުނު ބަދަލު. އެ

ބަދަލު ގެނައުމުގެ ބަހުސްގެ ތެރޭގައި ވެސް ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާގައި ވެސް އާއްމުން ހިޔާލު ފާޅުކުރެއްވި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނީ، ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި އަންހެނުންނާ ދޭތެރޭގައި ދެކޭ ގޮތް ތަފާތުކަން. ކޮންމެހެން ސްޓެޓިސްޓިކްސްއަކަށް ދާކަށް ނުޖެހޭނެ އަޅުގަނޑު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ހަމަހަމަ ފުރުޞަތު ލިބިގެން ކުރިއަށް އޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކަމަށް ދެރި އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާ ނަމަ، އެންމެ ހަމަޔަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިހާ މި ތިބީ. ދެން ކޮން ސްޓެޓިސްޓިކްސްއެއްގެ ވާހަކަތޯ އަންހެނުންގެ ދައުރާކަންތޯ؟ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މަގާމުތަކުގެ ވާހަކަ ދެންމެ ދެއްކި. ތަފާތުކަން މި ވަނީ ސިޔާސަތުތަކަށް ކަނޑައަޅާ ހިސާބާއި، ގޮތް ނިސްބަތާ ހިސާބުގައި އަންހެނުންނާ ދޭތެރޭގައި ދެކޭ ގޮތް. އެހެން ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި ދެކޭ ގޮތް ތަފާތު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި އުމުރުފުރައިގެން މިހި ދީނުގައި ވެސް އެ މިޖި؛ އިގުރީޒީ ޖަގާގައި އޮތީ އިސްނަގޯ. އެހެންވީމާ، އިތުރު މަސައްކަތްތަކުގައި އަންހެނުން ބައިވެރިކުރުވާތީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތް ސަރީ. އެހެންނަމަވެސް، ކަންކަން ނިންމާ ހިސާބަށް، އަންހެނުން އެ ހިސާބަށް ދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔާވީކަން ދަރަޖަ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ޓާގެޓް ކައުންސިލް އިންތިޚާބުވާކަށް އަންހެނުން ވާދަކުރަން ނިކުތުމަށް ބަހުސް ފުޅާ އަހަރު ނުވާނެ އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިމަތިލާ ސަމާލުކަމަކީ ދިއްލި އަޅުގަނޑު ހަދާއި. ހިތްވަރުދިނުމާ، އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިތްވަރުދިނުމާ ސޮފްޓު، ބަޖެޓް ސޮފްޓު. މިސާލަކަށް 5 މެންބަރުން ތިބޭ ކައުންސިލްގައި 3 އަންހެނުން މެންބަރުން ހޮވޭން އެ 3 އަންހެނުން މެންބަރުންނަށް ވެސް އަންހެނުންނަށް ވިޔަ ބަހަށް ވަރަށް ނަގަންޖެހޭ ޓާގެޓް ހުސްނުނަސް. މިސާލަކަށް ވިހާއްމާ ޓޯކް. ނުދާ ދެން ކިހިނެއް، ކައުންސިލް ރުއްބީތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ހުރި ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ގޮތުގައި ޝަރުޠުގެ އަމިއްލަ އަޅުގަނޑުމެން ގޮތަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރު ބޭނުންވަނީ ޓާގެޓެއް ނަތީޖާ ޓާގެޓެއް ފެނުމުގައި ވިސްނަނީ 33% ދިޔާ. އެއީ ތަފާތުކުރުމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ތަފާތުކުރުމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ރަނގަޅަށް ގެންދަން އޮތް ގޮތް ބަލާއިރު މަސްލަހަތާ ބަރާބަރު މުޖުތަމަޢުގެ ތަފާތުކުރުމެއް. އެއީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެކިއެކި މުޖުތަމަޢު ނުވަތަ އެކިއެކި އިޤްރާރުތަކުން ހުށަހެޅިފައިވާ ދިޔަ ވާގޮތް މަސްލަހަތު ގެންގޮސް ތަފާތުކުރުމެއް. އެ ތަފާތުކުރުމަކީ މަޖިލީހަށް އަންހެނުން ދެއްކިފައިވާ ތަފާތުކުރުން އެޅިވާ އިންސާފު ތަފާތުކުރުމަށް ވާނުވާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަންހެނުން ސިޔާސީ ކަންކަމުގެ ވާދަކުރާ ފަރާތްތަކުގައި، އަންހެނުން މި ގޮތަށް އަޅާ ވިއްޔާ ބާރުތެރިކުރުމަށް، މި ގަވާއިދު ގެނެސް އެންމެ ބަލައި ބޭނުމަށް އެހެން ހިފެހެއްޓި ބަލާލަން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބަޔަކު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ އަންހެނުން ބައިގައި ބަހާލާފައި ވާގޮތް. ބަލާފައި އަމިއްލަ ބޭނުމުގައި ދާއިރާ މަޖިލީހުގައި އަދި ހިސާބުން ޤާނޫނީ ބާރުއެޅުމާއި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އެއީ އެކި.ޑީ.އެމް ނުވަތަ ސީމާއަށް،

އެމް.ޑީ.ޕީގެ އަންހެނުންގެ ރޫހުގެ ހިވާލި މެންބަރުން. ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކޮށްދިން ވަރަށް ކައިރިން، ހުރިހާ އިންތިޚާބެއްގައި އެމް.ޑީ.ޕީގައި މަސައްކަތްކޮށްދިން. 75% އަންހެނުން ވަނީ އަދަދަކަށް އިދާރީ ގޮތުން މަސައްކަތްކޮށްދެނީ އަންހެން ބޭފުޅުން. ދެން ޕާޓީގެ އަޅުގަނޑުވެސް ކަންކަން ނިންމާ ހިސާބަށް ގެންނަ ހިސާބަށް އަޅުގަނޑުވެސް ދާއިރާގައި އިތުރު ގޮތަކަށް ވާހަކަދައްކަނީތޯ؟ ވާހަކަދައްކާކަށްނުޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ދުނިޔޭގައި އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ މި އޮތް ހަމަހަމަކަން ގާނޫނުގައި އަދި ގަވާއިދުގައި އޮތަސް، ބޮޑެތި ހުރަސްތަކެއް އެބަހުރި. އެ ހުރަސްތައް އިނގޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިންސާފުގެ ދޮރުން. ފާހަގަކުރަމުން މި އިންސާފުގެ ހެދުން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް އައިމާ ބަދަލުތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުރާ ފާހަގަކުރާ ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް އިނގޭނެ. އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާއާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރިހަމަ އިންސާފުގައި ހިނގުން. އަދި އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނާ އޮތް ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ ނިސްބަތުން، ހަމަހަމަ މުޖުތަމަޢެއްގެ ގޮތުގައި އިޖުތިމާޢީ ވުޖޫދާ މުސްތަޤްބަލުގައި ކާމިޔާބު ރާއްޖޭގެ ގޮތުގައި އިޖުތިމާޢީ ވުޖޫދާ އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަކުރާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަށް ކަރަފަރު، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވެސް ވިސްނުންފުޅަކަށް، މަސައްކަތްކޮށްފައި އޮންނާނީ، އިތުރުން ކުރުވަން ހުރި ކަމެއް، މުޅި ޖުމްލަކޮށް މި ގަރާރުތަކުން މި ރާއްޖޭގެ މިހާރު ކަމެއް ގޮތަކަށް ބައްލަވާފައިވާނެކަމުގެ އަހަރުގެ ނޫން އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، ވ ވިސްނަވަމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނެ ހުރި ކަންތައްތައް ދެނެގަނެ، އެކަށީގެންވާ ފުރިހަމަކުރެވޭގޮތަށް، ދެން އާދޭ ސަލާމަތުން މުޖުތަމަޢަށް ކުރާނެ އަސަރާއި އަދި ނުރައްކާ ނަގާލިޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަފީފަށް. ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަފީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ މި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރާ އަޅުގަނޑުވެސް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުތަކާއި އަދި ގަވާއިދުތަކާއި ވެސް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ހަދަމުން މި ދަނޑިޖެހިފައި އިޖުތިމާޢީ ވިސްނުމަކުން. އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތައް ހެދިފައި ކަމަކު، އެ ގާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންތައްތައް ގެންދެވޭތޯ؟ މިއީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނާ ކުރިމަތިވެފައި މި އޮތް ސުވާލަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކަންތައްތައް ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ

އާބާދީގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންނަށްއަރާފައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުލިބޭތޯ. ރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުވާނީ، ރާއްޖޭގެ ފުރި އާބާދީ ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތުގައި ބައިވެރިވެގެން. އެއީ ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ކަންތައްތައް ނިންމުމުގައި މިދެންނެވި ހަމަހަމަކަން ގެންގުޅިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރަން ދައްކަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން އަންހެނުންނަށް އަނިޔާ ވެސް ކުރޭ. ގެވެށި އަނިޔާގެ ކަންތަކާ އެކުގައި ޖިންސީ ދިމާވަނީ އަންހެނުންނާ. އަދި ކުޑަކުދިންނަށް ކުރާ އަނިޔާތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް އަންހެން ކުދިންނަށް ކުރާ އަނިޔާ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަޅަން ބޭނުންނުވިއަސް ބަލޭތަން. މި ކަންތައްތައް މިހެން މި ވަނީ ކީއްވެތޯ؟ އަންހެނުންނާ މެދު މިހާ ބޮޑު ތަފާތެއް މި ގެންގުޅެވުނީ ކީއްވެތޯ؟ ކިހިނެއް ވެގެންތޯ؟ މި އިންސާފުވެރި ހެދުން ދުރިހެން ކަމަކީ. މިދެންނެވި މަތީ ބެންޗުގައި ހުރިހާ ގޮނޑިއެއްގައި އަޅުގަނޑު މި ގޮތުގައި ބަހައިގަންނަން ދެކެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން، އަޅުގަނޑަށް ދިމާވި ހާދިސާއެއް. 2008 ވަނަ އަހަރު މި ޤާނޫނުއަސާސީ ފާސްވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ޖޭ.އެސް.ސީ އުފައްދައިގެން އެތާނގައި މަސައްކަތްކުރިއިރުގައި ކަންދިމާވެގެން ގޮތުން، އަޅުގަނޑު ވެސް އެތާގެ ރައީސްގެ މަގާމުގައި ހުންނަނިކޮށް. އެ ދުވަސްވަރު، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެއް ފަނޑިޔާރުކަމުގައިވާ ޝުޖޫނު، އާދެ، އެކަމަނާ މާސްޓަރސް ހައްދަވައިގެން ވަޒީފާއަށް އެދިވަޑައިގަތުމާ އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަމަނާއަށް ވަޒީފާ ދިނުމުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރުގައި، މިދެންނެވި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ތެރޭގައި އަންހެން ބޭފުޅަކަށް ފަނޑިޔާރުކަން ހަވާލުކުރުމަކީ އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ބޮޑު ކަމެއް. އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ އެކަމުގައި އެ ބޮޑުވަރުތަކުން، މި ކަމަނާއަށް ކުރިމަތިވާ ދިމާވެގެން ފިޔަވަޅުތަކާ ބޮޑުވާނެ. ދެން ކޮބައިތޯ މިގޮތަށް އެކަމަ ހުރަހަކީ؟ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އެއް ވާހަކައެއް، ބައެއް ބޭފުޅުން ވާހަކަދެއްކެވިއިރު މިއަދަކު ކަންތައްތައް، އެ ބޭފުޅުން ތައުލީމު ހާސިލްކުރި ދުވަސްވަރު ކުރީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ގެނެސް މިއީ ދިރުން ކަމަކަށް ހަދައިގެން ވާހަކަދައްކާތީ މިހެން އެންމެ ބޮޑު އުނދަގޫތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ދިމާވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވާ އެންމެ ބޮޑު ކަންތައްތަކަކީ އެއީ. ބައެއް މައިންބަފައިން އަންހެން ކުދިން ސްކޫލަށް ނުފޮނުވާ އެބަތިބި. ކުޑަކުދިންނަށް ވެކްސިނޭޝަން ނުދެނީ. އާދެ! މި ތަފާތުކުރުން ހުއްޓާލާފަ އަޅުގަނޑުމެން މި ތަފާތުކުރުން ނައްތާލަން އެބަޖެހޭ. ޤާނޫނުތަކުގައި މި ތަފާތުކުރުން އަންނަނީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަޖެހޭ. މި ކަންތައްތައް ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މި ދުވަސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ކަންތައްތަކުގައި ކޮމިޓީން ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރުޞަތު ޤާނޫނު ހަމައެކަނި ސިޔާސީ ހަރަކާތެއްގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރިވުމަކުން ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ؛ އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ދިމާލަކުން އިއްޒަތްތެރި ތަރައްޤީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ސިޔާސަތު ހަރަކާތްތެރިކަން ބައިވެރިވުމަށް ވެސް އިނގިރޭސި، މަދުމީހުގެ ހަރަކާތްތެރިކަން ބައިވެރިވުމަށް އެއްލި ދިރިހުރި ހިތާމައިގެ ބައިވެރިވެދޭނަމަ

ބޭފުޅުންނަކީ އަންހެން ބޭފުޅުން. އެކަމަކު މި މަޖިލީހަށް އިންތިޚާބުކުރަންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންހެން ބޭފުޅުންނެއް ކަމުނުދިޔަ. ކައުންސިލު މެންބަރަކަށް އިންތިޚާބުކުރަންވީމާ، އަންހެން ބޭފުޅުންނެއް ކަމަކުނުދޭ. މި ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ މި ގާނޫނުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަހަމަކަން ލިބިގެންނެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި ހަމަހަމަކަން ލިބިގެން މި އުޅެނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި ފުރުޞަތުތައް ނެތް ފަރާތްތަކަށް މި ފުރުޞަތުތަކަށް ހޯދައިދިނުން. އެއީ ގާނޫނުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ހުއްދަ އިމްތިޔާޒުތަކެއް ދިނުން ނަމަވެސް. މިހާރު ލޯކަލް ކައުންސިލު އިންތިޚާބަށް ގެނައުމަ އާއި ބަދަލު ކަހަލަ ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްގެން ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިދެންނެވި ކަންތައްތައް ކުރަން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވާހެން، އަޅުގަނޑުމެން ބައެއް ބޭފުޅުން ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ވިދާޅުވާއިރުގައި އިސްލާމީ، ތަންކޮޅެއް ކުރީގައި ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސާކަން ހުންނެވި ބޭފުޅާ، އެމަނާގެ ދައުރު ހަމަވާން ދާއިރު މި މަޖިލީހުން އެ ފަރާތް މަގާމުން ވަކިކުރަން ނިންމީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮބާ ހާދިސާއެއް، އެއީ ނުވާ ކަމަކަށް ހަގީގަތެއް، އަސްލުކަމާ ވަޒީފާ ދޭން އެނގޭ. މިކަހަލަ ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަން މި ޖެހޭ، އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި ވެސް. މިއީ މީގެ ބޭނުމަކީ. ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމް ހުއްޓުމުގެ ކުރީގައި ދެ ވާހަކައެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، މި މަޖިލީހަށް ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން ސިޓީ ފޮނުއްވާ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ ވިސް ހާއްދު ރައްޔިތުން މި މަޖިލީހަށް އެ ރައްޔިތުންނާ ކަންބޮޑުވާ ދޭ ގޮތުން ސިޓީ ފޮނުއްވުން. މި ދިޔަ ސިޓީތަކުގައި ބަރަބަރުކާ ގޮތް، މި މަޖިލީހުން ބަރަބަރުކޮށްދެއްވާފައި އެކަން ގޮތެއް، ރައްޔިތުން ސިޓީއެއް އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުއްވީމާ، އާދެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑުމެން، ސިޓީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ސިޓީ ފޮނުއްވި ބޭފުޅަކަށް ފޮނުއްވުމުގެ ޖާގައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އެ ސިޓީއެއް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް ފޮނުވައިލި، އެ ކޮމިޓީއަކުން ނިންމަވަނީ އެ ސިޓީއާ ދޭ ޖަވާބު އަރުވާލުމާ ގޮތް. ދެން [illegible] ދަންނަވަން. ދެން އަޅުގަނޑު ދާކޮޅުގައި ސިޓީ އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުއްވި ބޭފުޅާ ހުށަހެޅުއްވި މަޖިލީހަށް ޝަރުތު ފޯރުކޮށް އެކަމުގައި ބައްލަވަން އެ ބޭފުޅުގެ ސިޓީއަށް ވަމުންދާ ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ދިރާސާކުރަމުން، ސިޓީގެ އަދަދު ގިނަ ކަމުން، އަދި އެއިން ކޮންމެ ސިޓީއަކީ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ރަޖިސްޓަރީވާ؛ މިސާލަކަށް ޕެޓިޝަންސް ކޮމިޓީގެ ކޮމިޓީއަށް ލިބުމުން އަވަހަށް މި ވަގުތު ދިރާ އަރިހަށް ސިޓީ. އެ އަރިހަށް ސިޓީ މި ވަގުތު ގަވާއިދު މި އޮތް ކޮމިޓީ އަދި

ބަދަލުކުރަމުންދާ ގޮތުން މި އަހަރަ ސިޓީ އަހަރަ މައްސަލައިގެ ގޮތުގައި ކޮމިޓީން ބަލަހައްޓަމުންދަނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، މީގެތެރޭގައި މި އަހަރަ ސިޓީގެ ތެރޭގައި، ހާލަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލައިލިއްޔާ، ސިޓީގެ ހާލަތްތައް؛ މިސާލަކަށް ޝިޕިންގ އަދި ޓޫރިޒަމް މައްސަލަތަކާ ގުޅޭ ސިޓީތަކާއި އުޅަނދު. ދެން އަތޮޅުތަކުގެ ދަތުރުފަތުރުކުރުމާ ގުޅޭ ސިޓީތަކެއް. ބާރުވެރިކަމުގެ ގުޅޭ ސިޓީތަކެއް. މިދެންނެވި ފަދަ ކަންކަން ކޮމިޓީއެއްގައި ހުރި ސިޓީތައް ބަލައިގަތުމުގައި، ދެން އަމަލުކުރާނެ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ނިންމީ. އަދި ހާރިބާތް ދިޔަ ސިޓީތަކު ހިނގަމުންދާ؛ މަޖިލީހުގައި ހިނގަމުންދާ މައްސަލަތަކުގައި، ބިލުތަކުގައި، ގަވާއިދުތަކާ ގުޅުން ހުންނަ ސިޓީއަށް ވަރަށް ގިނައިން. އެހެންވީމާ، އެއީ އެ މައްސަލަތަކުގެ، ބިލުތަކުގެ، ގަވާއިދުތަކުގެ ޒިންމާގެ ދޮރުގައި ބޭނުންކުރުން ވެސް އެއީ ބޭނުންތެރިކަމެއް. އަޅުގަނޑު ފެނި ނަގައި ކަމެއްކުރާ، ކޮމިޓީގެ ދުވަސްކޮޅު، ގަވާއިދުގެ އަމިއްލައްޔާ، ގަވާއިދުގެ ކުރެއްވުމަށް ފޯނުކުރަން، އަދި ގަވާއިދުގެ ބިލެއް ހުށަހެޅި، 5 ބޭފުޅުންގެ އަރިހުގައި މިކަމާ އެ ބޭފުޅުން އިންނަވައި، ސިޓީތައް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަތުން، އަދި އެކަމަށް ބަދަލުކުރަން އެއްގޮތް ކަންކަމާ، ހަމަޖެހިފައި، އަލަސް ގޮތް ކުރައިދިނުމަށް ދަންނަވާލަ. ދެން އަޅުގަނޑު އުފިނިން އެ ބޭފުޅުން އަރިހުގައި، ކޮމިޓީތަކުގެ ޒިންމާދާރުން ވެސް މަޝްވަރާކުރައްވައިގެން މިކަން ކޮށްދިނުމަށް. އަޅުގަނޑު އަބަދު ބޭއްވި ސިޓީއެއް. އަޅުގަނޑަށް އެބަ އެނގޭ އެ ކުރާ ސިޓީއެއްގައި އެދި ވާހަކަދައްކައި. ދިވެހި ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން ބޮޑުމަ، މިހާރު އެބަ 5 ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް މަޖިލީހުގެ ތަރަށް. ދެން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ވަރަށް ބޮޑު އެއްބަސް، އާއްމުން މަޝްވަރާކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަވާލުވާ ބިލުތަކާ، ދެން މަޝްވަރާކޮށްދިނުން ހިނގާ ކޮބައިތަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަ ހިސާބުތަކުގައި ހިތްހަމަޖެހުމެއް؛ އުޅެނީވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަރާޖީގައި އެބަ ދެ ބާވަތެއްގެ، ވިސް ބާވަތެއްގެ މަޝްވަރާ އެބަ ހިނގާ. އެއް ބާވަތެއް، މި މަޖިލީހުގެ ހިންގާ ގުދަރި ޚަރަދުކުރާ ބޭފުލީ، ދެން އާއްމުން، އަޅުގަނޑު ބޭނުންފުޅުވެއްޖެކަމާ ބޭއްވުން ވަގުތުން، ދެން އަދި އުފެއްދުމަށް ޒިންމާ ފިކުރުކުރިލި، އެ ވަރަކަށް ދަރާޖެހިފައިވާ. އަނގައިބަދި ބޮޑުގައި، އުޅެނީ ކަމާއީގެ ބޮޑުގައި، މިހާރު މިސާލަކަށް ފުރުޞަތުގެ ބިލު. އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އުޅޭ، ފުރަތަމަ ޕްރޮކިއުމަންޓުގައި ފުރުޞަތުގެ ކޮރޮގެ ޖީލު ހިނގުމާ، އަދި އަށްވަނަ ޚަސަރަތު ގޮތުގެ ފާހަގަކުރުމަށް މިހާރު ނުވަތަ ބައެއްފަހަރު ގަވާއިދު ޝީލްނެމެމްވާލެ ފުރުޞަތުގެ ޕްރޮކިއުމަންޓު ގޮތުގައި. އަދި އެކުގައި، ކަމުގެ މާރިކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮވަތިފަހަ މި ބޭނުންގައި ޚަރާކަތް؛ ހަމަ އަށްވަނަ ވިނިވަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ އާ ސިއްރުމަގައި ތެދިރިކުރުއްވިން. އެ އާއްމުންނަށް ވަސް އަދިއުހުން. އަދި ދެކުގެ އެއީ ގޮތުގެ ހަތުގައި މަޖިލީސް ގެންބަނުންނަށް ދޭ ތެދިރިކުޓާގެ. ވިސްވަރާކަށް ކަން ކައުރެއް ކަންމަލަގެ؛ މާރިކުން. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ކަމާއިރުކުރި ފުރުޞަތުގެ ބޮލު އަޅުގަނޑު މި ދުކަސީ އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ބޮޑުއެއްގެ ކޮޅުގައި، މީ އެންމެ ފުރާ ދައިރާއިރުގައި މަޝްވަރާކުރުން. ފުރުޞަތުގެ ބޮލުގެ މަޝްވަރާ، އަދި ތިންވަނަ ބޮޑުއް ވަސް އަބަދުވާ މަޝްވަރާއަށް

ދެވޭ. އެއީ މި ދެކޭ ބައުންސަރޮލް ނުވަތަ ރަށްރަށުގެ ފިނިއަރިތަކުގައި، ޔޫރަޕިއަރިތަކުގައި، އެހެންނޫނިއްޔާ އެކިއެކި ޖަމުޢިއްޔާތަކުގައި މި ކުރާ މަސައްކަތްތައް، ޖަލްސާތައް، ބައްދަލުވުންތައް، ޒިޔާރަތްތައް ކުރުންތައް. އެ ކަންކަން މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން ބެލެހެއްޓެން ހުރިހާ އަމާޒެއްގައި ވެސް އެ މަޝްވަރާތަކުގައި ވެސް ހިނގާން ގޮތަށް. ކުރުމުންގެ ބެލުމުގެ މުހިންމުކަމާއި، އަދި އަޅުގަނޑުމެން މުހިންމުކަން ދީގެން އަޅުގަނޑެއްގެ ފާހަގަކޮށްލާ ބިލުތަކުގެ ކެކޭގައި، އިސްލާމްދީނާއި ގާނޫނުއަސާސީގެ މަސައްކަތް ހިނގާނެ ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ގޮތުގައި މި ދިވެހިރާއްޖެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން އެކި ގޮތްގޮތަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ދިމާވާ ކަންކަން ދެކެވިފައިވާތީ، އެގޮތުން ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި މިއީ ބައިވެރިވާ ބައިވެރިވުމަކީ ބޮޑު ކާމިޔާބީއެއް. އަދި ބޭނުންވާ ކަންކަން ދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިޔަށް ގެންދާ ދިވެހިރާއްޖެ ބޭނުން. އެއީ މުހިންމު ސަބަބު. ޖާގަ ހަމަ އޮތްގޮތުން އެބަ ހުއްޓެވެ. އިންތިހާބު، ދެ ގައުމެއް ގާތްގުޅުން ބާރުވެގެންދިޔަ ކަމެއް، އިތުރަށް ގާއިމުކުރެވުނު ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގުޅުންތަކާއި ގުޅިގެން، މި ބައިވެރިވާ ބައިވެރިވުމުގެ ގަޑީގައި ދިވެހިރާއްޖެ، ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ބަޔަކު ވަނީ މަސައްކަތް ކުރަމުން، އޭގެ ކުރިން ބައިވެރިވެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާލިމަންޓް ކޮމިޓީތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ޤައުމުތަކާއި ދުރުގައި، ބައިވެރިވާނެ ކަމެއް. މި ބައިވެރިވުމަކީ ބޮޑު އިސްލާމީ އިންތިހާބީ އިންސާނީ ބައިވެރިވުމެއް. އިންތިޚާބީ ބޭނުމަކަށް ވެސް ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބައިވެރިވާ ގުޅުންތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖެ، އަޅުގަނޑު ގުޅުންބެހެއްޓުމަށް ދިވެހިރާއްޖެ ވަރަށް ގިނަ ގޮތްގޮތުން މުހިންމު ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ 2012ގައި؛ ދުވަހު އެ ބޭނުމަށް ވަރަށް މުހިންމު ހިސާބުގައި ބަދަލު ހިންގުމުގެ ސަބަބުން ކުރިއަށް ގެންދަވަމުން ގެންދާ ބަދަލާ ދިމާވެގެން ހިއްސާކޮށް ބަދަލު ކަމަށް، ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭރުގެ ކަންކަން މުހިންމު ކަމަށް. ބޭރުގެ މަސައްކަތް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ކުރާ ފިޔަވަޅުތަކުން ބިލުތަކާއި ބަދަލު ގެނެސް ކުރިމަތިލާނެ ކަމެއް. އަހަރެމެން ދަނީ ކުރިއަށް ބާރުލާ ގޮތުން ބަހެއް. އަޅުގަނޑު ބުނަނީ ދުވަސްތަކުގައި އިންތިޚާބު ޤާނޫނު ދިވެހިރާއްޖެ ގޮތުގައި މިއީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެއްބަސްވުމެއް ބައިވެރިވި ބަދަލު ގެނެސް ފާހަގަކުރެވުނު ބަދަލު ކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ކިޔަމަންވާ އެއްގަމުގެ ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން. އިންތިޚާބު ބަލާ؛ މިއަދުގެ 5 ބަލާގޮތުން މި މަސައްކަތަކީ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން މިފަދަ ކުރިމަތިލާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން މި ގޮތެވެ. ޤާނޫނު މި ގޮތުގައި ބުނާނެ. އިތުރު ހަރަކާތް އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމަށް ކުރިއަށް ގެންދާ ސަބަބަކީ. ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ނުކުރެވިގެން ބައިވެރިވާ ގޮތަށް ހިނގަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންދަނީ ކުރިޔަށް.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:31 އިން 11:03 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

﷽. السّلام عليكم، އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރަމުން މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6.1- ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނާ މެދު ކުރާ ތަފާތުކުރުންތަކަށް ހުއްޓުމެއް ގެނައުމަށްޓަކައި ކަމާ ގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާއި، ނިޒާމާއި، ގާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކުގައި ހުރި ހުރަސްތަކާއި ތަފާތުކުރުންތައް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި، ޕާލިމެންޓަރީ އިންކުއަރީއެއް ހެދުމަށް ގޮވާލާ ހުށަހަޅާ ގަރާރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް. އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

﷽. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނާ މެދު ކުރާ ތަފާތުކުރުންތަކަށް ހުއްޓުމެއް ގެނައުމަށްޓަކައި ޕާލިމެންޓަރީ އިންކުއަރީއެއް ހެދުމަށް ގޮވާލާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އީވާ އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 20 ވަނަ ގަރުނު ނިމި، 21 ވަނަ ގަރުނުގެ 20 އަހަރު ފާއިތުވެދިޔަ ފަހުން، މި ވާހަކަ ދައްކަންޖެހުނީ، މީގެ އެންމެ ބޮޑު ބަޔަކީ. މި 87 މެންބަރުން ހިމެނޭ މަޖިލީހުގައި 83 މެންބަރުންނަކީ ފިރިހެނުން ކަމުގައި ވުން، އަޅުގަނޑުމެން އަންހެނުންގެ ދިރާސާގައި ވާހަކަދައްކަންޖެހުން ވެސް މިއީ އަދި މިއަދު މާ ބޮޑަށް ބާރުލިބިގެން ބަޔަކަށް ވާތީއެވެ. ރާއްޖޭގައި ހުރި އަންހެނުންނާ މެދު ނުވަތަ ޖިންސީ ތަފާތުކުރުމުގެ އެއް މިންވަރު، ރިޔާސަތުން ވެސް ރައީސް ވިދާޅުވެދެއްވި؛ ބޮޑު ޖަލްސާގައި އެކި ދުވަސްވަރު ގޮތުން ކިޔައިދެއްވި. ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ކުރީގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިކަން އާދަޔާ ޚިލާފަށް އެއް ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަ ފެންނަނީއިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެން ފެނުން، އަދި ހާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަދަކަން ފިރިހެން އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންވާން ފިޔަވައިސްތަ އަންހެނުން ދެމެހެއްޓުމުގައި އެކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް މި ވާހަކަ ދައްކަންޖެހޭ ފަދަ އިއްޔާމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އާދަޔާއި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުރުވައާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނުގެ އިސްލާމީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އާދަކާދަ ބައްޓަންވެފައި އޮތީ މީގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ރައީސްވަރުކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. ހަމަ ދުނިޔޭ އެޅުދިޔައި، އަންހެނުން ވަރު ބޮނަންތޯ، ވަރަށް ފުރަވަރާން މިސާ. ނަންނުގަތީ ކުރިހަމަ ކަނޑު، ކަންނުއަންނާ ބޮޑު މިހާ، ހަމަ ތޮއްޓެ ކާން ފިރިމިހާ. ނާނބި ހުރު ނަންނުގަނޑުމެން ކަނޑާފައި ފިރިހެނުންނަކަށް ކަނޑާފައި ނުބައި މިހާރު އަންހެނުންނޭ. އަންހެން ކަމަކު ދެވަރު، ވަރަށް މަގާމުކުރަމުން ކަމުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މުޖުތަމަޢު ދޭހަކުރެވޭ އެއީ. ފިރިހެން ކަމަކު، ޖިސްމާނީ ބާރަކު ވަރަށް ގަދަ، ވަރަށް

ގަޑު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭބޭވުގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބާރު، އަޖުން ހިތުހުރިހާ ގޮތަކަށް ހަދައިގެން ކަންކަން ނިންމުމުގެ ސަގާފަތެއް މި ރާއްޖޭގައި ދެމިގެން އައިއްސަ ހުރީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމުގެ ދުވަސްވަރު އުޅުނުއިރު އަސްރަސްކަ ކާއުކައިރަކާ ބަދިރުގެ ތުވާއްގަސްދު ތޮރުއިން ދުރުން ނުކުމެ، އެ ދިގު ދުނިޔޭގެ ތޮއްސަކައި ކުރެން ގެން ބަރަވެން، އޭރު އުޅުގައި ދަރި ކާއިތުޖިހަރައިގެން ގޭގައި ތިބި ހުރިހާ ފިހާރަތަކުން ކާށިދިޔުމުގެ ކުރި ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރީ. ކައި ނިންމާ ގޮތަށް ދުވާލި އުއްމީދުކުރު ނުޖަހާ ބާރަށް ދުވާލި ހަރަށް ގޮސް، ވަރަށް ގޮސް ދަރު ހޮވައިގެން އަނބުރާ މެންދުރަށް ކައްކަން ކުރާ ބޮޑަ މަސައްކަތް. މެންދުރު ކައްކައި ނިމިގެން އެއްފަހަރު ކައިމަ، ބާޔާ ހުނަރު އެއްކޮށް ކާވައިގެން އަނބުރާ ވަރަށް ގޮސް ބިސްބި ތަކާން، ފަންގިވިޔަން، ކަންތޮށްވިސް މަސައްކަތްކަމެއް ކުރަން. ފަޅިރު؛ ބޭޒް ފަޅިރާ ހަވައިގެން ހުރިހާ ސިފައިކަން ދޮންނަން، ގޭދޮރު ކުނިކަހަން، އަދި ގޭގައި ތިބި ފިރިހެނުންގެ އެއްޗެހި ދޮވެ، އެއްޗެހި އިސްތިރިކޮށް، މި ހުރިހާ ކަމެއް؛ އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ފިރިހެން ކުދިން ހަމަ ގަދައަށް ރުޅިއައިސް ހުނަރުގެ ނާސްތާ ތަށްޓާގެއް ކަސްފުއްޓިކަން ބާރަށް ތަރުޖަމާކުރައި ރަޖިއްޓޭހާވެއިގެން މި އުފެއްދުމުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމަހަމައިތާ ފުސް އަޅުގަނޑު ބޭނުން މިއަދު އަޅުގަނޑުގެ ސިޔާސީފަހަރު މަސްލަހަތާއި އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިމަދުންގެ ކިބައިން އުފަލުން ގާތުން އެދޭން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިއަށްވެސް ހުރި ގޮތް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނޫނީވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރުވާކުރާކަމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުޅެވިފައި ހުރި ގޮތް؛ އަޅުގަނޑުމެން ތަރުބިޔަތުކުރާ މިއަދު މިކަން ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތުއްތުމުގައި އަދި ނުތުރުމުގައި؛ އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތުކަށްކޮށް ދޭއްވާއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު. ތުއްތުމުގައި އަދި ނުތުރުމުގައި ދެ ޖިންސުގެ ދެ މީހަކު ފެށުން ހިނގާ ގެޅުގޮތުން ރަނގަޅުދަޅުދަތި އަނގައިން މީހާ. ފިސިޔާރުދޭގައި އަދަބު ކުރިމަތިވުން އަނގައިން މީހާ. އަދި މުޖުތަމަޢުގެ ފުރައްސާރައާއި، އާއިލާގެ ނަފުރަތާއި، ކުރިމަތިވެސް އަނގައިން މީހާ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ބަހަނަރުން ފާނާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއްއެއްމީން ދަރި ކާރިއަރައިގެން އަސްލު އަޅީން މަދު ހިނގާއިރު، ގަސްދުވެއްޖެ ވަދު ބަސްބުކާ ހިފައިގެން ޖިހާދު ގަނޑު ވަކިއެގެ އެކަނިވެރި އަނބުރާ މިހާރު ކުޑުމަކީ، ހިތިކަރައިރު އަރާތަރި ކުރިސަ ބޮޑުކަން ކުއްލި އިރުސޯވެ، އެހާރު އެކަނިވެރިކަން، އެހާރު ބާރުކަން، އެހާރު ހިތްހަމައާ ދިޔަސްވެރިކަމާއި ބިރުން. އަސްލުހަރު ވެރިޖެއްގާ ތަ ނިޔާނު ހިތާވިޔަ ވަނީ ބަދިއަރަކަށް ނުކަޖިއަރަކަށް ނުޖަހާ ކާރީއަށް ފެއްޓި ނުވުރުގައި މިހުނަރު ހިތާވިޔައަސް ވަނީ ކާމިޔާބު މިހާރުވެސް. ބަޖެޓް ކާމިޔާބު މިހާރުވެސް. އެހެންވީމާ، ޖަލްސާގައި ނުވެވެނީ ޖަމާޢަތްތަކުގައި އަހާ ފޮނުއްވައިފިއްޔާ، ޖަމާޢަތްތަކުގެ ދިރާސާގައި ލޮކްފިހާ ޖަމާއަތް ފާރަވެރިވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިއީ މި ފާހަގަ ކަންތައްތަކުން ދައުލަތަށް ދަސްކުރާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ދެކޮޅަށް؛ ހަމަ ބަޔާނާގައި ފެށު އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ބަޔާނެއްގައި މި ދީ. އެންމެން ހުށި މި ދީ. އަޅުގަނޑުމެން ހުށި

އަޅުގަނޑުމެން އިންސާފުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން އުފާވި ދިރިއުޅުމެއް ހޯދާ ވާހަކަ، ޤައުމުގެ ހަމަޖެހުމުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ގޭގައި ހުރި ބޭއިންސާފުތަކާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނާލައި، އެކަމަށް އަޅުގަނޑުގެ ފެންވަރުގައި ހައްލެއް ހޯދަން މަސައްކަތްކުރަންވީ ވަގުތު. އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ މިހާރުވެސް މި ވާހަކަ ދައްކާއިރު އަޅުގަނޑުގެ އަންހެނުން އިންސާނުކަން ބޮޑުވަރަކަށް [illegible] ކުރިއަރަމުން. ދަރި ބޮޑަށް [illegible] ގޮސް [illegible] [illegible] ދައްކާ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު އަންހެނުންނަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން މިއަދު؛ އަޅުގަނޑަކީ ވެސް މާ ރަނގަޅު މީހަކަށް އަދި ނުވިއަސް، އަޅުގަނޑަކީ ވެސް ރަނގަޅަށް އުނގެނޭތޯ މަސައްކަތްކުރާ މީހެކޭ. މާ މޮޅު މީހަކު ނޫނަސް، ކަންކަން ހުރަސް ފިލުވައިގެން ކަންކަން އުނގެނޭތޯ މަސައްކަތްކުރާ މީހެކޭ. [illegible] އަޅުގަނޑުގެ [illegible] އެ ހުންނަ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ އަދި މާ ބޮޑަށް ކުރިއަރަން އޮތް ތަނުގައި މަސައްކަތްކުރަނަމަ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ހުސައިނަށް. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވާ ގާނޫނަކީ ވަރަށް މުހިންމު އަދި އަޅުގަނޑު އެ ގާނޫނަށް ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ ހިތުން ތާއީދުކުރާ ގާނޫނެއް. މި ގާނޫނުގައި މި އޮތް ކަންތައްތަކަށް ވިސްނާލާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރާ ގާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކާއި، ސިޔާސަތުތަކާއި، ނިޒާމުތަކުގައި ހުރި ދަތި ގޮންޖެހުންތައް؛ އަންހެނުންނަށް ހުރި ދަތި ގޮންޖެހުންތައް ބަލައި ޖިންސީ [illegible] ހިނގަން މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބޮޑަށް މައްސަލަ މި އުޅެނީ ގާނޫނަކު ވެސް ނޫން، ގަވާއިދަކު ވެސް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ސިޔާސަތުތަކާއި ނިޒާމުގައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ، ކަމެއް ކުރުމުގެ ހައިސިއްޔަތު ނޫނީ، ކަމެއް ކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން ނެތީ، ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުލިބުނީ، ހަމައެކަނި ގާނޫނުގައި އެކަން ކުރުމުގެ މިނިވަންކަން އެބައޮތް [illegible] [illegible] އެ މިނިވަންކަމާއި، އެ ކަމަށް [illegible] އަންހެނުންނަށް ނުލިބިގެން. އަންހެނުންނަށް ފިރިހެނުންނާ އެއްވަރަށް ބައިވެރިވުމާއި، މިނިވަންކަމާއި [illegible] ހަމަ ފުރުޞަތުތަކެއް ދެއްވި ކަމަށް ގާނޫނުގައި [illegible] މިނިވަންކަން ދިނަސް، އެކަމަކު ގާނޫނުގައި އެކަން ކުރެވޭނެ ހަމަހަމަކަމާއި، އެކަން ކުރެވޭން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަންހެނުން [illegible] [illegible].

ޤައުމީ ތަރައްޤީގައި އަންހެނުންގެ ހިއްސާ އިތުރުކުރުމުގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ މިނާ މިންގަނޑު ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. ހަމަ އެކަނި ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ މިނާ މިންގަނޑަކީ، ޤައުމުގެ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް ޖީ.ޑީ.ޕީ ކަމުގައި ބަލާބެލުން އަޅުގަނޑުމެން ނިމުމަކަށް ގެންނަން އެބަޖެހޭ. އޭގެ ބަދަލުގައި ވެލްބީއިންގ ނުވަތަ ދުޅަހެޔޮކަން އާއި ޤައުމުގެ ތަރައްޤީ މިނާ މިންގަނޑު ކަމުގައި ބެލެވިއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ، ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި، ޖިސްމާނީ ގޮތުންނާއި، ސިއްހީ ގޮތުންނާއި، އަދި މިނޫންވެސް ގޮތްގޮތުން، އަދި އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެޅޭ ފިޔަވަޅުތަކެއް އޭގެތެރެއިން އިންތިޚާބުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ [illegible]. ސިޔާސަތުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު، އަދި އަޅުގަނޑުމެން އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުމާ ވާހަކަދައްކާއިރު ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ބަދަލުތަކެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުން، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށުގެ އަންހެނުންނަށް ދިރިއުޅުމަށް ކުރާ ބައިވަރު މަސައްކަތްތަކެއް މިއަދު މި ވަނީ ހުރަސްއެޅިފަ. ވަކިން ޚާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން، [illegible] ބޭނުންވާ އަންހެނުން މިހާރު، އަންހެނުން ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] ދާން [illegible] ނެތް. [illegible] ނެތް. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެބަޖެހޭ. ހަމަ [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] 49% ނުވަތަ 50% އަންހެނުން ކަމަށް ވާއިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]؛ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންހެނުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންހެނުން [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ބޭނުން؛ [illegible] [illegible] [illegible] އަންހެނުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

ފެށިން މި ޓައިބަންޖެހުނީ ބަނދަރު ވައްކަން. ހަމަ މިފަދަ ހާލަތުގައި މި އާންމަކީ ކުޑަކިރިހު. ދަންނަވަން މި އުޅެނީ، އަންހެނުންގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ބަދަލުކުރަން މި ޖެހެނީ ސިޔާސަތުތައް. ގާނޫނުތަކަށްވުރެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސަތުތައް ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން، ޖަޒީރާ ރާއްޖޭގެ ވާހަކަ ދެއްކިއިރު، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ލާމަރުކަޒީ ވާހަކަ ދެއްކިއިރުގައި ރަށްރަށުގައި އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ނުދީ، ރަށްރަށުގައި މި ބުނާ އަންހެނުންނަށް؛ މި ދަންނަވާ އަންހެނުންނާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްނުދީ، އަނެއްކާ ތިންވަނަ ފަހަރަށް މާލޭގެ މަގުމަށް ހަތަރި، މާލޭގައި ވަކިވެގެން އޮތީއްޔާ އޮތީ ތަސްދާ ހިއްކައި، ބޮރިޖުއަގަން ދިމާކުރީމާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ދައްކާ ވާހަކައަކީ ކުރާ ކަމަކާ ދިމާވެގެން. ދެއްވި ޓޫރިޒަމްސެކްޓަރާ ވަރަށް ބޮޑަށް ޓޫރިޒަމް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝާހިދަށް. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަންހެނުންނަށް ކުރާ ތަފާތުކުރުންތަކުން ދެފުށްގޮތުން ބަޔާއި، ޖާބިރުމަންބަރީ އިސްލާހުތަކެއް ގެނުވަން ގާނޫނީގޮތުން ގާނޫނަށް ގެނަސް އަޅުގަނޑުމެ ފުރިހަމަކަމާ ހުރި، ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ގާނޫނަށް ތާއީދުކުރާ ވަރަށް ގިނަ ސަބަބުތަކެއް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ބަޔަކު ތަފާތު، މި ގާނޫނުގައި ފެށިން އެކުލަވާ ވެސް، ގާނޫނުތަކާ ހުށަހެޅޭ. ގަވާއިދުތަކާ ހުށަހެޅޭ. އުސޫލުތަކާ ހުށަހެޅޭ. އެކަމަކު ނަތީޖާއަކަށް ބަދަލެއް ނާދޭ. ދެން މިކަން މި ހިނގަނީ ކީއްވެތޯ ބަލަންވެގެން ފާހަގަކުރެވޭ އިސްލާހަކީ ހާދަ ގާތް ގޮތަކަށް އޭތި ކަނޑައަޅައިގެން މި ސިފަވަރި. ފުރަތަމަ ވެސް މިގޮތަށް ޢާއިލާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް، ވަރިކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނުކުތުނީ އެއް ވާހަކަ މިދަނީ ނޫން. މި ގާނޫނުން ބަދަލުކުރެވޭ މި އެއާ ގުޅުވުމުގެ ބާރު ނުވާކަމާ ގެނައި އަންހެނުން ގުޅިގެން އެ ވާހަކަ ދެކޭ ސިޔާސަތާ ހަމައެކަނި، ސިޔާސަތު އެއްގޮތަކަށް އަންހެނުންނަށް ހުރި އަދި ބޮޑު ގާނޫނުތަކުގައި ވިދާޅުވި. އެ ފުރުޞަތު އަދި ނަތީޖާއަކަށް ކަނޑައެޅޭ ގޮތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ޢާއިލާ. މި އިންސާނީ ނަތީޖާތަކަށް. ޢާއިލާގެ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދަމަހައްޓާ އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ ހަމަ ވާހަކައަކީ މި ވަޒީފާގެ ޙައްޤުތައް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ މި ސިޔާސީ ދާއިރާގެ އަންހެނުން ހިތްވަރުލިބުނު.

އެއްޗަކާއި، ހިތުގައި އޮތް ނިޔަތާ ފުރުއަރައިގެން މި އުޅެނީ. ބަޖެޓުގައި އިޤްތިޞާދީ ސިސްޓަމްގައި މިއީ މިކަން ކުރަންޖެހޭ ސަބަބު ކަމަށް ދެނެގެން ކުރާނަމަ، މި ހިސާބުގައި އަންހެނުންގެ ހާލަތު މިއަދު އޮވެގެންނެވާން. މިއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތަކީ. ދުވަހެއްތޯ؛ ނަފްސާނީ ދުވަހެއްތޯ، ސިއްޙީ ދުވަހެއްތޯ، އަންހެނުންނަށް އުފައްދަން މި ޖެހުނީ، ދަރިފަސްކޮޅެއް ދުވަހެއްކޮށް ނަފްސާނީ ގޮތުން ތަރުބިއްޔަތުދިނުމަށްޓަކައި. އަންހެނުން ކުރައްވާ މަސައްކަތަކީ ވަރަށް [illegible] ދަރިން އިއްޒަތްތެރި [illegible] ވެސް [illegible] ހާމަކުރަން އެބަދޭ. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ ބަޖެޓުގައި، އަންހެނުންނަށް ކުރަމުންދާ އަނިޔާވެރިކަން ހުއްޓުވުމަށް ނުދޭ. އަންހެނުންނަށް ދިމާވާ އިންސާފެއް ލިބުމުގެ ފުރުޞަތުތައް ބަޖެޓުގައި ނެތް، އެއާ ކައިރިވުރާ މިންވަރަށް ވެސް. މިއަދު އަންހެނުން އަނިޔާ، އަނިޔާވެރި އަނިޔާ ނޫން ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ ހިސާބު އަންހެނުން އެ ތިބީ ސަލާމަތް އޮވެގެން. މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކައި، މި ގާނޫނުތައް ލިބޭ ގޮތާއިދުވެސް ހަދައި، މީގެން ނަތީޖާ ނުނިކުމެވުނީމާ މިއަދު އަންހެނުން އެ ތިބީ އަންހެނުންނަށް ލިބޭ އަނިޔާވެރި އަނިޔާއެއް ނޫން ކަމަށް ގަބޫލުކުރަމުންދާކަން. މިއަދުވެސް ބޮޑު އަނިޔާއެއް އިންސާނީކަން ދެން ނުދެވޭން. އެ އަނިޔާ އެއީ އަނިޔާ ނޫން ކަމަށް ގަބޫލުކުރަމުންދާތީ. [illegible] އަނިޔާއާއި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ [illegible] ކަމަކަށް. މި [illegible] ހިނގަން މި ޖެހުނީ، މި އުސޫލުތަކާއި މި ގާނޫނުތަކާ ހަދައިގެން އެ ނަތީޖާއިން ނުކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް؟ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި، ފުރި ރާއްޖޭގައި ވެސް އަންހެނުން ކުރާ މަސައްކަތަށް ބަލައިލާއިރު ބަޖެޓުގައި ގަވާއިދުން [illegible]، މި ތާރީޚުގައި 83 ޕަރުސެންޓް ވަޒީފާ މި ދާއިރާގައި، ފުރަތަމަގައި އަންހެނުން ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްގެން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އަންހެނުން ފުރުޞަތު ހޯދައިދިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ އެކި ވާހަކަ. ފިޔަވައި [illegible] ކުރި އުސޫލުތަކެއް. ސިޔާސަތުގެ ކަނޑައަޅާ ރިޔާސަތުން އަންހެނުންނަށް އަންނަނިވި، [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އުނދަގޫ. އަޅުގަނޑުގެ ވަރަކާއި ނޫން. ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާ ރިޔާސަތުން އަންހެނުންނަށް ނުދެނެގަނެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންހެނުންނަށް ފައިދާހުރި، [illegible] ސިޔާސަތުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible]. އެ ނިޔަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހަމައެކަނި ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާ ފެންނަން ނެތީ، އާދެ އެއް ސަބަބު. އަންހެނުން ކުރާ މަސައްކަތާއި، އަންހެނުން އުޅޭ ގޮތް، މިއީ [illegible] ގޮތުން؛ [illegible] އަންހެނުން. މީގެ އެންމެ ދުރަކަށް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަންހެނުން، ފިރިހެނުން ބަރާބަރަށް މި ވަނީ، ބަރާބަރަށް ވާންޖެހޭ ސަބަބެއް ވެސް އެންމެ ބޮޑު ސަބަބެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ގަބޫލުކުރަނީ، ގަދަކަމާއި ބާރާއި ނުފޫޒު ސިޔާސީ ވެސް ފިރިހެނުން ކަމަށް [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]، ދަރިން ތަރުބިއްޔަތުކުރުން [illegible]. [illegible] ކަމަށް، [illegible] ދުވަހަކު ވެސް މިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމަހަމަކަން ނާންނާނެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އަންހެނުންނަށް

ވަރިކުރުމުގެ ބައެއް ހައްޤު ވާހަކައެއް ނޫން. އަންހެނުންކަން އަންހެނުންގެ ބޭނުންވާ، އަންހެނުންކަން ދިފާޢުކުރާ ބައެއްޓަކައި ލިބޭން ގޮތަކަށް މި މުޖުތަމަޢު ބައްޓަންވެފައި އޮތީ. ބައްޓަން މި ކުރަނީ ދުވަހުގެ، ނަފްސާނީ ގޮތުން ދުވަހުގެ ފިރިހެނުންނަށާއި އުފައްދަން. މިކަން އަޅުގަނޑުމެން ނުކުތްތިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މިހާރުގެ ސޯޝަލްޖަސްޓިސްއިން ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ތަފްސީލުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން އެބަހުރި، ތަފާތުތައް އަންހެނުންނާ ދޭތެރޭގައި ހަމަހަމަކަން ކަށަވަރުކުރަން ނުކުޅެދިފައި ހުރި ގޮތް، އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށް ދަންނަވަން ކަމަކީ، މި އުސޫލުތަކުގައި، މި ގަވާއިދުތަކުގައި، މި ގާނޫނުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާ ތަފާތުކޮށް ހަމަޖެހިފައި ނުވާ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަ މިއަދު ހަމައެކަނި ދައްކާލައި އެއް. ނަތީޖާއެއް ގެނެސްދޭނެ ނޫނެކޭ. މި ގަވާއިދަކީ މި ނަތީޖާ ގެނެސް އެ ފުރިހަމަ ފިޔަވަޅުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދާންޖެހޭ، މި ގަވާއިދަކުން އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަކޮށް ތަންފީޒުކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވީ ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު؛ މާފުކުރައްވާ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އުސާމަށް. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުސާމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުރުޞަތަށް ކަމަކަށް ވެސް މިފަދަ ގޮތަކަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަކަށް ޓަކައި ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިވާ އަބްދުﷲއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ގާނޫނުގައި އޮތީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުންދާ ވަރަށް މުހިންމު މައްސަލައެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނުގައި ހުރި އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު ފާޅުކޮށްލަން ބޭނުމީ. އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތަށް އެއްބަސްވުންތަކުން، އަންހެނުންނާ ދޭތެރޭ ތަފާތުކުރުމުގެ ހުރިހާ ސިފައެއް ނައްތާލުމުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއަށް ސިޔާސަތުތަކެއް، އަންހެނުންނާ ދޭ ތަފާތު ހުރި ފިރިހެނުންނާ ދެމެދު ހަމަހަމަކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ބަޖެޓް ފަރާތްތައް އިންތިޒާމުކުރަން ނުކުޅެދޭ ގޮތް ހުރި ކަންތައް ބެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ އިތުރުން އަންހެނުންނާ ދޭތެރޭ ތަފާތުކުރުމުގެ ހާލަތުތަކުގައި ނުހަނު މަދު ކޯޓު މައްސަލަތަކެއް ދިމާވަނީ. މިހާރު ހޯދާފައިވާ ބައެއް ތަފާސީލުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށް އެބަ އިނގޭ. ވަކިވެގެން ފިރިހެނުންގެ ބަދަލުގައި މިކަހަލަ ދެ ގޮތެއް ހުރީ، ބަދަލުގައި އެއީ ތަރުތީބުވެފައި ހުރި ކުރިމަތިވާ ތަކުލީފު ދިނުމަށް. އެއީ ބަދަލު ރައްކާތެރިކޮށްދޭ ގާނޫނީ ތަރުތީބުތަކެއް. ބަލާއިރު ތިން ކޮލަމެއް ނެތީ، ތަރުތީބުވެފައި ހުރި ބަދަލު

ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކެއް ދީފައި އެބަހުރި. މިސާލަކަށް ޔުނިވަރސަލް ޕީރިއޮޑިކް ރިޕޯޓުގައި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކެއް ދީފައި އެބަހުރި. ސީޑޯ ރިޕޯޓުތަކުގައި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކެއް ދީފައި އެބަހުރި. ޔޫ.އެން ކޮމިޓީގެ [illegible] [illegible] އެކުލަވައިލާފައި ހުރި ރިޕޯޓުތަކުގައި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކެއް ދީފައި އެބަހުރި. ކެޓް ރިޕޯޓުތަކުގައި ރެކޮމެންޑޭޝަން ދީފައި އެބަހުރި. ހަމައެއާއެކު ރާއްޖޭގެ އެކިއެކި އެން.ޖީ.އޯތަކުން ތައްޔާރުކޮށްފައި ހުރި ރިޕޯޓުތަކުގައި ވެސް ވަރަށް ބައިވަރު ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކެއް ދީފައި އެބަހުރި. މީގެއިތުރުން ސަރުކާރުގެ ކަމާ ގުޅުން ހުރި އިދާރާތަކުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓުތަކުގައި ވެސް ބައިވަރު ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކެއް ދީފައި އެބަހުރި. މައްސަލައަކަށް ވެގެން މި އުޅެނީ، ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކުގައި ދީފައި ހުރި ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަލައި އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތަކެއް ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން އަދި ދައުލަތުގެ ކަމާ ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކުން އަޅުއްވަމުންނުދިއުމެވެ. މިސާލަކަށް އެންމެ ފަހުގެ ސީޑޯ ރިޕޯޓުގައި ވެސް ވަރަށް ބައިވަރު ރެކޮމެންޑޭޝަންތައް ދީފައި ހުރިއިރުގައި އެއް ކަމަކަށް [illegible] [illegible]، ކަންކަން [illegible] ބަލައި އެކަށީގެންވާ ބަޖެޓް ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކަށް ދިނުމަށް ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކުގައި ހިމަނާފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް [illegible] [illegible]، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ބަލާއިރު ވެސް، ޖުމުލަ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވިފައި މި އޮތީ 9 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. މިއީ ރާއްޖޭގައި ހުރި ހުރިހާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވިފައި މި އޮތީ 29 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. މި ބަޖެޓަކީ، ހަމައެކަނި މި އިދާރާތަކުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ ދިނުމަށް ބަލައި އެކަށީގެންވާ އަދަދުތަކެއް. މި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކުގައި މިހިރަ ކަންކަންތަކަށް ކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި އިދާރާތަކުން [illegible] [illegible]؛ [illegible] [illegible] ބަޖެޓުގައި ހަމަޖެއްސިފައިނުވުން. މިއީ އަސްލު [illegible] [illegible] މައްސަލައެއް. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] އެ އިދާރާތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓެއް ކަމަށް ވީ، އިދާރާތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ އިދާރާތަކުން [illegible] ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible] އަނެއްކާވެސް [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] ފެންނަނީ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ހުރި ކަންކަން. އެހެންކަމުން، އަނެއްކާވެސް މި މައްސަލައަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި ރިޕޯޓުތަކުގައިވާ ރެކޮމެންޑޭޝަންތައް [illegible] މިންވަރު [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible]

ޤާއިދާގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކާ ވާހަކައަށް އެކަށިގެންވާ ބައްދުވައް ތިބިގެންނުވާނެ ކަމަށް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ، އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދަށް.

އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅާފައި އޮތް ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ޤައުމުގައި، މުޅި ޤައުމު ބިނާކުރުމުގައި އަންހެނުންގެ ހިއްސާ ވަރަށް ބޮޑު ޤައުމެއް މިއީ. ތާރީޚަށް ބަލާލިޔަސް، ކުރީގައި ރަސްރަސްކަލުން ފަރާތުން އަމަލުކުރަމުންދިޔައިރު، ފާރަންއަޅުމުގައި ގާ އުފުލަން ވެސް ތިބީ ގިނައިން އަންހެނުން. ރާނީ ރަސްކަލުން އުޅުއްވާފައިވާ އަންހެނުން. ކަމަށް ވަންޏާ އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން މިހާރު ސާބަކަން މި ޤައުމުގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި ކުރިއަށް ނުކުމެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ އަންހެނުންނަށް މިއަދު އެބަޖެހޭ ކުރިއަރައިދިނުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ހޯދައިދޭން. ފަންނުވެރިންނަ މިހާރު ފަން ވިޔާން ގޮސް ހޯދައިދޭން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަދައްކަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރަސްމާދޫ، އިންނަމާދޫ ދާއިރާގެ ގިނަ ރައްޔިތުންނަކީ، ވަރަށް ގިނައިން ފަންވިޔާ ރަށެއް. ކުރީގައި ޖެހިގެން އޮންނަ ވަންދުވަހު ފަން ބަލައި ދޮވޭ. އަދި ދައުލަތުގެ ތަރުޖަމާ ކަމަށް ވަންޏާ ބާކީ ފަތުރައިގެން ނުކުމެ ފަން ހޯދައިގެން ބައިއަކާ ދައުލަތުމަށް ބަދަލު، ގާރާ މިހާރަށް ބަދަލު. އެ ގޮތުގެ މަތިން ކުރަމުން އައި ކަމެއް، މިއަދު ވެސް އެ ފަދަ ހުއްޓިފަ. އެ ކަރަށްވާ އިސްތިސާދީ ކަމަކަށް. އުސޫލު ނޮރުވެއި ރަމަހުއްލާގެ ނެރުނުގެން އެ ހަރަކާތްތަކުން ފަރާތް ބިޑާން ގޮސް ރަނގަޅުނުވަމުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެންމެހައި ބަނޑުން މިނިސްޓްރީއަށް ގޮވާލަން. މިއަދުގެ މި ގާތުގޮތް ބަޔާނެއް ބޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފަހިކުރު ތޮޑެވެ، މި ގައުމު ބިނާކުރުމަށް ގާތުގޮތުގައި މިއަދު މި ގައުމު މި އޮތީ. އެކަން ހުރިހާ ކަންކަން ކުރިއަށް ދިޔަ، މާ ބޮޑު ކަންކަމެއް ނުވިން. ކުރިއަށް ކަންކަން، އާދައިގެ އުސޫލުގެ ތޮދުވުން، ހަމަތަކުގެ ތޮދުވުން ދާއިރާގެ އާދަޔާހިލާފު އުޅެން ބައްލަވައި ނުކުޅޭ ކަމަކުން ވަންޏާ، ދެން ގައުމެއް ކުރިއަރާން ގޮތުން އަޅުގަނޑު ނުވިސްނޭ. އަޅުގަނޑުމެން ފަސޭހައިގެ ހުނަރު ގުޅުއްވާ ބައިތަކުގައި ވަރަށް ބިނާ ގައުމުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީފާ ދެވޭނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައިވެރިވުން ހާސިލުކުރަން. ހަމަ މި ގައުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. ވިޔަފާރި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފިޔަވައިގެން އިސްކޮށްއަދިލާ ހަމަ ތި ފިޔަވަޅު

ކަންކަން ބެލުމަށް ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގަރާރެއް އެއީ. ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ކަންކަން އެބަހުރޭ؛ [illegible] ތަޢައްސުބުން އެބަޖެހޭ ނުކުމެގެން. ނަޒާހަތްތެރިކަމާއި ޝަފާފުވެރިކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ނުކުމެގެން އެބަޖެހޭ. މި ނޫން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުވިސްނައިފި ނަމަ، މި ކަންކަން ބަދަލުވެގެންދާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލެއް ނުކުރަން. މިއަދު ވެސް ރާއްޖޭގެ އެންމެ ބޮޑު އާބާދީއެއް، އެންމެ ބޮޑު [illegible] [illegible]، ދައުލަތުގެ ވެސް މަސައްކަތްކުރަނީ ވެސް އެ އަންހެންވެރިން. އަންހެންވެރިން ދަރިން ބަލަހައްޓަމުން، ދަރިން ސްކޫލަށް ގެންދަމުން، ގޭގައި ކައްކަމުން، ހުރިހާ ފިރިހެނުންނަށް ހިދުމަތްކުރަމުން، ވަޒީފާ އަދާކުރަމުން މިއަދު ވެސް ދިވެހި އަންހެނުން. [illegible] ދާއިރާގައި ވެސް ދިވެހި އަންހެނުން. ސިޔާސީ ދާއިރާގައި ވެސް ދިވެހި އަންހެނުން. 24 ގަޑިއިރު މި ޤައުމު ބިނާކުރުމަށް [illegible] ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާ ބަޔަކީ [illegible] އަންހެނުން. އެ އަންހެނުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ މި ގަރާރަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން. ކަމެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތް؛ އަޅުގަނޑު [illegible] ކޮންމެ [illegible] އަޅުގަނޑު އެ [illegible] އެބަ [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދިރާސާކުރަން. [illegible]، އެ އޮތީ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިބާވަތުގެ ނަމޫނާ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ގާނޫނު [illegible] މުއައްސަސާތަކުން އެކަން [illegible] [illegible] ބަލައި، [illegible] [illegible] އެ ގާނޫނުގައި އޮތް އެންމެ ފުރިހަމަ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އެބަ [illegible] އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. މި [illegible] އަންހެނުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމަށް. އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު [illegible] ޢަބްދުﷲ މިއަދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގައި ވެސް އަދި [illegible] 19 ގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، އެ [illegible] މި ގަރާރު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި

ވެސް ހަމަ އާއްމުކޮށް މިހެން ބަލައިލީމަ، ބަލާބެލުމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުފެނިދާނެ މާ ބޮޑު ތަފާތުކުރުންތަކެއް ހުރި ކަމަށް. ގާނޫނުކޮށް އަންހެނުންނަށް ދެރަ ގޮތެއް ހަމަތަ ކާރިތަކެއް ދިއުމަކީ އޮތީ ތަނެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފެންކަން ވިސްނައިލީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިގެންދޭ މައްސަލަތަކެއް އެބަ ހުރިކަން. މި ބޮޑު ހުރިހާ ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުތައް ބާއްވަމުންދިޔައިރުގައި. 1 ހާސް އެތައް ކައުންސިލަރުންނެއް ގޮވާއިރުގައި. 65 އިން 68 އަހަރުން ކައުންސިލަރުން ތިބީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ މައްސަލަތަކެއް ހުރިކަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އިންތިޚާބުވެ ބާއްވަގެންދިޔައިރު ކޮންމެ ދައުރެއްގައި ވެސް 4 އަހަރުދުން، 5 އަހަރުދުން މިދާނުގައި ތިބޭ ތަން ފެންނާނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ މައްސަލަތަކެއް ހުރިކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާތަކުގައި ވެސް، ހަމަ ހުރިހާ ޒިންމާއެއްގައިހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ އަންހެނުންގެ ޑޭޓާއަށް ހުރިގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުންވާ ނަތީޖާ ނުލިބޭ ތަނުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ. މިކަމުގައި ހުރި މައްސަލަތަކަކީ އެކިއެކި ތަފާތުކުރުންތަކާއި، ބޭރުގެ މީހުން ހަމަޖެހުން ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކާއި، މި ހުރިހާ އެއްޗަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ބައިވަރު މަސައްކަތްކޮށް ފެނިގެން އެދޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި މަސައްކަތަކަށް ރައްޔިތުން ހިއްސާކޮށް ބޭކާރީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދާއިރު ވަރަށް ދިނަ މަސައްކަތްތަކެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ވެސް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު އުފާކުރަން މިއަދު މި ސަރުކާރު އައިސްގެން އަދި މި މަޖިލީހަށް އަދި ފަހުން މިހާތަނަށް މަސީ ފަންސާސް، ގާނޫނު ލުއިކޮށް ޚަރަދު ކުރުމުގެ މަގުތަކަށް ގިނަ އަންހެނުންނަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާމަވެއްޖެ. ފަރާތަކަށް ފަހަރެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަބްސިޑީ ކެރެން ވެސް އަހަރުން ފަށަޅާފައިން ލިބުން ބަން ފެނިއްޖެ. އެކަމަކު އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދާންޖެހޭ ހިސާބަށް ދާން ގާތް ވެސް ނުވޭ. ކަންތައްތަކުގެ ވެސް ބޭ މިޖެހިއްޖެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަންކަމަށް ބަލާލައި އަޅުގަނޑުމެން ދީ އަދަދުތަކުގެ އަހަރުދުން ލިބިއްޖެ. އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަ އުފާކުރަން، މި މަޖިލީހުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ޕްރޮޕޯސަލްތަކެއް މަސްއޫލުކޮށްގެ ބޭނުމަށް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް ވެސް މިހެން ޕްރޮޕޯސަލްތަކުގައި އާ.ސީ.ގައި ވެސް 3 އަހަރުން ބޭފުޅުން ޕްރޮޕޯސަލްތަކެއްގައިވާ. އަދި ބޮޑެތި ކާމިޔާބީތަކުގެ ކޮމިޝަނަށް ވެސް މިހާރު ޕްރޮޕޯސަލްތަކުން ދެ މަޖިލީހަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕްރޮޕޯސަލްތަކުގައި މި ވަނީ އަހަރުން ބޭފުޅުން. މިއީ ކުރިއަރުވަންތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް ހަމަ ގެންނަން ޖެހޭ ބަދަލުތައް އެބަހުރި. ގާނޫނުތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކަށް ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ފާހަގަކުރެވޭ، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް އެކަށީ ބަލިވެރިވުމަށްދާއިރު ވިއްސާ ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ހަމަހަމަކަން ގާނޫނުގައި ލިޔުމުގެން ގެންނަން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން. މިސާލަކަށް 5 މެންބަރުން ތިބޭ ކޮމިޝަނެއްގައި ވޯޓުއްޖާ މަދުވެގެން 2 އަހަރުން މެންބަރުންނާއި 2 ފިރިހެން މެންބަރުން ތިބެންޖެހޭނެ ކަމަށް، ދެން 3 ވަނަ މެންބަރަކީ އ ހުރި

ދެން ކޮންމެ ގޮތަކުން ވިޔަސް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމަކީ އުސޫލުތަކާއިޤަވާއިދުގައި ހަމަ ޤާނޫނުތަކުގައި ލިޔެވިގެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ހަމަހަމަކަން ގެންނަން އެބަޖެހޭ. ސިވިލް ސަރވިސްގެ މަޤާމުތަކަށް، އިސް މަޤާމުތަކަށް މީހުން ނަގާއިރުގައި ވެސް އެ ހަމަހަމަކަން ގެނެވުން ގޮތަކަށް ބައްޓަންކުރެވިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކަން އެބަ ކުރަންޖެހޭ. މި ނޫން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފުރުޞަތުތައް މީހުން ލިބިގެން ދާތަނެއް ނުފެންނާނެ. އެހެން ކޮންމެހެން ގަސްތުގައި ކުރާ ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން ދަންނަވާކަށް. މަޤާމުތަކަށް މީހުން ލުމުގައި މި ކަންކަން ހިނގައިގެން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަބްކޮންޝަސްލީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮލީގުންނާއި، މިހާރު ސާބިތުކަން އަހަރުދުވަހުގައި ސިވިލްސަރވިސްގައި ވިސްނުންތަކަށް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ގޮތުން. އެ ވިސްނުންތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ އިތުރު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން ހަރުކަށިކުރުމުގެ ވެސް އިތުރު ފުރުޞަތުތަކެއް ގޮތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހިނގަންޖެހޭ. ސިޔާސީ ދާއިރާއަށް ގެނެސް ނަޒާހަތްކަން ބަލަންޖެހޭ ސަބަބަކީ، ޤައުމުގެ ބިނާކުރުމުގައި ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ދުރިންދު މަސައްކަތްތަކާ މި އަންނަނީ، އެންމެ ފުރަތަމައިން ނިންމުންތަކާ ހިސާބުން. ޕްރިންސިޕަލްތަކާ އުސޫލުތަކާއިޤަވާ ހިސާބުން. އެ ހިސާބުގައި އަންނަނިގެ ކޮންޓްރިބިއުޝަން ނަތީޖާ ދުށް ތިން ތިރީސް ހިނގާ ކަންތައްތަކުގައި ހަމަ ނުކުންނާނެ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް އޮތް ތަނެއްގައި ވެސް ނުކުންނަމުންދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރުވުން މަސައްކަތްކުރާ ކޮންމެ ރިސެޝަން ފާރިންގެ ފުރުޞަތު، ޚިދުމަތަށް ހަދާ ކުރުކުރުގައި އަންހެނުންގެ ވިސްނުން ގެނައުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް ހަމަ ނުގެނެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކުރިއަކަށްނުދެވޭނެ. އަދިހަމަ ހުރިހާ ތަނަކުގައި ވެސް ތިބި ވެރިންގެ ވިސްނުމުގައި ވެސް އެކަން އެޑްރެސް ކުރައްވައިގެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް ނުގެނެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް އެދެނީ ހަމަ ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި ގަރާރުގައި މި ވާ ފިޔަވަޅުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންކަން ހައްލުކުރެވޭނެ ހުރި ގޮތްތަކެއް ހޯދައި، މި މަސައްކަތާއިގެން އަވަސްވެގެންދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ ބަހުސް މި ނިންމާލީ. އިޖުރާއަތުތައް ވޯޓުގެ ގަޑީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަރާރު ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ގޮތެއް ނިންމާނަން.

7. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި އެނބުރެނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް، ނުނިމި ހުރި މައްސަލަތަކަށް.

{7.1}- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. މި ބަހުސްގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަގުތު މިހާރު ވަނީ ހަމަވެފަ. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ 14 މިނެޓު 26 ސިކުންތު ބާކީ އެބައޮތް. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 7 މިނެޓު 45 ސިކުންތު ބާކީ އެބައޮތް. ޕީ.އެން.ސީއަށް 8 މިނެޓު ބާކީ އެބައޮތް. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 1 މިނެޓު ބާކީ އެބައޮތް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 4 މިނެޓު އަދި ބާކީ އެބައޮތް. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަޅުމުގައި ވަޑައިގެން ތިއްބެވި އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުންގެ ވަގުތު ވަނީ ހަމަވެފަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރަށް މި ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން ވިދާޅުވުމަށް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަރުވަން. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުލުހުންގެ ބިލަށް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި ހިނގައިދިޔަ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އަދި ފުލުހުންނަށް ނޫން، ކޮންމެ އިދާރާއެއްގައި ވެސް އެ އިދާރާއެއްގައި ކަންކަން ކުރާ ގޮތް [illegible] ބަޔާންކޮށްދެވިފައި، ޤާނޫނުހަދާ މަޖިލީހުން ޤާނޫނުތަކާއި ހަދައި، ގަވާއިދުތަކާއި ހަދައި، އުސޫލުތަކާއި ހަދައި ހުންނައިރު އެ އުސޫލުތަކާ ކަންކަން ޚިލާފުވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމުގެ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ މުޅި ފުލުހުންގެ އިދާރާ ގޯސް ވާހަކައެއް ނޫން. އަދި އެހެން ތަނެއްގައި ވެސް މުޅި އެންމެން ގޯސް ވާހަކައެއް ނޫން. ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] ވަންޏާ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible]. ދެން [illegible] އެ [illegible] އެންމެން [illegible] [illegible]

ނުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ގޭގެ ނަން ހާދިޔާމާ ގޯތި. އެއީ މި ދިމާވެގެން އުޅޭ މައްސަލައެއް. ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީވެފައި ހުރި ޤައުމުތަކުގައި ވެސް މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން 24 ގަޑިއިރު ބިޖުލީ ބަލައިގާއިރުގައި އަނިޔާވެރިކަމާއި، އެކަންކަން ތަފާތުކުރާތީވެ ރައްޔިތުން އެބަ ނުރުހޭ، އިންސާފު ހޯދުމަށް. ޢަދުލުވެރިކަން ހޯދުމަށް. އެއީ މުޅި އެމެރިކާގައި ހުރިހާ ފުލުހުން ނުބައިވެގެންނެއް ނޫން، އެކަމުގައި ނުކުމެގެން އެއުޅެނީއެއްޔޭ. އެހެންނަމަވެސް، މުޖުތަމަޢުގައި ނުވަތަ މުޢައްސަސާއެއްގެ އެންމެ މީހަކު ކުށްކުރިޔަސް އެ ވާހަކަ ދައްކާނެ. އެކަން އެބަޖެހޭ ގަބޫލުކުރަން ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް. އެ ގޮވަނީ ހަމައެކަނި މުޅި މުޢައްސަސާއަކަށް ނުދެކެވެން. ތާރީޚު ދިރިއުޅުމުގެ، އިސްލާމީ މުޖުތަމަޢުގެ ބިނާކުރަން ދާއިރާގައި ގޯސްކަން ހުރުމުގައި ކަންކަން ރަނގަޅުކުރަން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ދެކެގެންނުވާނެ، އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ޤާނޫނީގައި އިންތިޒާމު މިދޭ ފާހަގަކުރަން އަޅުގަނޑު ތިބެންޖެހޭ އެއްކޮޅުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ސިޔާސީގޮތުން ރާވާން. މަޤާމުތަކުގައި އުޅުއްވާފައި، އެ މަޤާމުގެ މުއްދަތު ހަމަވާ ދުވަސް އައިމާ އެ ދާއިރާކަން އަޅުގަނޑުމެން ހިމޭނު އަޖިން އެބަޖެހޭ ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ކުޑައިރުގައި މާލޭ މަދުމަތިން ދާއިރު ކަސްރަތުތަކެއް ބޭރުގައި ވިދާޅުވާތީ، މިވަނީ ބޭރުގައި އިސްތިހާރުކުރެވިފައި، އެ ގޭގައި ދިރި ނަގަން ދިރިއުޅުމާ ހާބޯއްބާޖެހޭ ވާހަކަ. ދިރިދިރިއުޅޭ ވެސް ނަގާދަން ބޭނުންވަނީ އެ ހާދަގައި ވެސް. އެހެން އަޅު ޤައުމުގެ ގޮތުގައި މިއަދު ރަށްދޮރުން އިންސާނުންނަށް ފުމުރު ވިސްނައިދީގެން، މިއަށް ނުކޭ ދިބޭނާ މިނޮމަރީ. މިއަށްނުވާ ރަނގަޅު މިއަދު ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފުވެރި ވިސްނުމެއް، މިއަދު ނޫނީ ލިބޭނެ މިންވަރާއި. މިއަށްވުރެ ރަސްގެ ހިންގާފައި އެބަ ރައްޔިތުން ހިމާއިރާ ބިރުހީތީކަން ރައްޔިތުން ހާލަތުތަކުން ޗާޓަރު އަހަރު ހަތަރުޖެހިފައިން ޖެހުނީކަމެއް ޑިރާމާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް ނަފްސަކަށް؛ ދުރަށް އަޅުގަނޑުގެ ކަރި އަނިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ނުފެން އަނިޔާކުރި ވާހަކަ ވެސް ދައްކާކަން. ޖަރީން ވީ ވާހަކަ ވެސް ދައްކާކަން. މިއަދު ވެސް އައިސް މިބާރުވެން އަޅުގަނޑުމެން ޖެހެން ޖާގަ. އެކަމަކު މި ހަފުތާ ހުރުޖެހިގެން 24 ގަޑިއިރު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މިއަދުނަމާ ވާހަކައެއް، ފުރުޞަތު ތަޢުލީމުގައި އެބަޖެހޭ، އެއީ ދިރިއުޅުމުގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން އެކަށީގެންވާ ވަޒީފާތަކާ އެކަށަވަށާ މުޖުތަމަޢުތަކުގެ، އެކަންކަން ޤާނޫނުތަކުގައި އިތުރު ގަވާއިދު ހުރުމާއި ބައްޓަންކޮށް، މުޢައްސަސާތަކަށް ހިމެނޭ އަޖިން ގަބޫލުކުރަން ސިޔާސަތު ރައްޔިތުންނަށް ހިތްވަރެއްދޭނެ ނުވާނެ. އެވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތެއް. އެއްވެސް ގަޑިއަކު މިވެސް ބަލާ ފަސްކަލަކަށް ސަރުކާރުން ވިސްނުނަވާއިރަ. އެހެންވީމާ، މި ބިލުގައި އެބަހުރި ޢިބާރާ ފުރުޞަތު ކޮށްދީފައި މަސްލަހަތުތަކަށް ހިމާޔަތްދޭ ބޭނުންކުރުމަށް ފަސޭހަކަން ލިބިދޭ، ގޮތްތަކެއް ތަކެތީ މީހުންގެ ނާޖާއިޒު ފުރުޞަތު ދަޔާރު ފިޔަވަޅު ހިއްސާ މިކަމަށް ހަރަދު. އަޅުގަނޑުގެ ބާރުލަ އޮތާ ހިއްސާ އަޅުގަނޑު ދޭންސްލިޔާ، ކަށްކުރަވާ ގޮތް މި ތަރުތީބުގައި އެތުރެންދާނޭ. ކުރިކުރަ މިހާ އެކުރަނީ ކުރެއްކަން ގަވާއިދުކަން އެނދުޖިހާ، އެހެން ރަނގަޅަށް ތަފްޞީލުކޮށްފައި، ރަނގަޅަށް ބެލިފައި އިންސާފުވެރިކަމާއި އަތުޖެހޭނެކަމާ އެކަމުގައި އެ މިހާރަށް

ކަނޑައެޅުނީމާ އަޅުގަނޑެން ހީވަނީ ހުށަހަޅާނީ ރަނގަޅުކޮށް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ދިރާސަތުން ފާހަގަކުރެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން، އެމް.ޑީ.ޕީ ވަގުތުވަނީ މި ބިލުގެ ބަހުސްގައި ހަމަވެއްޖެ. ދެން އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު އެބަޖެހޭ އެމް.ޑީ.ޕީގެ އިއްޒަތްތެރި ދެ މެންބަރުން؛ އެހެން ފުރުޞަތުގެ ވަގުތު އަދި އެބައޮތް. އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މި އިއްޒަތްތެރި ދެ މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވާލުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ ފަހުބަސް ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަރުވަން. އެހެންވީމާ، މިހާރު ބިލުގައި ވާހަކަދެއްކެވުމުގެ ފުރުޞަތު އެދުމުގެ ވަގުތު ހަމަވީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތުއަރުވާލުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުގެ ބިލު ދެކޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ފުންކޮށް ބައްލަވައި، ވަރަށް ދިގުކަމާ ހިއްސާކުރައްވައި ބަހުސްކުރެއްވީ. މި ބިލުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ފުލުހުންނާ އެކު ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ބާބު އެއީ ދުވަހަކު ވެސް ފުލުހުންނަށް އެ މިންވަރަށް ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަން ނުދީ ކަނޑައަޅާފައި އެއް ބާބެއް. އަދި ފުލުހުންގެ ޙައްޤުތަކަށް ބަލައިދިނުމައި، ފުލުހުންގެ އިޤްތިޞާދީ ފުލުހުންގެ ރަނގަޅުކަމައި، އެކަންކަން އިންސާފުވެރިކަން ގެންދިޔުމަށް ބިލުގައި ވަރަށް ސާފު އުސޫލުތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައި. ހަމައެކަނި ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ހިންގާ ގޮތެއް ބިލުގައި ވަރަށް ސަރީޙަ އިބާރާތުން ބަޔާންކުރެވިފައި. ޕޮލިސް ކޮމިޝަނުގެ ކަންކަން ހިނގާނެ ގޮތް ބިލުގައި ވަރަށް ސަރީޙަ އިބާރާތުން ބަޔާންކުރެވިފައި. ޕޮލިސް ކޮމިޝަން ބާރުތައް، އަދި އެކިއެކި ކަންކަމާ ފުލުހުންނަށް ޝަކުވާ ގެނައުމުގެ ގޮތުން ބިލުގައި މި ވަނީ، ޖަލްސާގައި މި ބިލުގައި ދެން ފުލުހުންގެ ޖަލްސާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ވާހަކަ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވަކިގޮތަކުން ފުލުހުން އުފެއްދިއިރު، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަކަށް ބޭނުންވާ އެންމެހާ ކަންކަމާ އިޖުރާއަތްތަކެވެ. އަދި އެންމެހާ މަޢުލޫމާތު. އަޅުގަނޑު މި ބިލު ގޮތުން މިބާރުތަކުގެ އިތުރުން މަޢުލޫމާތު ފުލުހުންގެ ހިންގުމުގެ މުސްތަޤްބަލު ކަނޑައެޅުމާއެކު ދަންނަވާލަން ބޭނުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުލުހުންގެ ސިޔާސީ ނުފޫޒުގެ އިތުރުގައި އުފެދިގެން އައީ، ރާއްޖެތެރޭގެ ބަދަލުވެގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ހަނދާންކުރާ ގޮތުގައި 1892 ނުވަތަ 1893 ވަނަ އަހަރު. އެ އަހަރު ހުކުރު ބޮޑުފެނަމުގެ ބަނޑޭރިއާއި ވަޒީރުގެ ބޭފުޅެއް ހުރިހާ ބައެއް ހަމައަކަށް ވެރިކަމުގެ، ހުކުމް ނެތްކަމުގެ ދަށުން ފޮނުވި ޢައްޔަނު ޕޮލިސް ބާރުގައި. މިހިސާބުން ފުލުހުން ގައުމީ ހިސާބުން ފެށި އެހެން ފުލުހުން ހިމާޔަތް ދިނުމަށް. އެ ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން ފުލުހުން ޕޮލިހެއް ހުރީ ވެސް ޚާއްޞަ ހަމަޖެހުމެއް ނެތް. އެ ކަނޑައަޅާ ސިޔާސީ ބާރުގެ ތިބި ކުރިއަށް ދިޔަ ވަކި ސިއްރުގެ ބަނޑޭރި މުސަރަ ދެއްކުމަށް

އިސްލާމީލީޑަރީ. ދެން އާ ގަނޑުވަރުގެ ހުވާކުގެ ގޮތްޖޫ މި އަދި ސިފައިންގެ ގޮތުގައި. އެކަން ސިފައިންގެ ގޮތުގައި އުފުރިގެން އަދި، އާގެ އަހަރެއް ކުރިގައި މުޅި މާލޭ ތަޢުލީމީ، ބޮޑު ހުރުގައި. މާލޭގައި ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ބޮޑުވުން ޗާސްޓަރަކި ކަމިޔާން ނަގައި، ބޭރުން ހަސަދަކަށްވުރެ އެކި ރަސްރަސްކަން އަރުވައިލައިލި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން ހަމަޖެހުން ގެނައުމަށް ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ބާރުލިބި ފަރާތްތައް، މުޅި ސަރަހައްދު އެންމެންނަށްޓަކައިން؛ އެއީ ހަނދުބާކުރުންނާއި، އަރިސް ބޮޑުކުރުންނާއި، އަސްކަރިއްޔާއި، މި ބޭބޭފުޅުންނަށް މިކަން އަދި މުޅިން ނުވާކަން އެނގިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް ދިމާއަށް އަންނަން ފެނޭ. ސިފައިންނާއި ފުލުހުން އެކަމަކު ދެން މީޓީ. އަޅުގަނޑުމެން ސިފައިންނާއި ފުލުހުން ވަކިކުރި. މިހާރު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅުގައި ބަރާބަރުވެފައި އެނދު މުހިއްމު އެއްކޮޅޭ، އެއް ބާރުމިނުގެ ދެ މުއައްސަސާ މި ޒާތުގައި ހަމަހަމަ އޮތޭގައި ބައިވެރިވުމުގެ ބައިވެރިވާގޮތް ނުން. އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ބައެއް ވަރަށްވެރިން ބޮޑު، އަޅުގަނޑު ބަދަލުގައި ބައިވެރިވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ބަދަލުގައި ބައިވެރިވުމާއި ވަކިވަކިއިރާއި އެއީ ތަފާތު ކަމެއް. އަޅުގަނޑު މި ކޯޓަށް ކަމޭ، ބޭނުގެ މިސްރާބަށް ދޮޅުދު ދަރީ. މިދަންނަވަނީ މި އެއް ވަކިވަކިއަށް، މިއީ މިހާރު މި ޤާނޫނު އޭގެ ފުރިހަމަ ބުނާ ދޭ ގޮތުން ދައުރާ ވަކިވަކިއަށް ނޫން. މިހެން އެންމެން އެދޭ ފުރިހަމަ އިޖުރާއާ ދޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކުރިމަތިލާ. ދެން އާދެ! މިހާރު އެއް ފުރިހަމަ އިޖުރާއަތު އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ ހުރި ކަންތައްތަކާ ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ ކުރާ އެކަމެއް ވެސް އެބަހުރި. ދެން އާދެ ހަމަގޮތުގައި ނުބައިގެ ފަރާތަށް އެކަމް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަޒަނާއަސާސީގެ ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ދަރުސްތަ ވަޒަނާއާ، މި ބިލަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންގެ ބިލު. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު އީސާ.

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު އީސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު ހިތުގެ އެބަ ގަބޫލުކުރަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަކީ ވަކިން ބޭނުން އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ އެއް ތަރުތީބު ކަމެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ވެސް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގަބޫލުކުރާ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި ބައިވަރު ބަދަލުތަކެއް ގެނައުން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މުއައްސަސާ އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް. އެ މުއައްސަސާ އިސްލާހުކުރުމާ ވަކިކަހަލަ މި މަޖިލީހުގައި ފުލުހުން ހިސާބުން، ވަކިން ބައިވަރު ވަކިވަކި ބައިބައި ބަދަލުން ދައުރުގައި އެބަހުރި. ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންގެ ތަޖުރިބާ ސަނަދުގެ ވަކިވަކިން ދަރަޖަތަކުން، އެތަކަކުގައި ގިނަ ސަނަދުގެ މިދިޔަ ބޭފުޅުންގެ ގިނަސްޓާފުގެ ވަޒީފާއަތް ދަރަޖަތަކުން ދަރަޖަތަކަށް އެބަހުރި. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ބޭނުމީ ގޮތަށް ޤާނޫނީ ބަލަން އިންސާފު އަޅުގަނޑުމެން ފުލުހުން ޖަނަރަލުންކުރިމަތިލާ ދަރަޖަތަކުގައި

އުޅުދުން އެންމެ ނުރައްކާތެރި ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރި، ކުޑަކުދިން މެރި އެއް ސީރިއަލް ކިލަރެއް ކިޑްނެޕަރުން ސައިކޮލޮޖީން މާސްޓަރސް ހަދާފައި ހުރި މީހެއް ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އޭނާ އެވަރުގެ ބޮޑު ސީރިއަލް؛ ވާހަކައީ އެބައެއް ބައިވަރު ކުދިންނެއް މެރި، އަނިޔާކުރި މީހަކަށް ބަދަލުވެގެންދިޔައީ އޭނަ އެއްކޮށް ނުހިތާވާ ހުރެގެންތޯ؛ ކަމަށް ވާނަމަ، އެވަރުގެ ޖަރީމާއެއް އޭނާއެއް ނުހިންގާނެ، ކިޔަވައިގެން ތަޢުލީމު އުނގެނޭ ނަމަ. ކިތަންމެ ވަރަކަށް ކިޔެވިޔަސް، ތަޢުލީމު އުނގެނިޔަސް އިންސާނިއްޔަތު އިންސާނިއްޔަތާ ޖަނަވާރުކަމާ ވާގި، މިއީ ވަރަށް ބަޔާދު ކަންބޮޑުވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކިބައިން ވަރަކަށް، ކިބައިން ބަސްބުނެގެން ހަދާފައި އޮތީސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފުލިބިދޭ ނިޒާމުގެ ދަށުން ޒިންމާދާރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހާއަށް އެ ގާނޫނުގެ ޖަޒާދިނުމާއި، ވަސީލަތްތަކާއި އަދި އެ ގާނޫނުގެ ބާރުވެރިކަން ތިމާގެ. ދަން މި ދައުލަތީ، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަކީ؛ މިހާރު މިސާލަކަށް މިދިޔަ ދިހަވަރަކަށް އަހަރު ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ ވެރިކަންކުރި ދީނީ ބާރުގަދަ ވިސްނުން ހުރި، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަކީ ރައްޔިތުން ބިރުގަންނަ ތަނަކަށް ބަދަލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ނުލަސް ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި ރައްޔިތުންނާ އެންމެ ކައިރިން، ރައްޔިތުންނަށް ރައްކާތެރިކަމާއި؛ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ހިޔާވަހިކަން ދޭންޖެހޭ މުއައްސަސާއަކީ، ރައްޔިތުން ބިރުގަންނަވާކަށް ބަހައްޓަން؛ ރައްޔިތުން ބަހައްޓަން ބައްޓަންކުރެވިގެން އެ މުއައްސަސާއަކަށް ވާންޖެހޭނެ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އެ މުއައްސަސާއަކީ ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރާއި ލޯބި އެންމެ ބޮޑަށް ލިބިފައި ހުންނަ މުއައްސަސާއަކަށް އެ މުއައްސަސާ ވާންޖެހޭނެ. އެހެންކަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިފައި އޮތީ، އެގޮތަކަށް ނޫން. މިއީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެ މުއައްސަސާގެ ތިބި އިސްވެރިން ކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރަނގަޅަށް އަދާކުރާ ފުލުހުން ހިމަނައިގެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ވާހަކައެއް ނޫން. މިއީ އެ މުއައްސަސާގައި ތިބި، އެ މުއައްސަސާއަށް ތިބިފައި ތިބި ގާނޫނުގެ ބާރުވެރިކަން ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ، އަދި އެ ފުލުހުންގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށާއި ގެއްލުމަށް ބާއް މި އަނިޔާތައް، ބޮޑެތި ގެއްލުންތައް ލިބިފައި ހުރި ފުލުހުންގެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި އެ އަދަދު މަދެއް ނޫން. އަދި ކިބައިން ހިމެނިގެން ހުރަސް ވެސް، ކަދުރު ރަނގަޅު ކުރުމުން މި އޮންނަނީ؛ ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ގަބޫލުކުރަނީ އެންމެ ބޮޑު އަސާސީ ސިފައަކަށް އެއީ، ކަމަ ގޯސްތަކުން އޮމާންކަން ގަދަކުރުން. މިއަދު މި ކަމާބެހޭގޮތުން ވެސް އަދި މި ގާނޫނު ހަދައިގެން ނުރުހުމަން ގުރު ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް ވެސް އެ މުއައްސަސާ އިޞްލާޙުކުރަނިވި، ރައްޔިތުން އިތުބާރުކުރެވޭ މުއައްސަސާއަކަށް އެ މުއައްސަސާ ބަދަލުކުރެވުނީ. އެ މުއައްސަސާގައި ގޯސްތަކެއް ހުރި ކަންކަން ފުރިހަމަ ގަބޫލުކުރެވުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާ އެކަނި ވާހަކައެއް ނޫން، ފުލުހުންގެ ކިބައިން ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާ ލިބޭ ވާހަކައާއި، ފުލުހުން ރައްޔިތުންނަށް ބިރުދައްކާ ވާހަކައާއި، މަގުމަތީ ނުރުހޭ ބޭނުންކުރާ ވާހަކައާއި ދުޅ ދަރުނަގައި

ތާއަބަދުގައި ދެކެވެމުން އަންނަ ވާހަކައެއް. ދުނިޔޭ ގައުމުތައް ކެނޑިނޭޅި ތަރައްޤީވެފައި ހުރި ގައުމުތައް އެ ގައުމުތަކުގެ ގާނޫނުތައް އިސްލާހުކޮށްގެން ފުލުހުންނަށް ތަމްރީނާއި ތަޖުރިބާދީގެން ޚިދުމަތްތަކުގެ ރައްޔިތުން އިހްތިރާމްކުރާ މިންވަރަށް ބަދަލުކުރަން މަސައްކަތްކުރަމުން އަންނަނީ. އަދި އަޅުގަނޑު މިހާރު ދުނިޔޭގެ ވަރަށް ގިނަ ތަރައްޤީވެފައި ހުރި ގައުމުތަކުގައި ފުލުހުންގެ އަސާސީވަޒީފާ ދެނެގަނެ އެ ދަރި ދުނިޔޭގައި މުޖުތަމަޢުތަކަށްވުރެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މިއީ ހިނގާ ކަމެއް. މިކަން ގަބޫލުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ޖެހޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ ތެރޭގައި ހިނގާފައި ހުރި ކަންކަމަށް ބަލާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރިޕޯޓް މިހާރު ލިބިފައި އޮތް ވާހަކައެއް ނޫން. މަސްއަލަ، ހަމަ ރިޕޯޓް ހަރަކާތްތައް މަސްއޫލުން ފުލުހުން އެބަހުރި 7 ފެބްރުއަރީ، 8 ފެބްރުއަރީގައި ފުލުހުން ކުރި އަނިޔާ. ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ ތެރޭގައި ވައްކަން، މާރާމާރީ، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުން، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރީގައި ބައިވެރިވުން، މިއީ ސާބިތުވެގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންގެ ތެރެއިން ފުލުހުންނަށް ހުކުމްކޮށް އަދަބުދީފައި ހުރި ކަންކަން މިއީ. މި ކަންކަމަކީ ހިނގާ ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެހެން އިއްޒަތްތެރި ގޮތަކަށް ބަހުސްކޮށް ވިޔަފާރި ފަރާތްތަކުން، އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނިޔާކުރި ވާހަކަ ދައްކާކަށް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ޢަދުލުއިންސާފު ފުލުހުންގެ ވަގުތުން ދިމާވެފައި ހުރިހާ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަމާން ބަޔަކަށް، ދެން ކުށްވެރިން އެއް ބައެއްގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފުލުހުންގެ ޙިމާޔަތް ބަލައިގަތުން މިސާލު އަނިޔާވެރިކަމާ ކުރިއަށް ފުލުހުންގެ ދަށުން ނިސްބަތްވާ މި މަރުކަޒުތަކުގައި ކަށަވަރުކޮށް ދިވެހި މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ ފުލުހުން ވަނީ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ގޮތުން ފުލުހުން އެ މަސައްކަތް ކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ ތެރޭގައި ހޯދުމުގެ ތަފާސްހިސާބު މިސާލަކަށް ބަލާއިރު، ކުށްވެރިވާ މީހުން ދިމާވާ ހާލަތްތަކުގައި އެކަން ހިނގާފައި ހުރި ދަށުން ފުލުހުން ހުރި ކަމަށް ކަނޑައެޅިފައި ވާކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުލުހުން އެ މަސައްކަތް ބެލެނީ އެކަން ރަނގަޅު ކުރުމަށް ޓަކައި ދިމާވާ ކަމަށް ފަހުން ގާނޫނީ ގޮތުން ކުރެވިފައި ވާ ނިޔާ ރެގިއުލޭޝަން، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި ކޮންމެ ފަހަރަކު ފުލުހުން ޝަކުވާތަކުގެ ކަށަވަރުކުރުމުގެ ބާރު ކުރިން ގާނޫނުގައި އެކުލަވާލާ ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮށް، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާ އިސްލާހުކުރުމަށް ފުލުހުން ކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް ފުލުހުން ކުރާ ކަންކަމަށް ބަލާނަމަ އެ ވަޒީފާ ރަނގަޅަށް ބަލަހައްޓައިދޭ މުއައްސަސާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި ހިނގާ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ އުސޫލުތަކުގައި އެކަން ޑިޕާޓްމަންޓް؛ ނަޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން ފަދަ މީހަކު ވެސް އޮތީ ފުލުހުންގެ ނިޒާމު. ތިން ހަފްތާ އެ މުއައްސަސާގެ ތެރޭގައި

ކަމެއް ކޭސްޓޮކް ހިނގާކަން ނުހިނގާކަން ދެނެގަންނާނީ ވެސް؟ އަދި ކޭސްޓޮކް ކަމެއް ކުރާ ފުލުހުނާ ދާއިރާގައި ހަރުދަނާކޮށް ޖިނާއީގެ އެބައޮތީ ވެސް؟ މިކަންކަން ބަލަހައްޓަން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ދޫކޮށްލެވިގެން އިޢުޒަތްތެރި ރައީސް ނުލިބޭތީވެސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިޖުރާއާތު ކަށްދު ދުވަހަކު އެބަ ސުވާލުއުފެދޭ އަޑުގައި މިވާ ފުލުހުން ކަންތައް ކުރާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް ވެސް އެތައް ސުވާލުތައް ރައްޔިތުން އެބަ އުފެދޭ. މަސައްކަތްތަކާއެކު ގޮތް ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކުރިން، އަޅުގަނޑުގެ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ދެކޭ ވާހަކައެއް. ކުޑަކުދިންނަށް، އަދި ކުޑަކުދިންނަށް މަސައްކަތެއް ރިޕޯޓްކުރެވޭ ކުޑަކުދިން އާ މަސައްކަތް ބަލަން ގުރަހަން އަނެއްގެ ކުރިމަތީ އޭގެ ކުރީ ކުދިން ގޮސް މަސައްކަތް ހުރަސް ލިބެން އެބަ ހިނގާދާ. މި ވެވަނީ ކުޑަކުދިންގެ ޙުޤޫޤުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ކަންތަކެއް ދެކޭތީވެ ފުރުޞަތު، ރައްޔިތުންގެ ހުރިހާ ޙުޤޫޤުތަކަށް ދެކޭ ހިމާޔަތް ގެއިން، ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފު ކޮރަޕްޝަން މަސައްކަތްކުރާ ޙުޤޫޤުތަކެއްގެ ތަރުތީބުވާގޮތް ދެކޭތީވެ އިޖްތިމާޢީ ތަރުތީބު ރައްޔިތުންގެ ހިތްވަރު ސިޔާސަތުތަކާއި އިޢާދަކުރި ރައީސް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވެރިކަމުގައި މަސައްކަތްކުރަން ދަނޑި މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުދިންގެ ޙުޤޫޤުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ އިޖުތިމާޢީ ކޮރަޕްޝަން މަސައްކަތްކޮށްދިން. އެ މަސައްކަތް މި މަޖިލީހުން މި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ، މިއަދު ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގައި އިސްކޮށް ތިއްބެވި ބޮޑުވެރިން ވެސް އެކަން ގަބޫލުކުރައްވައި، ފުލުހުންގެ އިތުބާރު އެ މުއައްސަސާއަށް ޖެހިލުމެއް ނެތިކަން ގަބޫލުކުރެއްވި، އެ އިތުބާރު ހޯދަން މިއަދު ފުލުހުންގެ މަސްދުލާއި ދެމެހެއްޓުމަށް މުއައްސަސާތަކާ އެއްބާރު ދުވުން މަސައްކަތްކުރެއްވުން. އެހެންނަމަވެސް، ކޮމިޝަން ވަރަށް ބޮޑު ސަރުކާރުގެ ވާހަކަ ދުވަހުން ދައްކަވާ ކަމުގައި މިހާރު ވެސް، ދިވެހި ފުލުހުންނަށް ގަބޫލުކުރަން އިޢުޒަތްތެރި ރައީސް ހުރިހާ ގޮތްތަކެއް، ހިތަދައިގެން ހުރި މަސްއޫލު ދަށްކަމާ މިފަދަ ޖަހާލުމަށް ފަރާތްތަކަށް ވެދާނެ ހުރި އަދަދު މަދުކޮށް ނޫން އިޢުޒަތްތެރި ރައީސް. އެއާއި ކޮށްލެވޭން ހިތަހަމަޖެހުން ކުރާނެ ގޮތްތައް މިހާ ބަދަލުވެއްޖެ ނޫނީ. މިހާރު އިންޓެލިޖެންސް ބޭނުންކޮށް، އެ މިހާ ރަނގަޅު އިންޓެލިޖެންސް ނިޒާމު ބަދަލުކުރާ ގޮތަކީ އިޢުޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޢުޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިޢުޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމަށް. އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިޢުޒަތްތެރި މެންބަރު.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް ނުވަތަ ފުލުހުންނަށް ބުނީމާ ރައްޔިތުންގެ ހިތްގައި ފަޚުރުވެރިކަމެއް އުފެދިފައެއްނުވޭ. ރައްޔިތުންނަށް ގަބޫލުކުރެވިފައެއްނުވޭ ފުލުހުންނާ ބުނީމާ، އެ މީހާގެ ފަރާތުން ރައްކާތެރިކަން ލިބޭނީއޭ ކަމަކީ. އެހެންނަމަވެސް، ކަންތައްތައް ފެށުން އަދިސްކުޅި އޮތް ގޮތަކީ ބަލާއިރުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިގޮތަށް ރައްޔިތުންނަކަށް ފުރިހަމަ ގަބޫލުކުރެވޭފަދަ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން މި ދާ މަސައްކަތަކީ، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާވެސް ހަރުދަނާކޮށް، މިހާރަކަށްވުރެ ހަރަކާތްތެރިކޮށް، ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ހޯދިފައިވާ ބަދަލުވުން އެ ތަނަން ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ކަންކަން ބައްޓަންކުރުމުގެ މަސައްކަތެވެ. އަޅުގަނޑު ނުދަންނަވާނަން، ހުރިހާ ފުލުހުންނަކީ ގޯސް ބައެކޭ. އަދި މުއައްސަސާ އެއްކޮށް ގޯހޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެތި ތަނެއްގައި ތިބި ބައެއް ފުލުހުންގެ ހަރަކާތްތަކާ ހުރިހާ ފުލުހުން ބަދުނާމުވާ ގޮތަށް ދެއްކޭ. މިކަމުގައި ހަމަ އެއްވަރަކަށް ޖަވާބުދާރީވާން އެބަޖެހޭ ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން ވެސް. ފުލުހުން ޖަވާބުދާރީކުރުވާ އެކި ގޮތްގޮތުން މަސައްކަތްކުރަމުންދާތީ، އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ހިތްވަރުދެމުން، އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނުބެލި، އެކަން ތިބިބިމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، ކަންކަން ގޯސްކޮށް ކުރާ ފުލުހުން ހަމަ ތަޙުޤީޤުކުރަމުން އެ ކަންކަން ނިމިދާ މަސައްކަތު. އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް ނާޅާ. އަޅުގަނޑުމެން މުޖުތަމަޢުގެ ބޮޑު ދުވަހުގެ އޮޅުމެއް ފެނޭ ދާއިރާ ވަރަށް އާ ބާރެއް ލިބޭގޮތަށް ވާހަކަދައްކާ ވަރަށް ރަނގަޅު ފުލުހުންނާ. އެކަމަކު އަސްލުގައި ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ދިމާވާ މީހުންނަކީ، އެ މީހުންނަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ބޮޑު ބޮޑުން ގޫނުގައި އިނގޭތޯ ވެސް ނޫނޭ މީހުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދޭދޭ ބޮޑުން ގޫނުގައި އިނގޭތޯ ވެސް ނޫނޭ މީހުން. އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުކުރި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ގޫނޫ ހަމަ ކަމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުކުތާ ގޫނޫ ހަމަ ކަމެއް މި ހުއްޓަސް. ބޭނުމަ ވެސް އެ ބޮޑު އެއްކޮށް ވެސް ނޫނޭ ތުހުމަތުތަކުން. ދެންގޮސް ގަޔާ އަޅުވައި މިހާރުވެސް ގޮސްވުން މި މައްސަލަތަކާ ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނާ ހަމައެކަނި ދިރާސާކޮށް އެއްވެސް މައްސަލަތަކެއް ނިމޭ. ހަމަ އެކަށީގެންވާ އެހީ ގޮތުގައި އެކަންކަން ކުރިއަށްގެންދާން ޖެހިގެން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުމަވޭ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް، މިހާރުވެސް ދަރުބާރުގައި ހުރި ކަންކަން ބަލައިގެން އެއް ބޭނުމެއް ގޮސް ފިޔަވަޅު އަޅައިދިނުމަށް ގެންނަ ފިޔަވަޅު ވެސް އެބަ އެބަ ހުރި ފަހަރު ގެންނަމުން އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ދެން މި މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ރަނގަޅު ދައުލަތާ، ދެން ފުލުހުންނަށް ރިޕޯޓު ނުކުރެވޭ ބޯނުއްގާ ބޮޑުނު، ފުލުހުންނަށް؛ އެ މިހެން ބޮޑުނު ސިފަކުރަމުންދާ ބޭނުންކުރުމަށް ދޭން. ސިފަކުރަމުންދާ ނޫނީވެސް. ދެން މިކަމަށް ފަހަރުތަކުގައި ދެއްކިޔާ ބަޔާނެއްގައި މި ވާ ގޮތަކީ، ދެން ފުލުހުންގެ އިޞްލާޙު މުއައްސަސާއަށް ގެނެވިގެން މި ދަނީ. ވަކި މީހެއްގެ ވާހަކަ؛ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެނގޭ ވަކި މީހެއްކަން އެނގެން އެ ބުނަނީ. ދެން މުއައްސަސާ ތުރުކަން މީހުން މި ބުނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެކިފަރާތްތަކުން ވާހަކަދެކެމުން މި ދަނީ ދެން

މުއައްސަސާއަށް. އެހެންވީމާ، އެކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް އެ މުއައްސަސާއެއްގައި ވެރިންނަށް ތިބީ ބައެއްގެ ކަމެއް. ގޯސްކޮށް ކަންތައްތައް ދާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް މަސައްކަތްކޮށްދޭން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ، އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާއަށް ބަލައިލިއްޔާ، މީދޫއަކީ ޑ ރަށުގެ ވަބާގައި ޖެހިފައި ތިބި ގިނަ އަދަދެއްގެ ކުދިންތަކެއް އުޅޭ ތަނެއް. މައިންބަފައިން ވެސް އެ ތިބީ ކަންބޮޑުވެފަ. އާއްމު ރައްޔިތުން ވެސް އެ ތިބީ ކަންބޮޑުވެފަ. އެ ކުދިންނަށް މިއަދުވެސް ރަނގަޅު ދިމާއެއް ފޯރާ މުޅި މުޖުތަމަޢުން މަސައްކަތްކޮށްދޭން އެދެމެ. އެކަމަކު ގިނަ ފަހަރު މި ވާ ގޮތަކީ، މިހާރު ރިޕޯޓްކުރެވިއްޖާ ވެސް އެތަނަކަށް ދިއުމުގެ ކުރިން ކުށްކުރާ މީހާއަށް އެބަ އެނގޭ އާދީކަން ފުލުހުން. އަންނަކަން އެނގިގެން އެ މީހުން ކުރާނެ ކަމެއްކޮށް ނިންމާފައި އެތަނުން ދުރަށް ދާ ފަހުން ފުލުހުން މި އަންނަނީ. މިކަންކަން ތަކުރާރުވެވެ ގޮސް ރައްޔިތުންގެ ހިތުގައި އޮތީ އިތުބާރު އެއްކޮށް ގެއްލިފި. ޕީއާރުރަންގެ ބަލަނީ، ޕީއާރުރަންނާ ފުލުހުންނަކީ ކޮންމެހެން ބޭނުންވޭ. އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް ނުލިބޭނެ ރިޕޯޓުކުރުމަށް ބޭނުންކާސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަހަން ބޭނުންވާ ވަރަކަށް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުއަހަން ބޭނުންވޭ، ފުލުހުންނާ ގުޅޭ ރައްޔިތު މީހާއަށް ސަލާމަތީ ހިދުމަތް ލިބޭނެކަމަށް. މަގުމަތިން ގޯސްކޮށް ކަމެއް ހިނގާ ވަގުތު ފުލުހުންނާ އަވަހަށް ގުޅިއްޔާ، އެ މީހާގެ ފުރާނަ ސަލާމަތްކުރެވިދާނެ ވިއްޔާ ތަ މީހާއަށް ޖެހިފައިވާކަން. އެ އިތުބާރު އަޅުގަނޑުމެން ހޯދައިދޭން ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަކީ ރައްޔިތުން އިތުބާރުކުރާ ތަނަކަށް ވެގެންދިއުން. އަޅުގަނޑުމެން ކުޑައިރު އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންހުރި، ކުދިން ކައިރީގައި ސުވާލުކުރީމާ ބުނާނީ، ބޮޑުވީމާ ފުލުހުން ވާން ބޭނުންވޭ، ސިފައިންގެ މީހަކަށް ވާން ބޭނުންވޭ. މިހާރު އެހެން ބުނާ ކުއްޖަކު ހުރިތޯ ބަލަ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޔުނިފޯމް ލާ މުއައްސަސާތަކަކީ، ކުޑަކުދިން ވެސް ރިސްޕެކްޓްކުރާ އެ މީހުން ބޭނުން އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރަން ބޭނުންވާ، މުޖުތަމަޢުގައި ވަރަށް ރަނގަޅު ނަޒަރެއްގައި އެ މުއައްސަސާތަކަށް ބަލާ ތަންތަނަށް ހެދުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަކީ އެބަ ކުރަމުންދާ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންވީމާ، މި ސިފަ ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް ވެސް ރަނގަޅު ބަދަލުތަކެއް އައިސް، ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު އަލުން ހޯދޭނެކަމަށް ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަށް ވެސް ރަނގަޅަށް ހިނގައިދާނެކަމަށް ބޭނުންވޭ ފުލުހުންނަކީ ރައްޔިތުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ޓަކައި ހުރި މުއައްސަސާއެއްކަމަށް ފެނިގެންދާން ބޭނުންވޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހެންވޭރު މީރުބަހުރުގޭ އިސްމާއީލްދީދީ ނިސްބަތްވެވަޑައިގެންނަވާ މީރުބަހުރުގެ އެއީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެކަން ފާހަގަކޮށްލީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި މާލޭގެ ވެރިކަމުގެ ހުރިހާ ތަނެއް ނިސްބަތްވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ދާއިރާއަށް.

ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީގެ އަބަދުވެސް ވިސްނުމެއް އެއީ، ދުސްތޫރުގެ މުއައްސަސާތަކާއި، ޝަރުޢުވެރި މުއައްސަސާތަކަށް ހެޔޮ ގޮތެއް ހޯދައި، އެކަން ކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 2008 ވަނަ އަހަރު އައި އައު ސަރުކާރުން އެ މަސައްކަތް ފެށި. އަދި އެ މަސައްކަތުގެ ވަރަށް މުހިންމު މަސައްކަތެއް ކުރެވުނުނަމަވެސް ގޮތުން 2012 ވަނަ އަހަރު ބަޣާވާތެއް ކޮށް ސަރުކާރު ވައްޓާލި. އަނެއްކާވެސް އިންތިޚާބުކުރެއްވީމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފުރުޞަތު ލިބިފަ. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީން އިންތިޚާބުކުރެއްވީމާ މި އޮތީ ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުވެފަ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވިސްނުން އަދި އެ ސިޔާސީ ހިތްވަރު ހުރިކަމުގެ އަލިގަދަ ހެއްކަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަނީ ދުސްތޫރީ މުއައްސަސާ އިޞްލާޙުކުރުމަށްޓަކައި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މި ބިލު ފޮނުއްވާފަ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ 65 މެންބަރުންނާއެކު މަޖިލީހުގެ ރައީސް އިންނަވައިގެން މިއަދު މި ކުރައްވާ މަސައްކަތަކީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސިޔާސީ ވިސްނުމާއި ހިތްވަރު މިކަން ކުރުމުގައި ހުރިކަމުގެ އަލިގަދަ ހެއްކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސިޔާސީ ބޮޑުއެއް، ސިޔާސަތުތަކުގެ އޮޅުވާލުން ހަމައެކަނި މިކަން ކުރުމުގައި އެއް ބާރު، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީ. އެކަން އެއްކޮށް ބޮޑުއަކަން ދަތުރާ ވާހަކައެއް ނޫން ސިޔާސަތުތަކުގެ އޮޅުވާލުން ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ވާހަކައެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބަޣާވާތަށް ފަހު ކުރި ކޮމިޝަނު؛ ކޮމިޝަން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ނަތީޖާ ހިނގާ ނިކުތް ހިސާބުން ފެށިގެން އަހަރެއް ނުވަނީސް ފާހަގަކުރެވޭ، ސިޔާސީ ވިސްނުމާއި ދިވެހި ރައްޔިތުން އިސްލާހުކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޚާބުވެވިއްޖެ މިއަދު މި ހާލަތު ސަރުކާރުން. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އިސްލާހުކުރުމުގެ

މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލުގައި ޖުމްލަކޮށް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް މިވަނީ އަލިއަޅުވައިލާފަ. ފުލުހުން އިސްތިޢުމާލުކުރެވޭނެ ގޮތް މި ވަނީ ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީފަ. ފުލުހުންގެ އޮނިގަނޑު އެކުލަވައިލެވިފައި އެބަހުރި. މުޖުތަމަޢާއި ފުލުހުންނާ އާންމުންނާ ގުޅުން ބަދަހިކުރުމުގައި އެބަވޭ. އަދި ފުލުހުންގެ އިދާރީ ރޭންކުތަކަށް، އިދާރީ މަޤާމުތަކަށް މީހުން ހޮވާނެ އުސޫލުތަކާއި ހަމަޖެހޭގޮތް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ، ޚާއްޞަކޮށް ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވާ ބާރުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދި ފުލުހުންގެ ޒިންމާތައް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައި އެބަވޭ. ފުލުހުންގެ އަޚްލާޤީ ސުލޫކު ހުންނަންވީ ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފަ. އެ މީހުންގެ ތަޢުލީމީ ފެންވަރު ދިރިއުޅުން ހުނަރުވެރި ސުލޫކު ހުންނަންވީ ކަންކަމަށް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފަ. އެ މީހުންގެ ބަދަލުތަކާ ބެހޭ ދިރިހުރި ފުލުހުންގެ އިސް މަޤާމުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. މިގޮތުން، ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ހަވާލުވާ ހުންނަވާ މިނިސްޓަރުގެ ކޮމިޝަނަރ ފޯސް މި ބިލުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވޭ. ފުލުހުންގެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ކުރިއަށް ބައެއް ކަންކަން ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވޭ. އެކުލަވައިލުމުގައި ޕޯސްޓްތަކުގެ ވަޒީފާއާއި، ބަޔަކު ފޯސް ކުރާ، އަމަލު ނަގައިދިނުމާއި ހިނދު ފިޔަވަޅު ބާރުތަކާއި، ހައްޤުތަކާއި ދިފާޢުކުރުމަށް ގޮތްގޮތާއި، މި ބިލު ގޮތްތައް ކަނޑައެޅިފައި އެބަވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މީގެ އިތުރުން ފުލުހުންނާ ގުޅޭ އިސްލާހީ ޕްރޮސެސްތަކުގެ އުސޫލުތަކާއި ހަމަޖެހުން ވެސް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ އިނާޔަތްތަކާ ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް އަސާސީގޮތުން މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. ފުލުހުން ކުރާ ކުށުގެ ބާރު ގޮތުން އަމަލުކުރާނެ އުސޫލު ވެސް، ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގައި މީގެ ބާބުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. އަދި ތަޙްޤީޤުކުރާ އުސޫލުތަކާ ވެސް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. އެއީ މުހިންމު އެއް ކަމަކީ ދެރަޢަމަލުތަކުގެ ފުލުހުން ވަޒީފާގެ ޒިންމާ ބަލަހައްޓައިދޭ ގޮތް މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. އަދި ފުލުހުންނަށް ކުރާ ޝަކުވާތަކުގެ މަސައްކަތް ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާގެ ބޭރުން، ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވޭ. އެކަށަވަރުކުރަން ޓަކައި މި ބިލު އެކުލަވައިލާފައި މި ވަނީ. މި ދަންނަވާ ކަންކަން ހިމަނާފައިވާތީ އަޅުގަނޑުމެން ބައެއް ކަންކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. މި ބިލުގައި ނުހިމެނޭ؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް، ހިމެނެންޖެހޭ ކަމަކީ އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ފާހަގަކުރެވޭ އަދި މި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި އެހެން މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާފައި ހުރި ބައެއް ކަންކަން. އެއީ ކަމަކަށް މި ބިލުގެ މަޤްޞަދުގެ ދާއިރާގައި ހިމަނަންޖެހޭ ކަމެއް އެއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނާ ހަވާލުކުރާ ފުލުހުންނަށް، އެ މީހުންނަށް ދިރިއުޅުމާ ބާރު ނަގާ ގޮތުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އިޖުރާޢަތްތަކާއި، ފުލުހުންގެ މަސައްކަތް އެ މީހުން އިދާރީ ބަލައި އަމަލުކުރަން ހިންގާ ފުލުހުންނާ ގުޅޭ އަމަލުކުރަން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. ބިލުގެ މަޤްޞަދުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ހަމައެކަނި ޤާނޫނީ ފުލުހުންގެ އިދާރާ ހިންގާނެ ގޮތް

ތަފުސީލު މި ބިލަށް އަންނަން އެބަޖެހޭ. މިހާރު ބުނެވިދާނެ ޤައުމީ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރުވާން އެބަޖެހޭ. އެގޮތުން، މާލޭގެ އިތުރުން، 7 ސަރަހައްދެއްގައި ދުވުމުގެ މުއައްސަސާ ބިނާކުރުމުގެ ތަފުސީލުތައް ބަޔާންކުރަން އެބަޖެހޭ. އަތޮޅުތަކަށް މި ބިލު ހުށަހަޅައިދޭން ވާން، އެ ތަފުސީލުތައް ދަންނަވާލަމަ. އެއީ ތިލަދުންމަތީ އުތުރުބުރާއި ދެކުނުބުރި ހިމެނޭ ގޮތުން، އެއީ އަޕަރ ނޯތު ރީޖަން، ރީޖަނަލް ޑިވިޝަނެއްގެ ގޮތުގައި. ހަމަ އެގޮތުން މިލަދުންމަޑުލު އުތުރުބުރީގައި، މިލަދުންމަޑުލު ދެކުނު ބުރީގައި، މާޅޮސްމަޑުލު އުތުރުބުރީގައި، މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރީގައި، ފާދިއްޕޮޅު ހިމެނޭ ގޮތުން އެއީ ނޯތު ރީޖަނުގެ ގޮތުގައި. އަދި ކާފު އަތޮޅާއި، އަރި އަތޮޅާއި، ފެލިދު އަތޮޅު އެއީ ނޯތު ސެންޓްރަލް ރީޖަނުގެ ގޮތުގައި. މުލަކު އަތޮޅާއި ނިލަންދު އަތޮޅާއި އެއީ ސެންޓްރަލް ރީޖަނުގެ ގޮތުގައި. ކޮޅުމަޑުލާއި ހައްދުންމަތީ އެއީ ސައުތު ސެންޓްރަލް ރީޖަނުގެ ގޮތުގައި. ހުވަދު އަތޮޅުގެ ދެބުރި އެއްކޮށްލާފައި އެއީ އަޕަރ ސައުތު ރީޖަނުގެ ގޮތުގައި. އަދި ފުވައްމުލަކާއި އައްޑޫ އެއީ ސައުތު ރީޖަނުގެ ގޮތުގައި ހިމެނިގެންދިއުން އެއީ މުހިންމު ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. މިގޮތުން އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ރީޖަނަލް ކޮމިޝަނަރުގެ މަގާމު ތައާރަފުކުރުން މި ބިލުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެން. ފުރުޞަތުގެ ހިމެނިގެންވާ ބަލާއިރު 7 ސަރަހައްދުގައި، ކޮންމެ ސަރަހައްދެއްގައި އަދި މާލޭގައި ރީޖަނަލް ކޮމިޝަނަރަކު ހުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް. މިއިން ކޮންމެ ސަރަހައްދެއްގެ އެންމެ އިސް މުވައްޒަފުގެ ގޮތުގައި، އެންމެ އިސް ކޮމިޝަނަރުންގެ ގޮތުގައި ރީޖަނަލް ޑިރެކްޓަރ ކޮމިޝަނަރ ހުރުން، އެކަށައި އަސާސީގޮތުން ޑިރެކްޓަރު ކޮމިޝަނަރ ސަޕޯޓް ޑިރެކްޓަރ ކޮމިޝަނަރ މަރުކަޒުގެ ގެންގުޅޭ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކަނޑައަޅާ މުހިންމު ކަމެއް. ރީޖަނަލް ކޮމިޝަނަރުން ޕްރޮފެޝަނަލް ވަޒީފާއަކަށް އެހީއާއި، އެ މިނިސްޓްރީގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާ ބަލާފައި ކަނޑައެޅިފައި އާންމުވީ މުހިންމު ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސަރަހައްދުތަކުގައި ދުވުމުގެ ހިދުމަތްތައް ތަންފީޛުކުރަން ބިލުން ބާރުއަޅައި، ކޮންމެ ސަރަހައްދެއްގައި ވެސް އެ ސަރަހައްދެއްގައި ހިންގާ ކަންކަން ބެލޭ، އެއީ މާލެ ވުޒާރާ؛ އަދި މާލެ ވުޒާރާއި އެ ސަރަހައްދުތަކުގައި ހުރި ބަޖެޓް މަސްއޫލިއްޔަތު ވުޒާރާއި، އެ ސަރަހައްދެއްގައި އެ ކަންކަމާ ދޭ ގޮތުން ކަންކަން ނިންމުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުތަކަށް މި ތަންތަނާ ވުޒާރާތަކަށް، މާލެ ވުޒާރާއި އެކަން ސަރަހައްދެއްގައި ހިނގާ ކަންކަމުގެ އިދާރީ ފެންވަރު ރައްޔިތުންނަށް، އެ ފުރުޞަތު އެ މަސައްކަތަށް ބޭނުން އެކަމާ ދޭ ހިނގާ ކަމެއް އެ ސަރަހައްދެއްގައި ކުރިއަށް ނިމުމު އަދި އެ މިފަދައިން ފެންވަރުގެ ހަލުވިކަން ފަށަމު އެ ސަރަހައްދެއްގައި ކުއްލިއަށް ގޮތުގައި އިންތިޒާމު އަތޮޅުގަނޑުތަކުން މި ބިލުން ގެނެސްދިނުން މުހިންމު ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރީޖަނަލް އަށް ޕްރޮވިންސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ ވަޒީފާއާ ގޮތުން ބަދަލުވެގެންނުވާނެ. މިހާރު މި ބިލުގައި އެ ކޮމިޝަނަރ ގޮތުން އަދި ފުރިހަމަ ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެނީ މަސައްކަތްތަކުގެ އިންތިޒާމު ކަނޑައެޅިފައި ވާތީ، އަދި ދެން ފުރިހަމަ ބިލުތަކުގައި އެބަ ކަނޑައަޅާ. ޕްރޮވިންސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުން އެ ބިލުގެ ދަށުން ބަދަލުކުރަންވީ. ބާރު މިގޮތުގައި އެކަށީގެންވާ، ޕްރޮވިންސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ ވަޒީފާއަށް ޕްރޮވިންސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުންގެ މަސައްކަތް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުން މިހާރުގެ އެކުލެވިގެން އުޅޭ އެއީ ކަރަޕްޝަން ޕްރޮވިންސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ 7 ޕްރޮވިންސްގެ ބެލެނިވެރި އޮފީސް

ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ޢާއްމުން އަޅުގަނޑު ހިތުން އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އަދި ވަރަށް ގިނަ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތުތަކުން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ކަމެއް މި ކަމަކީ. ހަމަ އެއާއެކީގައި ފުރުޞަތުގެ ޕްރޮޕޯޝަން ބޮޑެތް މިހާރު ދިޔައީ ހުރި ބާރުތަކެއް؛ އެއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން ދެކެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ފުރުޞަތުގެ މުއައްސަސާއެއްގައި ލިބެންވާނެ ކަހަލަ ބާރުތަކެއް ނޫން، ޕްރޮޕޯޝަން ބޮޑެތް މިހާރު ލިބިދީފައިވަނީ. އެހެން ގޮތަކަށް ދަންނަވާނަމަ، ފުރުޞަތުގެ ކޮމިޝަނަށް އައްޔަންކުރުމުގެ ބާރު ވެސް ނުވަތަ އައްޔަންކުރުމުގައި ކުރަންޖެހޭ އިންތިޚާބުކުރުމުގެ ބާރު ޕްރޮޕޯޝަން ބޮޑެތްކޮށް، އާއްމުން، އާދައި ދުނިޔޭގެ ކަމެއް ދިމާވެގެންދާނެ. ހަމަ އެއާއެކީގައި އިޤްތިޞާދީ ރައީސް، ރައްޔިތު ޕްރެޒިޑެންޝަލް ސިސްޓަމް ޕްރެޒިޑެންޝަލް، ޕާލިމެންޓަރީ ޕްރެޒިޑެންޝަލް، އަދި މިކްސްޑް މިފަދަ ހުރިހާ ޑިޒައިންތަކުގެ ތެރޭގައި މިސާލަކަށް ސެމީ ޕްރެޒިޑެންޝަލް، ޕާލިމެންޓަރީ، އެ މިހާރުން ތަފާތު ބަލާއިރުގައި، ވަޒީރުން އެސެމްބްލީގައި، ވަޒީރުން ވަކިކުރެވޭ ހަމަޖެހުމަށް މި ސިޔާސީ ސަރުކާރު ބަދަލުކުރެވޭނެ. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ ފުރުޞަތު ވެސް ޖާމިޢާ ކަނޑައެޅޭ ނިޒާމު ހަމަ، ޖާމިޢާ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އެ ފުރުޞަތު ލިބޭ ހަމަޖެހުންތަކަށް މި ބަޖެޓުގައި ބަދަލުކުރުވޭނެ. އަދި ފުރުޞަތު ހިސާ ޖާމިޢާ ކަނޑައަޅާ ބަލަހައްޓާ ފުރުޞަތު ނުކުތްތަކުގައި ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ބަދަލުކުރުވޭނެ. އެ ކަންކަން ކުރަން ނިސްބަތުން އިންތިޚާބީ ކޮމިޝަނާ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކުރުން، އެއީ ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި އިންސާފު ވަކި ޖާމިޢާތަކުން ކަނޑައެޅޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ނިޒާމަކީ މުޅިން ކަމެއް. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ މިދެއްވުމުން މި ގާނޫނުގެ ދަރުސް ހަރު ގަވާއިދު ހަރާނީ މިނިސްޓްރީ އެޗް ހުރި އެޖެންޑާ ކަމަށް ބަޔާންކުރެވިފައި ބޮޑުން އެއީ މުޅިން ކަމެއް. ފުރުޞަތު ތަރުތީބުކުރާ ގަވާއިދުތަކާއި ފުރުޞަތު ހިފާ ދިމާވާ އެކަމަކީ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅައިގެން މިހާރުވެސް އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމަ އެހެންމެ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުން އިޤްތިޞާދީ ރައީސް، ހަމައެކަނި؛ ހަމައެކަނިގެ ތެރޭގައި މިހާރު މި ބަހާ އެކި ގޮތުން ދިމާވާ ވަގުތު ވެސް ހިންގާން. އެހެންނަމަވެސް، މަޖިލީހަކަށް ވަގުތީ އެންމެން ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ބަލާއިރު ފުރުޞަތު، ނޫނިއްޔާ ވަގުތު އެކަށް ދެކޮޅު ގޮތުން ފުރުޞަތު؛ އަދި އެކަން ވެސް މިހާރު ހަމަޖެހިފައި ހުރި ގޮތުގައި ބައިއަތު، އިޤްތިޞާދީ ރައީސް، ކަނޑައެޅުން ކަމެއް އެއީ، ފުރުޞަތު ހަމައެކަނި މިހާރު ގެންގުޅެން ބަދަލުކުރަނީ ގޮތުގައި، އެ ގޮތުގައިވެސް ފުރުޞަތު ހަމަޖެހިފައި ލިބިގެން؛ ޝުކުރިއްޔާ! ލިބިގެން ވެސް ވެސް ފުރުޞަތުންނަށް ދޭން ގޮތަށް އެކަމާއިމެދުގައި އެކި ގޮތްގޮތަށް. އެ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ފުރުޞަތުންނަށް ލިބިދޭ ވަކިން ދެން ގޮތަށް އެންމެންނަށް އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ހިތުން މި ވަރުގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެކަނި ޢަމަލުކުރުން ކުޑަކުރަން ބަދަލުކުރަން ގޮތުގައެވެ. އެހެންނަމަ، މި ބަޖެޓުގައި ބަދަލުކުރުވޭނެކަން ފުރުޞަތުގެ ކަނޑައެޅުމެއް ކަން ހަމަޖެހިގެންދާނެ. އަދި ނުކުންނަކުގައި ވަނީ ހަމަޖެހިފައެއް ނޫން ވެސް. މިއަދުގައި ފުރުސަތުދިނުމަށް ޖަލްސާއިރު އަދި މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރުގެ ހިތްވަރުދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި؛ މި 2 ބައިން، އެ 2 ބައި ގޮތުގެ ގޮތުން މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ 2 ބާބު؛ އެ ދެ ބާބަށް

ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުގެ މާ ބޮޑު މައްސަލައެއް އޮތީއެއް ނޫން. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކުރައްވަންޖެހޭނެ މަސައްކަތްތަކާއި ފުލުހުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ފުލުހުންގެ ބިލުގައި އޮތުން އެއީ މައްސަލައެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެހެންނަމަވެސް، ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް ފުލުހުންގެ ގާނޫނުގައި އޮތީމާ، އާދައި ހަމަޖެހޭ ކަމުގެ ދިމާވެދާނެތީ އެއީ ކޮމިޓީން މިކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުން މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާދައިގޮތުން، އާދެ! އަސްލު މުހިންމު އެއް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، ބިލު ތަސްދީޤުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 މަސްދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުގައި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން 3 މަސްދުވަސް ގަވާއިދު ހަދައި ނިންމަން އެބައޮތް. ގާނޫނަށް ފުރިހަމައަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށޭނީ ބިލު ތަސްދީޤުކުރާތާ 6 މަސްދުވަސް ފަހުން މިހާރު މި ބިލު އޮތް ގޮތުން. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބިލު ތަސްދީޤުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން 6 މަސްދުވަސް ފަހުން މި ބިލު ގާނޫނަކަށްވާ، ގާނޫނުގައިވާ ކަންތައްތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށޭ ގޮތަށް އޮތީ އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެއް. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، މި ބިލު ތަސްދީޤުކުރާ ތާރީޚުން 3 މަސްދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުގެ ފަހަރު އެބަޔަށް އަދި 3 މަސްދުވަސް ގަވާއިދު ހަދައި ނިންމަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތުން ގަވާއިދު ހަދައި އެއަށްވުރެ ކުރު މުއްދަތެއްގައި ނިންމެވޭނެ. ޖުމްލަކޮށް ދަންނަވާނަމަ، ގަވާއިދު ހަދަން 3 މަހެއްހާ ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ފަސްވެގެން މި ބިލު މި ގާނޫނަކަށްވުމުން ޢަމަލުކުރުމަށްވެސް ފުރުޞަތުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން މި ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅުތަކަށް، ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތައް؛ އަދި އެ ހުރިހާ ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ބިލު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ރިޢާޔަތް ވެސް ކުރާނެ ކަންކަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރި ގޮތުގައި ބިލުގައި 48 ތަފާތު ގެނައުމަށް ފާހަގަކުރައްވައިދީ. އާދެ! ވަރަށް ގިނަ އެހެން ވާހަކަތަކެއް ވެސް ބިލާ ގުޅުވައިގެންނެވީ. ދެން އެ ވާހަކަތައް އަޑުއައްސަވާ ބޭފުޅުން އެ ވާހަކަތައް ވެސް އަޑުއައްސަވާނެ، ހަމައެކަނި އެ ވާހަކަތައް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އަޑުއަހަން މި އިނީ ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވައިދެއްވި މައިގަނޑު އަދަދު. އެ 48 ކަންތައް ތަކުރާރުވެގެންނެވި، އެހެން [illegible] ވަނީ ވިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެދިވަޑައިގެންނެވި، [illegible] އެހެން [illegible] ވެސް ބޭނުންވާ. އެހެން ކުރަމަށް ވެސް [illegible]

ދިޔަ ތަން ނިމުނީއެވެ. މުޅިން އާ ބާބެއް ފެށުނީއެވެ. މިއީ ރައްޔިތުން ދެކެ ލޯބިވާ، ރައްޔިތުންނާ އެކުގައި އުޅޭ، އަދި ރައްޔިތުންގެ ކަންކަން ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ޙުރުމަތްތެރިވެ، މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނުގެ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން އުފާވެރިކަމާ އެކުގައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދޭނޭ ފުފުރުންގެ މުއައްސަސާއެކޭ. އަޅުގަނޑުގެ ހިތަށް ވަންނަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީ ސިފަކުރަމުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ސީދީގެ ގެންބައިގެން. އެއީ ގުޅުމާރުގާ ނަރުމާދާގެ ތަފާތުކަމާ، ބުޅުބުޅުމަކާއި ކާކުކަނާ ހަރިވާއިރުން އުފެދޭނެއެވެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

{7.2}- އަޅުގަނޑު މިހާރު މި އުނބުރުނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.2 އަށް. އެއީ، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަން ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު. މި ބިލަށް ބަދަލުގެނައުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމްލަ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން ދިހަ މިނެޓު އަދިވެސް ބާކީ އެބައޮތް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ގެ ވަގުތުގެ ބާކީ ހުރި ބައި ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް. ތިން ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަން ގާނޫނު)އަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވާ އިސްލާހު ދެކޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ ބައެއް ކަންކަން ދަންނަވާލުމަށް ހުށަހަޅަން މި އުޅެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހުށަހަޅާ އިސްލާހުގެ ގޮތުގައި ބިލުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 6 ވަނަ ނަންބަރަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން ދިމާކުރަތީ ދަންނަވާލަން. މި އިސްލާހުގެ ގޮތުގައި ކުރިން 6 ވަނަ ނަންބަރަކީ އެއީ، ވިޒާ ވިސާ ބާރުނެތްކުރުމާއި، ވިސާގެ އެކި ތަފާތު ކަންތައްތަކުގެ ވިސާ ބާތިލުކުރުމަށް 9 ވަނަ މާއްދާއަށް. 9 ވަނަ މާއްދާގެ 6 ވަނަ ނަންބަރަކީ މި ގޮތަށް ބަދަލުގެނައުމުން، ވިޒާ ވިސާގެ ބަދަލުގައި ވަޒީފާ ބާ ގޮތުންގެ ދަރުން ދުރާކީ ވިޒާ ބަޔާންކުރާ ވިސާ ބަދަލުކޮށްފައިވާނީ. އަދި އާ ގޮތަކަށް ވަޒީފާ ބާ ގޮތުން ހިނގާ ޚާއްޞަ ވިޒާ ޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވިސާގެ ބަދަލުގައި، ވިސާގެ މުޅި ހަރަކާތްތައް ފަރާތުން ބަލަނީ. އަޅުގަނޑު ވިސް ދިމާވެދާނެ ފަރާތުން އުސޫލުތަކަށް ހަރުދަނާކުރަން އެއްބަސްވެވޭ، ވަޒީފާ ބާ ކަންކަމެއް ބެލެހެއްޓުމަށް އެއްވަރުގައިވާ ވަޒީފާއިން ވިޒާ ދޫކުރަނީ ހަމައެކަނި އެއް ތަނެއް. ވިސާކާ މުޅި ދިވެހިރާއްޖެ އަށް ދެއްވޭނެ.

ވޯކް ޕަރމިޓަށް ބަލައި، ވޯކް ޕަރމިޓަށް ބެލިގެން ވޯކް ވިސާ ދޫކުރެވެންޖެހޭނީ. ވިސާއަކީ އަބަދުވެސް ކޮންޓްރެކްޓަކާ އެކު އިމްޕްލޯއިމަންޓް ދޫކުރައްވާ އެއްކޮށް. އެއީ ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ވެސް ބޭސިކް ކޮންޓްރެކްޓުން ހުއްޓާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެއް ބާވަތެއްގެ ވިސާ އެއް އިދާރާއަކުން ދޫކުރަނިކޮށް، އަނެއް ބާވަތުގެ ވިސާ އަނެއް އިދާރާއަކުން ދޫކުރާ ހަމަތަކީ އެއީ މުޅިން ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމަކަށް ނުދެކެން. ހަމަ މި ވާހަކަ މިހެން ދައްކާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން، ވޯކްފޯސް ޕްލޭންގައި މި ދިރާސާ ވޯކް ޕަރމިޓް ދޫކުރުމުގައި، މަސައްކަތްކުރާ ކޯޓާ ދޫކުރުމުގައި، އަދި މި ދެންނެވި ބާވަތުގެ ވިސާ ދޫކުރުމުގައި އިންތިހާއަށް ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަނާއި ފަސާދަ ހިނގާފައިވާކަމުގެ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކެއް އެ ވަނީ ހުރިކަމަށް، އެ ވަޒީފާއަދާކުރައްވާ އިސްވެރިންނަށް، އިމިގްރޭޝަން ފަދަ ތަންތަނުގައި. އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަވަހަށް ބަލައި އެ ކަންކަން ބަރާބަރުކުރުމަށް އެއީ އަމިއްލަ ކުރިއަށް ކަމެއް. އިމިގްރޭޝަން ބަލަހައްޓާ ކަމެއް ނޫނީ ކޮންމެ ތަނެއްގައި ބަދަލުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން. އިމިގްރޭޝަން ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ. އެކަމުގައި ތިއްބެވި އޮފީސަރުން ކުރެއްވި ބޭނުމާއި ބަދަލުކުރުމާއި ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތުން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، އެކަން ރަނގަޅަށް ބަލަހައްޓާނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެޖެންސީއަކަށް ދީ ބާވަތެއްގެ އިތުރު ވިޔަ ހިމެނުއްވާލައި އެބަވޭ. އެއީ މިހާރުގެ ވިސާއާއި ޓޫރިސްޓް ވިސާ. ޓޫރިސްޓް ވިސާއާ ދެވޭ ގޮތުން އިތުރު އިސްތިސްނާއެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ދުވަސް. ޓޫރިސްޓް ވިސާއާ ދެވޭ ގޮތުން ބަލައިލާއިރު މި ވަނީ، އެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި. ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާއަށް އިސްތިސްނާއެއް ހަރަދުކުރާވާއިރު ސީދާ މި ބެލުމަކީ. އެއީ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ އިސްތިސްނާތަކުގެ ފަރާތުން ވިސާ އަދި އެ ހަމަހަމަކަން. ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި މިހާރު ބައިނަލްއަޤުވާމީވާ ޖެހުން، އިސްތިސްނާ ވިސާއަކީ އެއީ ރާއްޖޭގައި ދިރިހުރުމާ ކައިވެނިކޮށްގެން މީބަ ދިވެހިންނާއި އަދި ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބޭނުން އިސްތިސްނާއަކުން ހުށަހަޅާ މަސައްކަތްތަކާ ގޮތުން ދޫކުރެވޭ ވިސާއެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ޤާނޫނަށް މި ގެނެވޭ އިސްލާޙުގައި ކެޓަގަރީ އިސްތިސްނާ ވިސާ ދޫކުރާ ވާހަކަ އެބަދޭ. އެހެންނަމަވެސް، ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދޫކުރާ ވިސާ އެ ބައިން އިސްތިސްނާކުރުމަކަށް، 16 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނައި އިސްލާޙުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިގު މުއްދަތަކަށް ތަނަވަސްކަމާ ހިޔާވަހިކަން ދިނުމުގެ ބިދޭސީންނަށް ޕާރމަނަންޓް ރެޒިޑެންސީއެއް ދިނުމަކީ މުދަލު ކަމެއް އަދި ބާރުގެ ދޭން. އެހެން ދަރަނިވެރިން މި ޖާގަ އިރާދަފުޅުން ބަރާބަރު؛ ވިޔަފާރިއެއް މީހުން ބަރޯސާވެފައި ގޮތަށް ބައިވެރިވެ، ރިޕޯޓް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިންވެސްޓްމަންޓް ކަމެއް ކާބޯތަކެތި ވިލާ. އަދި އެ ވިލާގެ ދުވަހު އެއަ ވިލާ ހަމަ 50 އަހަރަށް. 50 އަހަރަށް އެއިން ވިލާއެއް ގަނެގެން ހުންނަ މިހާރަކީ މި ތަނުގެ ޕާރމަނަންޓް ރެޒިޑެންސީ ނުލިބޭނީ ސަބަބެއް އަދި ފަސްކޮށް ނުވަތަ 5 މިލިއަން ޑޮލަރަށް، 4 މިލިއަން ޑޮލަރަށް މިއިން ވިލާއެއް 50 އަހަރަށް ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދަ ފުރުސަތު ގާނޫނުގެ ތިރީގައި ކަނޑައެޅިފައި ދާއިމީ އިންވެސްޓަރުންނަށް ވިސާ

އަދި އިތުރަށް އާމްދަނީ ރާއްޖެއިން ހޯދުމަށް އޮތް މަގެއްކަމުގައި ދެކެން. އެހެންކަމުން، 16 ވަނަ މާއްދާގައި ޕާމަނަންޓް ރެސިޑެންސީ ވިސާ ދޫކުރަން ޖާގަ ހުޅުވައިލުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ބިދޭސީން؛ ދިވެހިންނާ އިނދެގެން ތިބޭ ބިދޭސީންނަށް މިހާރުވެސް ވިސާ ލިބޭން މަގުމަތީ ހުރަސް އެބަޖެހޭ. އެއީ ބައެއް ފަހަރު އެއީ ކައިވެނި ރޫޅުމުގެ ފަހު، އެ މީހުންގެ ދަރިން ރާއްޖޭގައި ތިބޭއިރު، ވިސާ ނުލިބިގެން ދަރިންނާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ގޮތް ނުލިބިފައި ބައެއް ބިދޭސީން [illegible] ތިބޭ ހާލަތް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އެހެންނަމަ އެ މީހުންގެ ދަރިންނާ ހިސާބުން އެއީ ބިދޭސީން ކަމުގައި ވިޔަސް އެ މީހުންނަށް [illegible] ޕާމަނަންޓް ރެސިޑެންސީއެއް ލިބޭނެ މަގެއް އޮތުމަކީ ފުރިހަމަ ކަމެއް ކަމުގައި ވެސް ދެކޭތީ އެ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން. އެހެންކަމުން، ބިލުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] ބިލުގެ 16 ވަނަ މާއްދާ ރެސިޑެންސް ވިސާ އިތުރަށް އޭގެ ޑިޒައިން މިހާރު ބަދަލުކުރަމުން [illegible] ވިސާ ދިނުމު ކަމުގައި ދެކޭތީ އެކަމަށް ވެސް ތާއީދުކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީއަށް. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. މި ބިލަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ، ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތު ދިމާވުމުގެ ކުރިން ކަމަށް ވާތީވެ، އޭރުގައި އަޅުގަނޑު ތައްޔާރުވި ތައްޔާރުވުން މިހާރު މާ ބޮޑަށް ހަނދާންނެތިފަ ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ކުރުކޮށް ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް އެ [illegible] އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރެވޭ. އެއީ ވިސާ؛ ވޯކް ކުރިޔަށް އޮންނަނީ ވިސާ ދޫކުރުމަކީ ހަމަ އިމިގްރޭޝަނުން އޮންނަންޖެހޭ އެކްސްކްލޫސިވް [illegible] ވާތީ، މިހާރު މިއޮތީ މިނިސްޓްރީއަށް ވިސާ ވެސް އަދި ވޯކް ޕާރމިޓް ފަސް. ވިސާގެ ވާހަކައެއް ނޫން. ވޯކް ޕާރމިޓުގެ [illegible] ގޮތަކަށް މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ކަންބޮޑުވުން ހަމަ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ބޭނުންވާތީވެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ވިސާގެ ކަންތައްތައް ސީދާ އިމިގްރޭޝަނުން އޮންނަންޖެހޭނީ. ވިސާ ދޫކުރުމުގެ [illegible] އިމިގްރޭޝަނުން. ވޯކް ޕާރމިޓްގެ

ކަންތައް ހަމަޖެއްސަވަންވާނީ ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ އެހެން މުއައްސަސާތަކުން. އެހެންވީމާ، މިކަން ހަމަ ދަންނަވާލުމަށް؛ ކުރުކޮށްލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވުމަށް ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުއަރުވައިފީމެވެ. އަޅުގަނޑު އިޢުލާނުކޮށްލާނީ ވޯޓަށް އަހާ ގަޑީގައި ބިލަށް ވޯޓަށް އަހާނަން. އާދެ! މާފުކުރައްވާ! ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފަހުބަސް ވިދާޅުވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން.

ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްމުޙްސިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އިމިގްރޭޝަން ގާނޫނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހަކަށް ބަހުސްކުރުމަށްފަހު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ނިމިގެންދާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން މި ބަހުސްގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާޅުކުރެއްވި ގިނަ ޚިޔާލުތަކެއް، ހަމަ ރަނގަޅު ރަނގަޅު ޚިޔާލުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެ، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ޚިޔާލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ގޮތެއް ނިމިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޔަޤީންކުރަން. އަދި އަޅުގަނޑު އެދެން، މި ބިލުގެ އިސްލާހު ބަލައިގަނެ، މިކަން އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުކުރުމުގައި، އަދި ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވަޑައިގަންނަވާ ފަތުރުވެރިންނާއި ޤައުމުގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށްދިއުމަށް ބާރުއަޅާ މުހިންމު އިސްލާހުތަކުގެ ފަސޭހަ ފުރިހަމަކުރުމެއް ގެނައުމަށް ފަހު، މި އިސްލާހު ފާސްވެގެންދާނެ ކަމަށް. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާއަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ގަބޫލުކުރަން، އެއަށް ތާއީދުކުރާ އިސްލާހެއް. އެގޮތުން އެކަން ކުރިއަށްދާނެ އަޅުގަނޑު ވެސް އެދޭ ކަމެއް. އެއީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވެސް ތަރައްޤީ ކުރިއަރަމުން އަންނަ ޤައުމަކަށް ވިޔަފާރި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަމައެކަނި ބޮޑެތި އަދަދުތަކަކުން އިންވެސްޓްމަންޓްގެން ތިބި ފަރާތްތަކަށް ވެސް އެ ބޭފުޅުންނަށް ފަސޭހަ ހަމަޖެއްސުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމެއް. އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ފަސޭހައިން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް. ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުންނަށް ފަސޭހަ މަގު ހަމަޖެއްސުމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަމެއް. ހަމަ އެގޮތުން ހުށަހެޅުއްވި ޝަރުޠުތަކާއި ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަކަށް. އެހެންކަމުން، މި ހަމަ އިސްލާހުތަކާއި އެކު މެންބަރުން ފާޅުކުރެއްވި ޚިޔާލުތަކާއި ރިޢާޔަތްކޮށް، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މި އިސްލާހަށް

ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ނިމިގެން އައުމަށްފަހު މި މަޖިލީހުން މި އިސްލާހު ވީމާވެސް އަވަހަކަށް ފާސްވެގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް ކަމުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުން؛ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާލަން ވޯޓުގެގޮތުގައި މި ބިލު ބަލައިގަތުމާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު މިއަދު ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި ވާނީ ޒަރޫރީ ތަރައްޤީގެ ކޮމިޓީއަށް ފިޔަވަޅު ސުވާލުތަކާއި ބޮޑުބޮޑު މަސައްކަތްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ދައުރުގެ ޗިޓް ބޭފުޅުން ހިއްސާކޮށްދީ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވާން، ސަރުކާރުގެ ހުކުމްތަކާ ބެހޭ ޝާހިދާ ބައްދަލުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ދިޔައީ ރައްޔިތުން. މެންބަރުކުރުމުގެ ބަދަލުކުރުމުގެ އަޅުގަނޑު މި ވިސްނަނީ. އެ ބޭރުގައި މި ވަގުތު 2015 ވަނަ އަހަރުއްސުރެ ފެށި 38 މައްސަލަ އެބައޮތް. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިނގޭތޯ، ފުރަތަމަ މައްސަލައަކީ މި އޮތީ، 26 ފެބްރުވަރީ 2015 ގައި ކޮމިޓީގެ ޗެއަރމަން ކަނޑިއަޅުއްވާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ވަޒީރު ހުށަހަޅުއްވާފައި މި އޮތީ، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު ދޭ މައްސަލައެއް. އެއީ އާސާ އެ ދުވަހު ހަރުއްދަލުކުރި މައްސަލަ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ ގަވާއިދުގެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ. ޕެންޝަނުގެ ކަސްޓަމްސް ދެކޭ ގޮތުން މި މަޗަންގޮޅި އުތުރުދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދުދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލައެއް. އެ މައްސަލަ ވެސް ވަނީ ނުނިމި. މެންބަރުގެ ސަރުކާރުގެ މައްސަލައެއް އަންނާރުވާ ދޭ ގޮތުން އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައިވާ. އެއީ އާދަވާ ގަލޮޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ވަޙީދު މި މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައި އޮތީ 8 މާރިޗު 2015 ގައި. މެންބަރު އިލްޔާސް ހަމީދުލަބީބް މައްސަލަ؛ އޭގެ ފަސް 8 މާރިޗުގައި؛ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 8 މާރިޗުގައި އެބަވު، ސަރުކާރުގެ ހުށަހެޅުއްވި، މެންބަރަކަށް ހަމަޖެހިދާނެ. 6 ވަނައަށް ހާރު މިނިސްޓްރީގެ ބޯޑުމަތީ ހަނދާންކޮށްދީ މައްސަލަ 8 މާރިޗުގައި ގަދޫ ދުލުން ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް މަޖިލިސް ހަނދާންކޮށްލަވާ. ރިޔާސީ ފޮނުވާލަދީ ހިނގި ގާރިސާއާ ދޭ ގޮތުން 15 އޮކްޓޫބަރު 2015 ގައި ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ. ދެން ސަބަބު ކޮމިޓީއަށް ވެސް ނަގާފައިވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މައްސަލަ އަދި އޮތީ ނުނިމި. އަޅުގަނޑު ހިތުން ރައްދިކޮން އެދޭން މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް ނިންމާލުމަށް. 2016 ވަނަ އެނބުރުނުއިރު ނަގާލާ ރަށްވެހިންގެ މަރުގެ ރިޕޯޓު. ސަންޓާގެ ނުޖަހާ ޖުޕުރުސްގެ މަޖިލިސް. ޖުޑިޝަރީ މަޝްވަރާކާން ބަޔާން ނެގުމުގެ މައްސަލަ. ރައީސް އަބްދުﷲ ޔާމީންގެ ދައުރާ ދޭތެ މައްސަލަ 2019 ވަނަ އަހަރު. ކާފު ދާއިރާގެ މެންބަރު ބަރި ޢާރިފް، ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަޝީދު ރަޝީދު؛ އާރުގެ. ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް، އެއީ 21

ފެބްރުއަރީގައި ހުށަހަޅުއްވާފަ. އަޙްމަދު ރިލްވާން ގެއްލުން މައްސަލަ، 24 ޖޫންގައި ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހިސާން ހުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފަ. ދ. އުޒާރާގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ފުލުހުންގެ އިހުމާލުގެ މައްސަލަ، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް ހުށަހަޅުއްވާފައި 10 ޖުލައިގައި 2019ގެ. ކައުންސިލު ޖަމްޢިއްޔާ ބިލްގެ ބޭފުޅުންނާއި ބޭއްވުން ބައްދަލުކުރެއްވުމުން؛ އަދި ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، 16 ޖުލައި 2019 ގައި. މަރު ކޮމިޝަންގެ ރިޕޯޓު، އަދި ރިޔާސަތުން، 5 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުން ހުށަހެޅިފައި އެބައޮތް. ފުލުހުން ހުށަހާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރަމުންދާ ގާނޫނު ސަރުކާރު، ރ. މަޖިލީހު 10 ސެޕްޓެމްބަރުގައި. ފުލުހުން ތުހުމަތު ސިޔާސަތު ޖަވާބު ނުވިޔަސް މިހާރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ. މިރިޔާން ކުރިމަތިވާ އަސަރުކުރާ ތަޙްޤީޤް ބަދަލުކުރެއްވުމާ އެދި، ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަތައް. ޅ. ފޮނުވާލި މުނާރިސަށް އުފެއްދުމުގެ ހަރަކާތް ހުށަހެޅުން، އަދި 25 ނޮވެމްބަރު 2019 ގައި ހުށަހަޅާފައި އޮތް މައްސަލައެއް. 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓު، 21 ޖެނުއަރީގައި ހުށަހެޅިފައި އޮތް މައްސަލައެއް. ހުޅުމާލޭގައި ފްލެޓްތަކުގެ ހަމަޖެހުން މައްސަލަ 10 ފެބްރުއަރީގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ؛ ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޔާޒު. ބ. މާފުށީގައި ފްލެޓްތަކަށް ހައުސިންގ ދޭ ގޮތެއް ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ. މަސައްކަތްތަކާ މިނިސްޓްރީ ދެއްކެވިފައިވާ މިނިސްޓަރުގެ މައްސަލައާއި ބިނާކުރި ފިހާރަތަކުގެ ދޫކުރެވިފައިވާ މަޝްރޫޢުތައް ފިޔަވައިވާ ގޮ. އަލްމާރިޔާ އަދިގެ މަރުގެ މައްސަލައިގައި ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ ރިޕޯޓުގެ ސާފުކަމާ ގުޅޭ އަސާސީ ރިޕޯޓު ކޮމިޝަނާއި ސިޔާސީ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ މައްސަލަ، އަންނަނިވި ހުށަހެޅުން ފާސްކުރުމަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ފިހާރަތައް ކުރިން ދަރަނިވެރިވާ ގާނޫނު ބަހުގެ ފަސްގަނޑު މައްސަލަ؛ ފުލުހުން. އަދި އަމިއްލަ މީހަކު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލައިގައި ފުލުހުންގެ އިހުމާލު ކޮމިޓީން ބަލައިގަނެފައިވާ އަމިއްލަ ގޮތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލައެއް. ފުލުހުންގެ އިހުމާލު ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް ފަރާތްތަކުން މައްސަލަ. ވ. ކޯރޓްތަކަށް ކޯވިޑް-19 އާއި ގުޅިގެން؛ އަދި ހުރިހާ ހިދުމަތް ފުރިހަމަ. ފުލުހުންގެ އިހުމާލުގެ މައްސަލަ، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ. މުޢާމަލާތު އަނިޔާގެ މަރުގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުން ފުލުހުންގެ މައްސަލަ. ފުލުހުން ފުރިހަމަ ގޮވާލާ މައްސަލަ. ކޯރޓް 13 އިން ދުވަހު މައްސަލަތަކާ ފުލުހުން މައްސަލަ. މަރުތަކާގައި ކޯޓްތަކުން ބެލެވި މައްސަލަ. ރ. މިދުވަސް ސިޓީ ރަސްމީ ބޭނުންކުރުމަށް ފުލުހުން އަނިޔާތަކާ މައްސަލަ. ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ފުލުހުން ތަޙުޤީޤު ގޮތުގެ ރަނގަޅު މިސާލު ގެ މައްސަލަ. ޖަނަވަރީގެ މައްސަލަ ގެ މައްސަލައެއް. އެމް.ޑީ.ޕީ.ގެ ބާރުއަޅައި މަރުގެ މައްސަލައެއް ގެ އަސާސީވެސް 24 ޖޫނުގައި، ހުށަހެޅުން ދާއިރާގެ ފުލުހުން އިހުމާލު މުޢާމަލާތު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ސިޓީ. ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤުގެ ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލައެއް ގެ މައްސަލަ. މިއުންނަކުން، 38 މައްސަލަތައް 2015 އިންސާނީ ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރުން ހިނގާފައިވާ ގެ ކޯޓުގައި އޮތީ. އެ ކޯޓުން އެކުގެ ބަޔަކު ފުލުހުންގެ ތިން ވަނަ ޖަލްސާ ހުށަހަޅާ އެ ކޯޓުގައި. އަދި މި ފަހުން އެ ކޯޓުން ބަލައިގަތުން

ގެންދަވަނީ، އެއީ މަރުތަކުގެ މައްސަލައާއި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ. ހާއްސަ ޓްރެކްގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަ މިހާރު އެބަ ކޮމިޓީގައި ޖެހެންޖެހޭ ކަމަށް މި މަޖިލިސް ފްލޯ، ކޮމިޓީ ފްލޯ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ފެނޭ އެބަޖެހޭ. މި މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން އެ މައްސަލައިގައި ތަހުގީގުކުރުމަށް ބަޔަކު ވާ ކަމަށް އެބަ އެއް ފަހަރަކު އަވަސްކުރަން މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް އެބަޖެހޭ. ފުރުޞަތު އެޕޯރުގެ ތެރެއިން އެ ތަހުގީގުކުރުމުގެ ހުރިން ވާ ކަމަށް. ސަރުކާރަށް؛ މިނިސްޓަރ އޮފް ޖެންޑަރގައި ތަހުގީގުކުރުމުގެ އަރާރު ވާ ކަމަށް. އަދި އެހެނިހެން ފެންނަ ދައުލަތުގެ ހިސާ މަޤާމުތަކުގައި ވާ ކަމަށް އެބަވޭ. ސަރުކާރަކީ ޒިންމާދާރު ދެން ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް މިދަންނަވާ މިހާރު ޖެހޭގައި އޮތް ހިސާބު ދަންނަން، އެ ބޭފުޅުންނާ މަޝްވަރާކުރުން އަޅުގަނޑުގެ އަދާޖެހޭ. އަޅުގަނޑު މި އިއްޔެކޮޅު ދެންބަލާނަން މި ދަންނަވައިދީ، މިހާރު އެ ކޮމިޓީގައި ހުރި މައްސަލަތައް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދެކުނަށާޅި ގެންދަރަން.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:33 އިން 13:03 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު)

8. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السّلام عليكم، އަޅުގަނޑުމެން މި އިސްނަގަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8 އަށް. އެއީ ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. މިއަދުގެ ވޯޓުގެ ވަގުތަކީ، ހަމަ އެހެންނާ ވެސް ވޯޓުގެ ވަގުތު؛ 1:30.

8.1 ގައި މި ވަނީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން އެކުލަވައިލި ގެސްޓްހައުސް ސޯލް ބެޑެޖެޓް ގައިޑްލައިން (އެމް.އެސް.ޕީ.ޖީ)ގެ ފުރަތަމަ ދިރާސާއަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ ކަންކަން އެ މިނިސްޓްރީއާ ހިއްސާކުރުމަށް އެދި ޓޫރިޒަމާ ގުޅޭގޮތުން އެ ގައިޑްލައިން އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން ނިންމި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް. މި ރިޕޯޓު މިހާރު ވަނީ ހުށަހަޅާފަ. މިހާރު ހުށަހަޅުއްވައިދިނުމަށް މި ވަނީ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު. އެހެންވީމާ، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް މި ވަގުތު އެބަޖެހޭ ރިޕޯޓު ދެއްވުމަށް އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ ފުރުޞަތު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޔެގައި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވަނީ ދުވަސްވަރު ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު ފުރަތަމަ ދަންނަވާލައްވާ، މި ރިޕޯޓު ދޭތި ގޮސް ހުށަހަޅުއްވާނެ ދުވަސްވަރު އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ ނައިބު ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެން މި ރިޕޯޓު ބަލާލުމަށް މި އޮތީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ފުރުޞަތު މިއަދު ދޭން، މި

މައްސަލައަށް. އަޅުގަނޑުމެން ޖުއަރިސްޑިކްޝަން ޚާއްޞަކޮށް ގެންނަވައިރުގައި ދެން ބަދަލުކުރާން ގޮތްތަކެއް އެބަ ނިންމާންޖެހޭ. އެ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ރިޕޯޓް ފާހަގަ މި ކުރަނީ، އެ ރިޕޯޓް ފާހަގަކުރާ ނުކުތާތައް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އަޅުގަނޑު މި ރިޕޯޓްގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު ބާއްވައި؛ އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަވަހަށް ރިޕޯޓް ނިންމުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެއް.

{8.2}- އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8.2- ދާ މަހުގެ ތެރޭގައި ގަދަ ވާރޭއާއި ޚާއްޞަކޮށް ކުރި ވިއްސާރައިގައި ރަށްތަކަށް ލިބުނު ގެއްލުންތަކާ، އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް، ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ސަލީމް.

ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ސަލީމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެ މި އިޢުލާންކުރެއްވި ފަދައިން، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލިހީ ހުސްވި ދާ މަހުގެ ތެރޭގައި ގަދަ ވާރޭއާއި ޚާއްޞަކޮށް ކުރި ވިއްސާރައިގައި ރަށްތަކަށް ލިބުނު ގެއްލުންތަކާއި އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ތައްޔާރުކުރި ރިޕޯޓް. އާދެ! މި އަހަރުގެ މޭ މަހުގެ ތެރޭގައި މުޅި ޚާއްޞަކޮށް އާދައާ ޚިލާފަށް މޫސުން ގޯސްވެ، ގަދަފަދައިން ބޯކޮށް ވާރޭ ވެހުމުގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށަށް ބޮޑު އެކި ގެއްލުންތައް ލިބި، ރާއްޖޭން އިސްނަގައިގެން ބޮޑު މައްސަލަތަކެއްގެ ގޮތުގައި މި މައްސަލަ ކޮމިޓީއަށް އެޖެންޑާކުރެވުނީ 17 މޭ 2020 ގައި. ކޮމިޓީގެ 21 ވަނަ ބައްދަލުވުމުން މި މައްސަލަ ބެލުމަށް ނިންމި. ކޮމިޓީން މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތް. ހުސްވި ދާ މަހުގެ ތެރޭގައި ގަދަ ވާރޭއާއި ކުރި ވިއްސާރައިގައި ލިބުނު ގެއްލުންތަކާ ގުޅިގެން މި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް 17 މޭ 2020 ވީ އާދިއްތަ ދުވަހު ބޭއްވުން. މި ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ވަނީ މި މައްސަލައާ ދުރު ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި މަޝްވަރާކޮށް، ކޮންމެ އަހަރަކު މި ދުވަސްވަރު ކުރާ ވިއްސާރައިގައި ޚާއްޞަކޮށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބޭކަމާއި، އެކަން ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ތަކުރާރުވާއިރު، މިފަދަ ގެއްލުން ކުޑަކުރުމަށް ނުވަތަ ގެއްލުން ލިބިނުދިނުމަށް އެ ކަމަށް ދުރާލާ ތައްޔާރުވެ، އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމަށް ނުހުންނަކަން ފާހަގަކޮށް، އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރައްވާފައިވޭ. އަދި މި ވިއްސާރައިގައި ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ތެރެއިން ގެއްލުން ލިބުނު ރަށްރަށާއި، އެ ރަށްރަށަށް ލިބުނު ގެއްލުންތައް އަންދާޒާކުރުމަށް ރާއްޖޭގެ އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލްތަކަށް ސިޓީ ފޮނުވައި، މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ކޮމިޓީން ނިންމި. މި ނިންމުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް 18 މޭ 2020 ވަނަ ދުވަހު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ މެދުވެރިކޮށް ކޮމިޓީން ވަނީ ހުރިހާ ސިޓީ ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކަށް ރަސްމީ ގޮތުން

ޖުމުލަ 21 ފަރާތަކަށް ސިޓީ ފޮނުވާފަ. އަދި އެ ސިޓީގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުމުން ދިރާސާކޮށް ބެލިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމަށް ޖަވާބުލިބުނު 12 ފަރާތެއް ކަމަށް ވާތީ، އަޅުގަނޑުމެން ނިންމީ، ޖަވާބު ނުލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވުން ގެނައި ޖަވާބު ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް އިތުރަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. މި ކުރި މަސައްކަތުން ގ. އަތޮޅު ކައުންސިލާއި ހދ. އަތޮޅު ކައުންސިލު ފިޔަވައި އެހެން ހުރިހާ ކައުންސިލްތަކުން މި މައްސަލައިގައި ފޮނުވި ސިޓީގެ ޖަވާބު ކޮމިޓީއަށް ލިބުނު. ކައުންސިލްތަކުން މައުލޫމާތުތައް ލިބުމާއެކު ދިރާސާކުރުމަށް ފަހު މި ވިއްސާރައިގައި ލިބުނު ގެއްލުންތައް އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރިން. ކޮމިޓީއަށް ލިބުނު މައުލޫމާތުތަކުން މި ކުރި ވިއްސާރައިގައި ރާއްޖޭގެ އުތުރާއި ދެކުނުން ވެސް އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްރަށަށް ގެއްލުންތަކެއް ލިބުނުކަން ސާފުވެފައިވާއިރު، މި ގެއްލުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުންނާއި، އެ ގެއްލުންތަކާ ގުޅިގެން އަމަލުކުރަމުންދާ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އިތުރަށް ކަންކަން ސާފުކުރުމަށް ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުމެއް ބޭއްވިން. އަދި މި ވިއްސާރަޔާ ގުޅިގެން ކޮމިޓީއަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިދެނީ. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވިއްސާރައިގައި ޖުމުލަކޮށް ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތޮޅަކަށް ގެއްލުން ލިބިފައިވާ ކަމާއި، ރާއްޖޭގެ އެންމެ އުތުރުން ދެކުނާ ހަމައަށް މީހުން އުޅޭ ޖުމުލަ 75 ރަށަކަށް ގެއްލުން ލިބިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވުނު. މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ލިބިފައިވާ ގެއްލުންތަކުގެ ތެރޭގައި، ވައިގަދަވުމުގެ ސަބަބުން ގެގެ ފުރާޅު އެއްލައިލުމާއި، ފަޅުގައި އަރާފައިވާ އޮޑިދޯނިފަހަރަށް ގެއްލުންވުމާއި، ގިނަ އަދަދެއްގެ ފަތްކޮޅާއި ބޮޑެތި ރުއްގަސް ވެއްޓުން ހިމެނޭ. 3 ވަނަ ކަމަކަށް، ބައެއް ދަނޑުބިންތައް އެއްކޮށް ހަލާކުވުމުގެ އިތުރުން، މުޅި ރާއްޖެއިން ގާތްގަނޑަކަށް 4400 ކާށި ގަހާއި، 135 ބަނބުކެޔޮ ގަސް، އަދި 70 ވަރަކަށް ރުކުގެ އިތުރުން، ގިނަ އަދަދެއްގެ އެހެނިހެން ބާވަތްތަކުގެ ގަސް ވެއްޓިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ. 4 ވަނަ ކަމަކަށް ކޮމިޓީއަށް ފާހަގަކުރެވުނީ، ގިނަ ރަށްރަށަކަށް އުދައަރާފައިވާ ބޯކަނޑުގެ ސަބަބުން ފެންބޮޑުވެ، ގޭގެއަށް ފެންވަދެ، ފަރުނީޗަރާއި ހިފައި ގެންގުޅޭ ތަކެއްޗަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބުމާއި، ބައެއް އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްތަކަށް އުދައަރާފައިވާއިރު، ފެނިގަނޑު ދިރައިގެން މައްސަލަ ކުރިމަތިވެފައި ބޭރުން މި ވިއްސާރައިގައި ކުރިމަތިވިކަން. 5 ވަނަ ކަމަކަށް، ހުވަދު އަތޮޅަކީ ރާއްޖެއަށްކުރާ ވިއްސާރަތަކުގައި ފެންބޮޑުވެގެން މައްސަލަ ހުރަހެޅޭ ރަށްތައް ވީނަ އަތޮޅެއް ކަމާއި، ހުރިހާ ގޮތެއްގައި ހުވަދު އަތޮޅު ކާރިސާގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ފުރުޖެހުމަށް ކައިރިން ބިންގަނޑު ދިރައިގެންގޮސް އެ ފަސްގަނޑު ދޫވެއްޖެ ނަމަ، ފާޅުގަނޑުގައި ބޮޑު ބިރު، އެ ތަނުގައި ރަށްކާތެރިކަމުގެ ގޮތުން ފިޔަވަޅުތައް އަޅަން ނުކުރެވިގެން ކުރިމަތިވެފައިވާ ގޮތުން ފާހަގަކުރެވުނު. 6 ވަނަ ކަމަކަށް ފާހަގަކުރެވުނީ، ހުވަދު އަތޮޅު ތިނަދޫއާ ބޭރުގައި ވާރޭވެހިފައިވާ ނަމަ، އައްޑޫ ފެންބޮޑުވާ ރަށެއް ކަމުގައި، މި ގޮތުން ފެންބޮޑުވުން ހުއްޓުވުމަށް ނިޒާމެއް ފެށި އެކި މަސައްކަތްތައް ކުރިމަތިލެވުނުކަން. 7 ވަނަ ކަމަކަށް، މާލޭ ރަސްފަންނުގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދަނޑުން ފެރީގަނޑު

ދަމައިގަން، ރަސްފަންނު ވަރަށް ބޮޑަށް ދިރައިގެންގޮސް އެ ތަނުގައި ހަރުދަނާވާ ގިނަ ތަންތަނަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބިފައިވާކަން. 8 ވަނަ ކަމަކަށް ފާހަގަކޮށްލަން، ސުނާމީ ބިނާގެ ގޮތުގައި ބޭރުބޮޑީގައި ޝިޕްޔާޑުތަކުން މި ވިއްސާރައިގައި އެ ސަރަހައްދު ހަލާކުވުމުގެ ސަބަބުން، އެ ސަރަހައްދަކީ މީހުން ގޮސް އުޅުން ރައްކާތެރި ތަނެއް ނޫން ކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނު. އަދި ފަހު ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނީ، މި ވިއްސާރައިގައި މާލޭގެ ބައެއް ސަރަހައްދުތަކުގައި ފެންބޮޑުވި، 30 ގެއަކަށް އެކިވަރުގެ ގެއްލުން ލިބުނުކަން. ގެއްލުން ލިބުނު ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ މައިގަނޑު ސަބަބުތަކެއް. މި ފަހަރުގެ ގެއްލުންތަކާ ވެސް ގަދަވައި ވިއްސާރައިގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުންތަކެއް ނަމަވެސް، މޫސުން ގޯސްވުމުގެ ސަބަބުން މި ހާލަތުގައި ކުރީ އަހަރުތަކާ މާ ބޮޑު ތަފާތެއް ވައިގަދަވުމުގައި އަދި ވިއްސާރައިގައި ވެސް ނެތްކަން މޯލްޑިވްސް މީޓިއޮރޮލޮޖިކަލް ސަރވިސްއިން ފާހަގަކޮށްފައިވޭ. 2- މި ފަހަރުގެ ހާދިސާގައި ވެސް ގެއްލުން ލިބިގެންދިޔައީ ކުރިން ވެސް އެ ރަށްރަށަށް އާސަންކަން ދުރުވެރިވެރި ހުރި ސަބަބުތަކެއް އެގޮތުގައި ދެމިއޮތުމުން ކަމަށް މިކަމާ ގުޅިގެން ކުރެވުނު މަޝްވަރާތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު. މި ގޮތުން، މަސައްކަތް ފުރިހަމައި ހުރި ޑްރެއިނޭޖް މަޝްރޫޢުތައް ނިމިފައިނުވާތީ، ކޮންޓްރެކްޓަރުން ހިންގަމުންދާ މަސައްކަތްތައް އެކަށީގެންވާ އުސްމިނުގައި ނެތުމާއި، ހަލާކުވެފައިވާ މިފަދަ ސިސްޓަމްތައް މަރާމާތުކުރެވުމާއި، ހިއްކާ ބިމުގެ ވުރެ އަސްލު ބިންގަނޑު ތިރިވުމާއި، ގަނޑުފުޅުވާ ގޮތުން ފެންހިނގުމަށް ގަވާއިދާ ގޮތަށް ރަނގަޅަށް ހުރިހާ ހަލާކުވުމާއި، ފެންބޮޑުވާ ހާލަތްތަކުގައި ވަގުތުން އެކަމަށް އިޖާބަދޭން ވަސީލަތްތަކެއް ރަށްރަށުގައި ނެތުމަކީ ފާހަގަކުރެވޭ. ވިއްސާރައާ ގުޅިގެން ގެއްލުންތަކެއް ލިބޭކަމުން ހަރުދަނާކޮށް ބަލާ އަދި ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ފާހަގަކުރަން. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވިއްސާރައިގައި މާލެއިން ގެއްލުންލިބުނު ފަރާތްތަކަށް އެހީ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ނޭޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް އޮތޯރިޓީއާއި މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން އެކަށީގެންވާ އަވަހަށް މި ފަހަރު ހަރަކާތްތެރިވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. އޮތޯރިޓީގައި ފެންބޮޑުވި ސަރަހައްދުތަކުން ވަގުތު އިހުތިރާމާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް އޮތޯރިޓީއާއި، މާލެ ކައުންސިލުތަކާއި، ކޮމިއުނިޓީ ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި ކޮމިއުނިޓީ ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ފަޔަރ އެންޑް ރެސްކިއު ސަރވިސް މަސައްކަތްކުރައްވައިފި. މިގޮތުން، ބައެއް ސަރަހައްދުގެ ބޮޑުވި ފެންގަނޑު ފައިބާ ބޭރުކުރައްވައިގެން ހިއްލުމާއި، ގޭގޭ ފުރާޅު އެތެރެއަށް ސަރަހައްދުން ފެން ވަދެ ގެއްލުންތަކަށް ބެލެހެއްޓުމުގެ އިމްދާދު، ފޮނުވައިދިނުމާ ކަސްޓަމްސް ރަށުމެދު ނަމަ ސާފުކުރުން ފާހަގަކުރެވޭ. 3- މަގުމަތީގެ މަސައްކަތްތަކުރުމުގައި ކޮންކަރުގައި ޖެހިފައިވާ ސިޔާސަތު ހަރުކުރުމުގައި ޖެހިލުންވެފައިވާ ކަމާއި، ބައެއް ސަރަހައްދުތަކުގައި ގުދުރަތީ ގޮތުން ފެންހިނގާ ގޮތް، އަދި އަސްފަލްޓް ސަރަހައްދުގައި ބޮޑުތަކުގެ ފެން ހިނގާ ގޮތް ޖެހިއިންގުރުމުގެ މަސައްކަތުގެ ކުރިއެރުމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ. 4 ވަނަ ކަމަކަށް ފެންހިނގާ ނިޒާމުގެ ގާއިމުކުރުމަކީ ކުރިން ސަރަހައްދު ކަމެއް ކަމަށް ވިޔަސް، ބައި ވަރަށް ހަރުދަނާ ހިނގާނެ ކަމެއް ކަމާއި، އަދި އެންމެ ސަރަހައްދު ގޮތަކީ

ގުދުރަތީ ގޮތުން ފެންހިނދާ ގޮތަށް ހުރި ރަށްރަށުގެ ފެއްޓަށް ބަދަލުގެނައިރު، ގުދުރަތީ ދިރުމުގެ މިފަދަ ސިވިލްވޯކްސް ބަދަލުގެންނަނުލާ ގޮތަކަށް ކަންކަން ރާވުންކަން ފާހަގަކޮށްލަމުން. 5 ވަނަ ކަމަކަށް، އަލަށް ހިއްކާ ރަށްރަށަކީ ގުދުރަތީ ގޮތުން އުފެދިފައިވާ ރަށްރަށުގެ އުސްމިން ހިއްކާ ސަރަހައްދުތަކުން، އެފަދަ ރަށްރަށުގައި ފެންބޮޑުވުން ހުއްޓުވުމަށް ގުދުރަތީ ގޮތުން ހުރިފައިވާ ރަށާއި އަލަށް ހިއްކާ ރަށް ގުޅުވައިލުމާ ވަކިން ހިއްކުމުގެ ވިސްނުމުގެ ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭކަން ފާހަގަކޮށްލަމުން، އެއީ ރަށްތެރެއިން [illegible] ދުރު ގޮތްތަކެއް ވެސް ކޮމިޓީއަށް ފާހަގަކޮށްލަމާ. 6 ވަނަ ކަމަކަށް ފާހަގަކޮށްލަމުން، މި ފަހަރު އެންމެ ބޮޑު ފެންބޮޑުވީ އަހަރު ސިޓީގެ ތޫފާނުގައި ސްޓޯމް ވޯޓަރ ޑްރެއިނޭޖް ސިސްޓަމެއް ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް [illegible] ކަމުގައި، މިހާރު ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތަށް [illegible] ހިންގުމަށްޓަކައި ބޭނުން [illegible] ފިޔަވަޅުތަކާއި [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިލަމާ. 7 ވަނަ ކަމަކަށް، މާލޭގައި ފެންބޮޑުވާ ކާރިސާއެއްގައި ފެންވަރު [illegible] ލިބޭ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްލައިލަމާ 20 ގަޑިއަކަށް ދާއިމީ [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިލަމާ. 8 ވަނަ ކަމަކަށް، [illegible] ހިނގާ ކަމެއް، [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިލަމާ. 9 ވަނަ ނުކުތާއަކީ، މާލޭގައި ފެން [illegible] ފެނާއި ނަރުދަމާ [illegible].

[illegible]

1- [illegible]

2- [illegible] 35 [illegible]

3 ވަނަ ނުކުތާއަކީ، [illegible]

ޔުނިވަރސިޓީއާ ގުޅިގެން އޯޝަން ބޮއިއެއް ހަރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ކަމާއި، އިޓަލީ ސަރުކާރުގެ އެހީތެރިކަމާއެކު ޑޯޕްލަރ މީޓިއޮރޮލޮޖިކަލް ސަރވިސްއިން ވޭވް ފޯކާސްޓް މޮޑެލް ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ވެސް ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައިވޭ. އަދި ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ހުޅަނގު މޫސުމުގައި ވިއްސާރަވުމުންނާއި އުދަރެހުގެ ސަތަޙުން ގިނަ އަދަދެއްގެ ދަނޑުބިންތައް ހަލާކުވެ، ގެއްލުންވަމުންދާ ކަމާއި، ކޮންމެ ފަހަރު ވެސް ގެއްލުންވުމުން އެ މަޢުލޫމާތުތަކެއް ފަރާތަކުން ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވި ނަމަވެސް، އެ ފަރާތަކުން އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ގޮތެއް ނުވާތީ، ދަނޑުވެރިންނަށް ގެއްލުންވާ ކަމާއި، ވިސްނަވަފާ، އެ ގެއްލުންތަކަށް ބަދަލުދިނުން ނިޒާމެއް ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ. 5 ވަނަ ކަމަކަށް، ދަނޑުވެރިންނަށް ލިބޭ ގެއްލުމުގެ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގައި އެކި ކައުންސިލްތަކުން އަތޮޅުތަކާ ދައުރު ބޮޑުކުރުމުން، ދަނޑުވެރިންގެ ދަފުތަރު އަޕްޑޭޓްކުރުވާ ކަމާއި، ދަނޑުވެރިންނަށް ލިބޭ ގެއްލުންތަކުގައި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭން ގޮތެއް ނުވުމުގެ ސަބަބުން، ވިއްސާރައިގެ ސަބަބުން ދަނޑުތަކަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުންތަކަށް ކަމާ ބެހޭ މިނިސްޓްރީން ފަރާތްތަކާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް މެރިން ރިސޯސަސް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރުން ކޮމިޓީއަށް ފާހަގަކުރެއްވުން. އަދި ފަހު ކަމަކަށް ސަރުކާރުން ދަނޑުވެރިންނަށް ހޯދައިދޭން މަޢުރޫފު އިންޝުއަރެންސް ސްކީމަށް ދަނޑުވެރިން ދައްކަންޖެހޭ 10% ދައްކަމުން ދަނޑުވެރިންގެ ފަރާތުން އެކަށީގެންވާ އިޖާބައެއް ލިބިފައިނުވާތީ، އިންޝުއަރެންސް ކުންފުނިތަކުން މިކަމަށް ވާ ބޮޑު ތަރުޙީބެއް ލިބިފައިނުވާ ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް މެރިން ރިސޯސަސް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރުން ފާހަގަކޮށްފައިވޭ. އާދެ! މި ދަންނަވާ ހޯދުންތަކުގެ އަލީގައި ކޮމިޓީން އެދިގެންދަން ހުށަހަޅާ ކަންތައްތަކަކީ ތިރީގައި އެވާނެ މި ފާހަގަކުރާ ކަންތައްތަކެވެ.

ފުރަތަމަ ކަމަކަށް، ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ފެންބޮޑުވުން ކާރިސާތަކުން ބޮޑު ގެއްލުންތައް ދިމާވާ ރަށްރަށާއި، ޖެހިއްޖެ ނިޒާމެއް ކޮބައިކަން ދެނެގަތުމަށް ގޮތް ތަރުތީބުކުރުމާއި އުފެއްދުމާއި، ކައުންސިލްތަކުގެ ފިހާރަތަކަށް، އެ ސަރަޙައްދުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކޮންމެ ރަށަކަށް އެކަށީގެންވާ ހައްލެއް ދެނެގަތުމަށާއި، މިކަމަށް ހިނގާނެ ޚަރަދާއި، މަސައްކަތާއި ހޭދަވާނެ މުއްދަތާއި، މަސައްކަތް ހިންގާނެ ގޮތް ޕްލޭނެއް މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ކޮމިޓީއާއި އަދި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ކޮމިޓީ ހިއްސާކުރުން. ދެވަނަ ރެކޮމެންޑޭޝަނަކީ، ސްޓޯމް ވޯޓަރ ޑްރެއިނޭޖް ސިސްޓަމް ޤާއިމުކުރުމުގެ އަމަލީ މަސައްކަތް މިހާރު ފެށިފައި ހުރި ރަށްތަކުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ނިންމުމަށް ޓާގެޓް ސަމާލުކަމާއި ތި، މި އަހަރުގެ ނިޔަލަށް މި މަސައްކަތްތައް ފުރިހަމަކޮށް ނިންމުމަށްފަހު، އެ މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން މި ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. ތިންވަނަ ކަމަކަށް، ގެދޮރު އެޅުމާއި ދޫކުރަން އަސާސީ ބަދަލުކުރަން ހުންނަގެ ގޮތުން ބިމުން މައްޗަށް އިމާރާތުގެ ތަޅުން މިންވަރު ފޫޓު ބޮޑަށް އުފުލާލަން ގަވާއިދުން އެ ބަދަލުތަކެއް

ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ފެންނާތީ، ބިލުގެނެސް ކޮޅުގައި އެކަން ހިންގުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް އޮތް ދިހަ މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނިންމުމަށްފަހު މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން އެކަމުގެ މައުލޫމާތު ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. ހަތަރުވަނަ ރެކޮމެންޑޭޝަނަކީ، ގުދުރަތީ ކާރިސާތަކުގެ ހާލަތުގައި ރަށު ފެންވަރުގައި އަވަހަށް އިޖާބަދޭން ގޮތްތައް ހަރުދަނާކޮށް، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދެވޭ އެހީ މިހާރަށްވުރެ އަވަހަށް ގެއްލުންވި ފަރާތްތަކަށް ދެވޭނެ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސުމުގެ ގޮތުން ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފާހަގަކޮށް، ޢަމަލީ ފިޔަވަޅުތައް ނޭޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ މެނޭޖްމަންޓް އޮތޯރިޓީން ކުރިއަށް އޮތް ދިހަ މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. ފަސްވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅަނީ، ރަށްރަށުގެ ގޮނޑުދޮށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގޮތުން ލާމު އަތޮޅު ތޮއްޑޫގައި ކަނޑުތޮޅި ލުމުގައި ދިރިއުޅޭ މުސްތަގުބަލް ބަދަލުތަކަށް އަސަރު ކުރާ ތަކެއްޗަށް، އަދި ސްޓޮކްޕައިލްކޮށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ދިމާވާ މައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފާހަގަކޮށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކަރުދާހުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އަދި ދާއިމީ ގޮތެއްގައި މި ކަންކަން ޙައްލުކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރިއަށް އޮތް ހަ މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން ކުރިއަށް ގެންގޮސް، ރިޕޯޓެއް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. ހަވަނަ ރެކޮމެންޑޭޝަނަކީ، ގުދުރަތީ ކާރިސާތަކުގެ ސަބަބުން، ދަރަޖަ ފުރިހަމަ ދިމާވާ ގެއްލުންތަކަށް ބަދަލުދޭ ރަށްތަކުގެ ތެރެއިން އިސްކަންދޭނެ ގޮތުގެ ސިޔާސަތެއް ކަނޑައަޅައި، ރަށްތަކުގެ އިތުރުން ޢިމާރާތްތަކަށް ދިމާވާ ގެއްލުމަށް ބަދަލު ދޭނެ ގޮތްތަކާއި ޕްރޮސެސް ކުރިއަށް ގެންދާނެ ތަރުތީބު ހާއްސަކޮށް، އަދި ބަދަލުދޭ ފައިސާ ހޯދަދޭނެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރުމަށް ޢިމާރާތްތަކުގެ ނިޒާމެއް އެކުލަވާލުމަށްފަހު ކުރިއަށް ގެންދިއުން. ހަތްވަނަ ރެކޮމެންޑޭޝަނަކީ، ގުދުރަތީ ކާރިސާތަކުގެ ބޭބޭ މަސައްކަތް ހަރުދަނާކޮށް، އޭގެ ފަހުން ކުރިއަށް ގެންދާން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ފޯރުކޮށްދޭ އެހީ މިހާރަށްވުރެ ހަރުދަނާކުރުމަށް އެހީތެރިކަމުގެ ސިޔާސަތެއް ކަނޑައަޅައި، ކުރިއަށް އޮތް ހަ މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓެއް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. އަށްވަނަ ރެކޮމެންޑޭޝަނަކީ، މާލޭގައި ފެންބޮޑުވާ ގޮތުގައި ކަނޑު ފަޅުތަކާއި ފެންބޮޑުވާ ގޮތަށް، ރަށްތަކުގެ ފެންމަތީ ޢިމާރާތްތަކާއި ގެދޮރުގެ ސަރަހައްދުގައި ކުރިއަށް ގެންދާ މަސައްކަތްތައް މިހާރަށްވުރެ ހަރުދަނާކޮށް، ފެންބޮޑުވުމުގެ ގެއްލުމުން ސަލާމަތްވުމަށް ދިމާވާ ގޮތުގައި ކަނޑުމަތީގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް އޮތް ހަ މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހިއްސާކުރުން. އާދެ! އެއީ ޖުމްލަ ރެކޮމެންޑޭޝަނަށް ތަނަވަސް ދެއްކުމުގައި ހުރި ފަރަހަށް ރެކޮމެންޑޭޝަން. ކޮމިޓީން ދެކެ ގޮތުގައި ހިނގާ އަދި ކޮމިޓީއާ ކުރިމަތިވި ގުދުރަތީ ކާރިސާތަކުގައި ޖެހޭ ހާލަތެއްގައި ދިމާވާ ގެއްލުމުގެ ފިހާރަތައް، ޓެކްނިކަލް ދުސްތޫރީ ނަމަ ދިޔަ ބަދަލުދޭ ބިޔަ ބާރުލުމުގެ ދެކެފައިވާ ނަމަ، ދާއިރާގެ ސިޔާސަތު ދިނުމުގެ ތެރެއިން ހުރި ފަރުމާ ހަމަޖެހިގެން މި ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ދާތީވެ ދިރާސާ ބެލުމުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކާ އެކުގައި އަޅުގަނޑު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ކޮމިޓީ ރިޕޯޓު މި ހުށަހަޅަމުން މަޖިލީހުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ރިޕޯޓާ ގުޅޭގޮތުން ޤަބޫލުކުރެއްވުން އެދި. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިހާރު ފުރުޞަތު ތިޔަ ވަނީ ހުސްވެފައި، މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަތުމަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް ޙަސަން. ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ޝުކުރުދަންނަވަން ބޭނުން، ހުރިހާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމަށް ވަރަށް ފުރިހަމަ ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކޮށް، ވަރަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވައި މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހާ ހަމައަށް ގެންގޮސްދެއްވީ. އާދެ! މިހިރަ ވިއްސާރައިގައި ވަނީ ވަރަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ރާއްޖޭގެ އެކި ރިސޯޓުތަކަށް ކޮށްފި. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާއަށް ވެސް ވަނީ ހަމަ ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބިފަ. މުލަކަށް ވާވަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ވޭވަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ވެފަ. ވަރަށް ގިނަ އަދަދަކަށް ބަނދަރުތަކުގައި ފަހަރު، ދޯނި ފަހަރު، އެހެން ހަމަ ރަނގަޅުފަރު ފަހަރު، އަދި ދާނަ ވަރުގެ ގެއްލުންތައް ދިމާވެފަ، މަސްވެރިއެއްގެ ފަހަރު ވެސް ފެލި. އަދި އެހެނިހެން ބައިބަޔަށް ފަހަރު ވ. އަތޮޅުގެ ވެސް ފެލި. މިގޮތަށް ގެއްލުމާއި ވާރޭގައި ގެއްލުމާއި މި ވެސް އެ ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ނުވަތަ އެ އަތޮޅެއްގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް. އެހެންވީމާ، އެ ގެއްލުން ފިޔަވައި ކުދިކުދި ތަކެތީގެ ގޮތުން އެ ގެއްލުމުން އަރައިގަތުން އިންޝުއަރަންސް ހަމަޖެއްސުމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މުހިންމު ކަމެއް. ސަރުކާރުން ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި އަބަދު ފައިސާއެއް ވެސް ނުދެވޭނެ. ފައިސާ ވަކިކޮށްގެން އިންޝުއަރަންސް ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސުމަށް. ނަމަ ފައިސާއެއް ނުދެވޭނެ. އެހެން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ބަދަލުތަކަށް ރަނގަޅު ކަމެއް. އަދި ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ފޭސް ކަމެއް އޮތީ ބަނދަރުތަކުން. އެހެންނަމަވެސް، ބަނދަރުތަކަށް ގެއްލުންތައް ހިނގައިދާނެ. މިކަހަލަ ގެއްލުމުގެ ވައިގަނޑު ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ ދިމާވެފައިވާ ގެއްލުމަށް؛ ދުރަށް ގެއްލުމާ، ބޭރު ގެއްލުމާ ދިމާވެފައިވާ، ބަނދަރުތަކަށް ގޮތެއް. ބަނދަރުތަކުން ގޮތެއް ވަނީ ހާމަކޮށް ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަރުދަނާ ގޮތެއް ނެތުމަކީ ބަނދަރުތަކުގެ ކަމަށް. އެއް ގޮތަކަށް ގޮތެއް ވެސް ބަނދަރު ސަރުކާރު،

ގަސްތަށް މިކަހަލަ ވިއްސާރައިގައި، ގަދަ ވައިޖެހި މިކަހަލަ މިހެން ކުރާ ވިއްސާރައެއްގައި ސަލާމަތްކުރުމަށް އެއްވެސް ގޮތެއް މިހާރު އެހުރި ގޮތަށް އިތުރު ސަޕޯޓެއް އެއަށް ދީގެން ވެސް ސަލާމަތްކުރެވޭނެ އެއްވެސް ގޮތެއް އޮތްތޯ ހަދައި، ބަލައި އެއަށް ބަޔެއް ހޯދައިދިނުމަކީ ވެސް ހަމަ މުހިންމު ކަމެއް ދެކެން. އާދެ! މިއީ ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމަ ރިޕޯޓެއް. އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، މީގައި މިހިރު ރިކޮމެންޑޭޝަންތަކަށް ބޭސްކޮށް ސަރުކާރުން އަވަސް ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅައި، މަޖިލީހާ ހަމައަށް އެރުވިފައިވާ ކަންކަން ގެންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. މި ރިޕޯޓަކީ ހަމައެކަނި ރިޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ނިމިގެންނުދާނެ، ރަނގަޅު ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅި، ރައްޔިތުންނަށް މީގެ ފައިދާ ކުރާނެ ރިޕޯޓެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި މީގެފަހުން މަޖިލިސް ބޮޑެތިންނާއި ސަރުކާރުގެ ބޮޑެތިން ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވި، ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއް ވެގެންދާނެ ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ވިލިނގިލީ އިއްޒަތްތެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދު ހުސައިނަށް.

ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާ މަދުގެ ބޮޑުތަކުގައި ގަދަވާރޭއާއެކު ރާއްޖެއަށް ކުރި ވިއްސާރައާ ބެހޭ ގޮތުން އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް ކްލައިމެޓް ކޮމިޓީން މި ކުރެއްވި މަސައްކަތުގައި، އެ ވިއްސާރައިގައި ރައްޔިތުންގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުން ލިބުނު ގެއްލުންތަކަށް ކޮމިޓީގެ ފާހަގަކުރުން އިސްނަންގަވައިގެން ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް ފާހަގަކުރަން. މި މަސައްކަތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެންވަޔަރަމަންޓް އަދި ކްލައިމެޓް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު އިސްނަންގަވައިގެން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނާ އެކުގައި މި ކުރެއްވި މަސައްކަތަކީ ވަރަށް ކާމިޔާބު، ވަރަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ރަށްރަށުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި މި އޮތް ނުވަ ކަންކަމެއް، މި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކާ މި ވެފައިވަނީ ސަރުކާރުން މި ކަންކަން އަވަސް ފިޔަވަޅުގެ ގޮތުން ބެލެހެއްޓުމުގެ ވަރަށް މުހިންމު ކަންކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ވިއްސާރައިގައި ހުޅުމާލޭ އަތޮޅަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ތެރޭގައި އަދި ވިލިނގިލިއަށް ލިބުނު ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުންތަކެއް ލިބިގެންދިޔަ. ކާރިސާއިން އަދި އަތިރިމަތީގައި ރާޅުގެ ބޮޑުކަމުން ދޯނިފަހަރު

ސުނާމީ ކާރިސާގެ މަތިން ހަނދާންކުރަމުންދިޔައީ. އެއްވެސް ހުއްޓުމެއް ނެތި ބޮޑު ރާޅުތަކުގެ ގެއްލުން ރަށުތެރެއަށް ވަދެގެންދިޔަ މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ. މުޅި ރަށުގެ ރައްޔިތުން ގުޅިގެން ކުރި މަސައްކަތުން އެތައް ގެތަކެއް ސަލާމަތްކޮށްދިނުން މި ފުރުޞަތުގައި ޝުކުރުއަދާކުރަން، ކޯރަމަޑުކުރިގެ ޒުވާނުން ދެއްކި ރިވެތި ނަމޫނާއަށް އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިސްޖަހާލަން ބަޔަކު، ކޯރަމަޑުކުރިގެ 64 ގެއަކަށް އެކި ވަރުގެ ގެއްލުންތަކެއް ލިބިގެންދިޔައިރު، އަދި ގެއަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުންތަކެއް ލިބި، ދިރިއުޅުއްވާ ރިސާބަން ދިރިހަކަން ފޯރުކޮށްދެނީ. ހަމަ އެހާއެކީގައި ވިދިސިދިޔަކައި ކާބޯތަކެތި ބަސްދޭން، އަދި ގެތަކަށް ފޯރުވަތް ނަރުދަމާ ނިޒާމު އެއްކޮށް ބަންދުވެގެންދިޔަކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ މި ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި މި ރަށުގެ ވޮލަންޓިއަރުންގެ ތެރޭގައި ކޯޑިނޭޓަރުގެ ގޮތުގައި އަލްފާޟިލާ ހުސައިން ދިރިއުޅުއްވާ ރަށުގެ ދާއިރާގެ ޒުވާނުން ފާހަގަކުރަން، ހަމަ އެހެންމެ ރަށުގެ ކައުންސިލާއި މި ކަމުގައި ރަށުގެ ވޮލަންޓިއަރުންނަށް ފާހަގަކުރަމުން ދިޔައީ ހުރިހާ ދާއިރާއަކުން ފާހަގަކުރަމުން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ބަހުރުވެރި ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން، ސަރުކާރާއި ހަމަ ރަށުގެ ކައުންސިލާއި ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިސްޖަހާލަން ބަޔަކު؛ މި ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް މި ކަމުގެ ޒިންމާދާރުން އަދި ދާއިރާގެ އެހީތެރިވެދެއްވި ފަރާތްތައް އެއްކޮށް ޕޮލިސްއާއި ސިވިލް ޑިފެންސް ސަރވިސް ދިރިއުޅުއްވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯސްޓުގާޑުގެ ޚިދުމަތްތެރިން އެއްކޮށް ސިޓީ ޕޮލިސް މި ކަމުގައި ފާހަގަކުރަން. އިސްޖަހާލަން ބަޔަކު؛ މި ވިޔަފާރިއެއްގައި ދުވަސް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމުން ކޮމިޓީ، އަޅުގަނޑުގެ ބޭނުން ދިރިއުޅުއްވާ، އެންމެ ފަހުން އަދި މަސައްކަތް ނިންމާލީ ކަމަށް އިޢުތިރާފްކޮށް ދިރިއުޅުއްވާ ބަނދަރުގެ ބޯޓު ތަނާ މަސައްކަތް. އިސްޖަހާލަން ބަޔަކު. މި ދިރިއުޅުއްވާ އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވީ ފެނަށް ކުރިއެރުމެއް، މަސައްކަތް ނިންމާލީ ބަޔަކު، ގައުމީ ކުރިއެރުމާ ބަނދަރުގެ ބޯޓު ޖެޓީ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޯޓު ގޮތުގައި މި ނިމުނީމާ ވިދިއަނދިރިވަނީ ބޯޓުޖެޓީގައި މަސައްކަތް ކުރަމުން ދިޔަ، ބަނދަރުގެ ބޯޓު ޖެޓީ ކުރިއަރާފައިވާ ކަމަށް ކުރެވޭ އެކީ، ބޯޓުޖެޓީ އޭގެ އަރައިގަންނަވާ ބޯޓުޖެޓީގައި ޖަހާފައި ހުންނަ ހިތާ ތޫނިގެންދާން ކަމަށް ފާހަގަކުރަމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، ކުރިއަން ޢާއްމު ޖަނަވާރަށް ވިސްނާ މިފަދަ ބަނދަރުތަކަށް އެއްޗެހި ގެއްލުމެއް ލިބޭ ގޮތަކަށް ބަދަލުވުމުގެ ކުރީގައި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުން އިތުރު ކުރިއަށްދާން ގޮތަކަށް މި ކަންކަން ފެށިފައިވުން ކުރިއަށްގެންދެވޭތީ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިޔަށް ކުރިއެރުމެއް، އިތުރުވެފައިވާ މިގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާ ބޯޓު ޖެޓީގެ ބަނދަރަށް މަސައްކަތްތަކުގައި އަދި ވަކިވަކި ބޯޓުޖެޓީތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއަށްދާތީ، ފަހަރުގެ ގޮތުގައި އުޅޭ ފާހަގަކުރެވޭ. ވިދިއަނދިރި މިކަން ކުރިއަށްދާނީ ވަރަށް ބަރާބަރަށް ކުރިއަށް ބަނދަރުގެ ކޮންޓްރެކްޓު މުއްދަތު 12 އަހަރު ވަރަށް. މި ކަމަށް ބަޔަކު ނެތް. އެހެން މަސައްކަތުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއަރާފައި 70 އިންސައްތަ، 80 އިންސައްތަ ޢާއްމު ކަމަށްވާތީ ރަނގަޅު ދާއިރާ.

ވަރާ ހިފަޖަހަން ވީމާ ރާގެއް ދުވަހަކު ވެސް އަދި ތަނެއް ނުފެނޭ. އެކަމަކު އެ ތަންތާނގައި އަހަރުމެން ހިސާބުގައި މި މަސައްކަތްކޮށްލަން ވީމަ މި ކުރެވޭ ހަމަ ކަމަކަށް ކަމެއް ކޮންމެ އުސޫލުން މިކަން ކުރެވޭ. އެހެންވީމާ ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި މިފަދަ ތަފާތަށް ނައްތާލައި، ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހަވާލުކުރު ހަރުދަނާކަމާ އެކުގައި ދިގު މުއްދަތަށް މި ކަންކަން، ކުރެވޭ ހަރަދު ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އިންތިޒާމުކޮށްދެއްވުން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ކޮމިޓީން ކޮށްފައި އޮތް މަސައްކަތަކީ ވަރަށް ހަރުދަނާ މަސައްކަތެއްކަން ފާހަގަކުރަން، މި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ނުވަ ރެކޮމެންޑޭޝަންސް ހުރިހަމައެން ބަލައިގަތުން، މި ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި ކަންކަން ހާސިލުކުރެއްވުމަށް މަސައްކަތްކުރެއްވުމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޭނުން އެދޭ ކަމެއް. އަދި މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން މި މަސައްކަތަށް؛ އަވަދިނީ މި ކުރެއްވި މަސައްކަތަކީ، އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ޝުކުރު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ވިސްނާލަމާ ގެދޮރުން މި ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތަކީ ވަރަށް ދިރާސީ، އަދި ޕްރޮފެޝަނަލް މަސައްކަތެއްކަން ފާހަގަކުރަން، ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މި ކޮމިޓީ ރިޕޯޓު އަދި ވޯޓަށް ގެންދެވޭކަށް ނެތް. ދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައި އެބަވޭ. ހަމައެއާއެކުގައި، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިށީންނަވާއިރުގައި ގޮނޑިތަކުގައި މައިކުން ވިދާޅުވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓާލުން)

9. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަސް ވޯޓު މިއަދު އެބައޮތް. ފުރަތަމަ ވޯޓު. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޔާޒް

މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	72
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	69
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	69
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	35
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. އެއީ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިންތިޚާބީ މެންބަރު އަލީ ނިޔާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 72. ފެންނަ ކަމަށް 69 މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވައިފި. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ 69 މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 35 ވޯޓު. ވީމާ، މި ބިލު ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. މި ބިލު ފޮނުވޭނީ ގާނޫނީ ކޮމިޓީއަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އައްޑޫ ސިޓީގެ ރަށްތަކަށް މިހާރު ކުރަމުންދާ ވިއްސާރައިގައި އެ ސިޓީއަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ބޯޖެހި ގެއްލުންތަކުން އަރައިގަތުމަށް ބަލައި ކޮމިޓީގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ބައެއް ޚިދުމަތް ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޒަރޫރީ ސަޕްލިމަންޓަރީ ބަޖެޓް ގުޅުންތަކުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ފާސްކުރެއްވުމާ ގުޅޭ އިޢުލާނުކޮށް މެންބަރުންނަށް ފޮނުވައިގެންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	73
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދީ ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	36
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ 73 މެންބަރުން. ފެންނަ ކަމަށް 71 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވައިފި. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ 71 މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 36 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި ގަރާރު ފާސްވެއްޖެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނާ މެދު ކުރާ ތަފާތުކުރުންތަކަށް ހުއްޓުމެއް ގެނައުމަށްޓަކައި، ކަމާ ގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާއި، ނިޒާމާއި، ގާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކުގައި ހުރި ހުރަސްތަކާއި ތަފާތުތައް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި، ޕާލިމަންޓަރީ އިންކުއަޔަރީއެއް ހެދުމަށް ގޮވާލައި ހުށަހަޅާ ގަރާރު، މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު:   ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	73
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ފަރާތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	36
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުގެ ގަރާރާ ގުޅޭ ގޮތުން ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 73. ފެންނަ ކަމަށް 71 އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރަކު ވޯޓުދެއްވައިފި. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ފަރާތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ 71 މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 36 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މިގަރާރު ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. އެހެންކަމުން މި ބިލު؛ އެހެންކަމުން މި ގަރާރު ދިރާސާކުރުމަށް ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވިއްޖެ ކަމުގައި ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	73
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	36
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުލުހުންގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ 73 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވީ 71 މެންބަރުން. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަތީ 71 މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 36 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި ބިލު ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް ސަލާމަތީ ހިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވިއްޖެ ކަމުގައި ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ފަހު ވޯޓު. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުހީތު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު

ގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	73
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭކަށް ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	36
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިމިގްރޭޝަންގެ ބިލު ބަލައިގަތުމާ މެދު ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 73. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 71. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ 71 މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 36 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި ބިލު ފާސްވެއްޖެ؛ ބަލައިގަތުމަށް. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް ޤައުމީ ސަލާމަތާއި ޚާރިޖީ ގުޅުންތަކުގެ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވިއްޖެ ކަމުގައި ދަންނަވަން.

7. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން ނުނިމިހުރި މަސައްކަތަކަށް އެނބުރޭނަން. އަޅުގަނޑުމެންނަން ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި؛ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި؛ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ؛ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަން ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް.

(ނިޒާމީ މަސްއަލަ)

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަ ބިލު؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ފާހަގަކުރައްވާ ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އަޅުގަނޑު އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މި މައްސަލައިގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ދިރާސާކޮށްލީމު. މި ޤަރާރު ބިލެއް ސަރުކާރުން ފޮނުވާއިރުގައި، ސަރުކާރުން އެ ބިލެއް ފޮނުވީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ؛ ސަރުކާރުގެ ޕާޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ބޭނުންފުޅުކަމުގެ ދަށުގައި. ސަރުކާރުން މި ބިލު ފޮނުއްވާފައި އޮތީ، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ބޭނުންފުޅުކަމުގެ ދަށުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބިލު ހުށަހަޅުއްވި ގަޑީގައި މި ބަޔަކު ދިމާވީ ޤާނޫނާ މައްސަލައިގެ ބައިބައިން، ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ ނިޒާމީ މައްސަލައާ، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މަސްއަލަ)

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ޤަސްދުގައި ކުޑަކުދިންގެ ހިމާޔަތް ކުރުމުގެ ބިލު ސަރުކާރުން ފޮނުއްވާފައި އޮތް ބައި. އެ ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު، ކާކު ކަމެއް އަޅުގަނޑަށް އެނގޭކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް ދަންނަވާލީމު. އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކޮބައިކަން ސާފުކޮށްދެއްވުން އެދެން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތް ދެނެގަތުމަށް ބޭނުންވެގެން. އަ

ފުރުޞަތަށް އަ ބޭނުމާއެކު ދަންނަވާލީ އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ. މީގައި ކާޒު ހާއްހަށް ކޮށްލި ބިސްވުލްޒުމުގެ އުސޫލު އެއީ ބަހައިގަންނަވާން އުސޫލެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު ހުޅުވައިލައިފީން. (ވިދާޅުވި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަފީފު ރިޔާސަތާ ހަވާލުވެވަޑައިގަތުން) އާދެ! މި ބިލަށް ފާހަގަކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަޒީފާއާ ބެހޭ ބިލަށް ގެނެވޭ އިސްލާހު؛ އަޅުގަނޑު ފެނޭ ދެކެން ނުކުތާއެއް ފާހަގަކުރަން ބޭނުން. އަމުދުގައި ވަރަން ބޮޑަށް ފެށޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަހުސްކުރަމުންގެ އަދި ފަހަރަކު، ޕްރޮބޭޝަންގެ މުއްދަތު؛ މިހާރު ޤާނޫނު ބުނާ ގޮތުން ފެށިއްޔާ 3 މަސްދުވަހެއް އަޅުގަނޑުމެންނަން މި އޮންނަނީ މުއްދަތަކަށް ގޮތުގައި. އެ މުއްދަތު 6 މަސްދުވަހަށް މިހާރު އަރަން އައި ބިލުގައި އޮޕަރޭޓިވްކޮށް ވަރަން މިނަ ފަރާތްތަކުގެ ކަންބޮޑުވުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިސާބަށް އަދި. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ވީހާ ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން 3 މަސްދުވަހެއް ޕްރޮބޭޝަން މުއްދަތުގެ ގޮތުގައި ބާއްވަމުން އައިސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ނުރައްކަލެއް އަސަރެއް ކުރިމަތިވި ނުވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ އެކަން ކުރިއަށް ސްޓޭޖުގައި ފެށޭ، މި މުއްދަތު އޮތް ގޮތަށް 3 މަސް ދުވަހަށް ބާއްވަން. ދެން އާޚިރުގައި ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގައި، އެ މުއްދަތު ތެރޭގައި ވަޒީފާ އަދާކުރަމުންދާ މީހާއަށް ލިބެންޖެހޭ އިނާޔަތްތަކާއި؛ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކެއް ބަރާބަރަށް އެއްވެސް ބައެއް މަދުނުވާ ލިބެންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ބިލުން ޙަޤީޤަތް އަޅުވަން ހުރިހާ ބަޔާންކުރަން. މިސާލަކަށް އަދި ސަރުކާރުން ކޯޓު ފެނޭ އެ މުއްދަތު ތެރޭގައި ލިބެންޖެހޭ. މިގޮތް އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ މި އަންނަނީ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑަށް އިންޓަރނޭޝަނަލް ސްޓޭންޑަޑުގައި މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކު. ކޮވިޑްގެ ރިސެޝަނުގައި ހަމަ ސިޔާސަތު ކުރަން މި އަންނަނީ 6 މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި، ރިސެޝަނަކަށް ވަގުތީ ސޮލިއުޝަނެއްގެ ގޮތުގައި ނަގައިގެން، އެއީ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑު ތެރޭގައި އެ 6 މަސްދުވަސް ބޭނުންކުރަމުން ގެންދާ، އެ ވަޒީފާއިން އެ މީހާ އަނބުރާ ފުރިހަމަކުރުމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުސަތެއް އެބައޮތް ވަޒީފާދޭ ފަރާތަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލައިގަންނާން ދަތިވާ ގޮތެއް ނޫން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އާއްމުކޮށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެކެން ޓޫރިޒަމަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ސަރުކާރަށް ގޮތެއް؛ ސަރުކާރަށް ގޮތެއް ނަގަންޖެހުނު އެ ނަގާ ސަރުކާރު ގޮތެއްގައި 99% އެ ސަރުކާރަށް ލާ ފާހަގަކޮށްލަން ހަމައެކަން ބިނާވަނީ ގޮތެއް އޮތްކަމީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާމް

ވެސް އަބަދުވެސް ގަބޫލުކުރާ އަދި ވަކާލާތުކުރަމުން އަންނަ ގޮތެވެ. އާދެ 1% އިތުރު ފީއެއްގެ ގޮތުގައި، ސަރވިސް ޗާޖުން އިތުރު ފީއެއްގެ ގޮތުގައި ނެގުން ބާރު ފަރާތްތަކަށް. އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް. އެއާއެކީގައި މި ސަރވިސް ޗާޖުގެ ކަސްޓަމަރުގައި ބިލުގައި އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ، ނިމިދިޔަ މަހުގެ ސަރވިސް ޗާޖު، އަންނަ މަހުގެ ނިމުމުގެ ކުރިން ދައްކަން ސަރވިސް ޗާޖު. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ވެސް މިހާރު ހިސާބުކުރާ ކަސްޓަމަރުންނަށް ވެސް ބިލަށްޖެހޭ ސަރވިސް ޗާޖު އެ ބޭނުންކުރެވެނީ ނިސްބަތުން ވަރަށް ބޮޑު ޝަކުވާތަކެއް ވެސް ގޮތުން އަންނަނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، މި ބިލުން އެ މައްސަލަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހައްލުވެގެން އަންނާނެ ކަމަށް. ދެން އަނެއް ނުކުތާއަކީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ސަކާން. 30 ދުވަސް ސަކާން ބޮޑުވެގެން ފާސްކުރާ ހިލޭ ގޮތް މިހާރު މި ބިލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުން އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ގަބޫލުކުރަމުން އަންނަ ގޮތަކީ ވަޒީފާގައި ބިލުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ އެ 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައިން 15 ދުވަސް އެއީ އެޑް.ސީއާ ނަގާ، ނޫނީ ސަބްސިޑީ ނަގާ މުސާރަ ލިބޭނެ ގޮތަށް ބަހާލައި، އަނެއް 15 ދުވަސް އެއީ ސަރވިސް ޗާޖު ހަވާލުކުރަމުން ބަހާލަން އެކަށީގެންވާ؛ އެކަމަކު އެ އިސްލާހުގެ ގަވާއިދުތައް އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. މިހާރުގެ އިސްލާހުގައި ސަރވިސް ޗާޖު ދޭން ނުޖެހޭ ގޮތަށް މި ވަޒީފާ އަދި ބޭނުމެއް ވަނީ ކުރިން ބަޔާންކޮށްފައި. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މި ސަރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނެގޭ ފައިސާ ވަޒީފާ ލިބިގެންވާ ފަރާތްތަކަށް ހިއްސާކުރަން ލާޒިމުކުރުމަކީ ވެސް މި ބިލުގެ މަގުސަދުތަކުގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް. ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު. މުލަކު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނު)އަށް ގެނެވޭ މި އިސްލާޙުތަކާ ގުޅޭ މި އިޙްތިރާމްހުރި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވެމުންދާއިރު އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް، މި ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އިސްލާޙުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން މި ފުރުޞަތު ހޯދީ. އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، އަބަދުވެސް ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކާއި ވަޒީފާ ލިބިގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ގަވާއިދުތަކާ ދިމާލަށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ވާހަކަ. ހަމަ އެއާއެކު އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ވަނީ މިހާރު ވުޖޫދުވެފައި މި އިޙްތިރާމްހުރި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވިފަ. އިސްތިޢުފާދޭ ފަރާތްތަކުން، މުސާރައިގެ އެންމެ ދަށް މުސާރައެއް ގޮތުގައި؛ އާދެ، އެންމެ ދަށް މުސާރަ ވާރުތުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދިވެހި 4000 ރުފިޔާ އެ މުސާރައަށް ވާނެ ކަމަށް ޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ގަބޫލުކުރަން ނުކުރަން އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް.

އެންމެ ދަށް މުސާރައެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި 5000 ރުފިޔާއާއި 5500 ރުފިޔާ އެ މުވައްޒަފުނަށް ލިބެންޖެހޭނެ. މިހެން މިދެންނެވީ، މިހާރުވެސް އެންމެ އާދައިގެ ވަޒީފާތަކުގައި އުޅޭ މުވައްޒަފުނަށް ވެސް 4000 ރުފިޔާ ލިބެމުންދާކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. 8000 ރުފިޔާ ހާއްސަކޮށް ރިސޯޓުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ލިބިގެންދިއުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރާ އަދަދެއް. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ދުރު މުސާރައެއްގެ ގޮތުގައި 6000 ރުފިޔާ ލިބިގެންދިއުން، އަޅުގަނޑު އެއަށް ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޔަކު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑެއްގައި، ހާއްސަކޮށް ވަޒީފާއަށް ވަގުތީ ގޮތުން މިހެން ޢައްޔަންކުރުމުގައި މި ގެންގުޅޭ މިންގަނޑެއް، މި ގާނޫނުގައި މި އޮތީ 6 މަސްދުވަހާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑު ހިޔާލު މުޅިން ތަފާތު. ކުރިން ވެސް ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި މިކަން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތަށް 3 މަސްދުވަސް ބޭއްވުން އެއީ އަޅުގަނޑު އެއަށް ތާއީދުކުރާނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 6 މަސްދުވަސް ގޮސްދުން ވަޒީފާއަށް މިހާ އަހުލުވެރިވެ، އެ ވަޒީފާއާ ކުރުމުންޖެހޭ ހިސާބުން އަނެއްކާ އާޔާ އަނބުރާ ގެއަށް ފޮނުވުން އެއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ކުރިންވެސް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ 3 މަސްދުވަސް ބޭއްވުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހަމަ ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އެގޮތަށް މަރުޙަލާގައި މިކަން އިސްލާހުކުރެވިގެންދާނަމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އެއްމެދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މި ވަނީ މި މަޖިލީހުން ބަޖެޓް ފާސްކޮށްފައި. ހާއްސަކޮށް ޓޫރިޒަމް ދާއިރާ ގެއްލުން ލިބިފައިވާ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެން ގިނަ ވަޒީފާތަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން ވަނީ މަސައްކަތްކޮށްފައި. ހާއްސަކޮށް ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންގެންދިޔަ ވަޒީފާތަކުގެ ތެރެއިން ބަޔަކު ވަޒީފާތަކުން އެ މީހުންގެ މުސާރައަށް ލިބިފައި، އަންނަބައި ވަޒީފާތަކުން އާދެ ހާދު ލިބިފައި، އަންނަބައި ވަޒީފާތަކުގެ އެއްކޮށް ބަރުދަނާ ނުލާ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިފައިވޭ. އެ ވަޒީފާތަކުން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކުންފުނިތަކުން ވަރަށް ގިނަ މުވައްޒަފުން ލިބެންޖެހޭ. ސަބަބަކީ، އެއްވެސް އެންމެ ކުޑަ ނުލާ ވަޒީފާއިން އެ މީހަކު ވަކިކުރެވިއްޖެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފަދަ ބަޔަކު ފާސްކުރެވިފައިވަނީ އެއްކޮށް އެ ވަޒީފާތަކުން ބޭރުކުރާކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދައުލަތުން އެ ފުރުސަތު ހުޅުވާލައި ވަޒީފާތައް ބަޔާންކުރެވިފައި މިގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ވެސް އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ ނެތް ވަޒީފާތަކަށް އަޅުގަނޑު އިސްތިޤުބާލުކުރަން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަރުކާރުން ޙާޖަތު ފޯރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުރުގައި. ހާއްސަކޮށް ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުދިންނަށް މި ސަރުކާރުން ހާއްޖަ ނުދިނުމުން މި އޮތީ، އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި، ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ ފަދަ ގޮތުގައި ދިރިއުޅުއްވުމަށް ސަރުކާރުން ހާއްޖަ ނުދިނުމުން މި ގާނޫނުގައި މި އޮތީ އިސްތިސްނާތަކެއް. އެގޮތުން ތަކެތި، އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން ހުސްކުރަން. ރިސޯޓުގައި ވެއްޖެއްޔާ، ވަޒީފާގައި އުޅޭ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ވެސް ހިދުމަތަކީ ސިކުންތަކަށް ފަރާތަކަށް. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ސަލާން ބޮޑުވެގެން، ސަލާން ދޭކަމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން ވެސް ވަޒީފާ އަމާޒުކޮށް ފަރާތެއް އަތުވެދާނެ

ސަލާން ބުނަންޖެހޭ ހާލަތެއް. އެ ހާލަތުގައި ސަލާން ބުނުވާންޖެހޭނެ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް މެޑިކަލް ލީވް ނަންގަވާ ފަރާތްތަކުން، އެ ފަރާތްތަކަށް މެޑިކަލް ސެޓްފިކެޓާ ނުލާ ލީވެއް ނެގެންޖެހޭނެ. ސަބަބަކީ، ދިނަ ފަހަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންތައްތައް ކުރިމަތިވަނީ ހާއްސަކޮށް ރިސެޕްޝަނުގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކަށް. ރިސެޕްޝަނުގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކުން، ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކުން އެ ރިސެޕްޝަނުގައި އެބަ ހަމަޖެހިވަޑައިގަތީ، އެ ފަރާތްތަކަށް ބަލިވިޔަ ބޭސްކުރުވާން ގޮތާއި އަދި ޑިއުޓީގެ ދުވަހަކުން ނުދާނެ. އެ ތަނުގައި ހުންނަ ސުޕަވައިޒަރަކަށް އަންގައިފި މި މިހާ ނުކުންނަނީ ދިއުމަށް ކޮށް، އަދި ވަޒީފާ ނިޔާން ގަޑު ވެސް އެ ސުޕަވައިޒަރަކަށް ވަނީ ހަރަކާތް އެނގޭ. އަޅުގަނޑު، ސަލާން ބުނުމުގައި ނުވަމަ ކުރެކޮށް ބިލަށް ހުރަހަކަށް އޮތް ހުރަހަކީ އަދި ދި ދުވަސް އޮތް ކަމެއް ނުވާނެ އެކަމަށް ނުކުތުމުގެ ކަނޑައަޅަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް ހަސަން.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް ހަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މި ބިލުގެ ބަހުސްގައި 2 ވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑު މި އެދުނީ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް، އަދި މުޅި ޤައުމުގެ ހިންގުމާ ގުޅިފައިވާ ބިލެއް. މި ދެކެވެނީ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާއްމުކޮށް އަޑުއިވޭ ވާހަކައެއް މިއީ، ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކުން އެންމެ އަދުގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ވާހަކަ. އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ހާޑްޝިޕްތަކާ ކުރިމަތިވާ ކަމާ ޝަކުވާތަކީ ހަމަ އާއްމުކޮށް ބައެއް ބޭފުޅުން ބުނާ ގޮތުގައި، ވަޒީފާއަށް ގޮއްސަ ކޮޅަށް ދިއުން، ކޮންމެ ދުވަހަކު ކުރާވާ މަސައްކަތުގެ އަދަދު؛ މިކަހަލަ ޕްރޮފެޝަނަލް ގުޅުންހުރި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ބެހެއްޓިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، މިކަހަލަ ބިލުތަކަށް ވަރަށް މުހިންމު އެއް ބާބުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މުވައްޒަފުންނަށް؛ މުވައްޒަފުންގެ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުން ނިޒާމެއް ހުރިގެން ދޭންޖެހޭން ކަމަކަށް. އެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ހުރިހާ މުވައްޒަފުންގެ ކަންކަން ވެސް ބެލެހެއްޓިގެން ދާންޖެހޭނެކަމަށް. އެގޮތުން ބާބުގައި އެ ނިޒާމު ހުރިގެން އަންނަންޖެހޭ ކަމެއް، އެ ނިޒާމުގައި ހުންނަންވާނެ ކަންކަމާއި، އަދި މަސައްކަތުގެ ގަޑިއިރުގައި ވާނެ ކަނޑައަޅާފައި، އެ މަސައްކަތުގެ ބިނާކޮށް ވަޒީފާގައި އެއީ ކޮންމެ ފަރާތަކުން ވެސް މަސައްކަތް ކުރާނެ އަދަދުމާ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ވެސް ދޭންވާނެ މަސައްކަތުގެ

އަދަދު، ނުވަތަ އެ ދީ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތްކޮށްދޭނެ އަދަދު ،އެ އަދަދުތަކަށް ބަލައި، އޭނާގެ ޕްރޮފައިލްސް ރިވިއުކުރާއިރުގައި، ކޮންމެ 2 އަހަރަކުން ޕްރޮފައިލްސް ރިވިއުކުރާ ވާހަކަ އެބައޮތް. ޕްރޮފައިލްސް ރިވިއުކުރާ އަދަދުތަކަށް ބަލައި، ސީވީ ސަރޓިފިކެޓް އެކަން ކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ހަމަޖެހިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެކަން ނުކުރެވި، ބޭރުން ޕަރސަންޓުން އަދި ބަދަލު އައިސް ވާހަކަދެއްކި ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް އެ ވާހަކަތަކާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަމެއް ރަނގަޅުކުރަން ވާހަކަ ދެއްކިދާނެ. އެކަން ވާހަކަ ދެއްކިޔަސް އެކަމުގެ ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ނުހިނގާނެ. އެއީ ވާހަކަތައް އިންސާފުން އެކަންކަން ކުރާއިރުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް އާދޭސްކުރަމުން އިލްތިމާސްކޮށް ވަންނަން. އެ އިމްޕްލިމެންޓްކޮށް އެކަމަކު ނުރުހުންތަކާ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން، ސިސްޓަމްގެ ތެރެއިން، އޮބްޖެކްޓިވް ސިސްޓަމްގެ ތެރެއިން އެކަން ހިނގައިދާނެ. އޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެ ބިޒްނަސްޕްލޭންގައި އޮންނަ ޓާގެޓް، އެ ޓާގެޓަކާ އެ މަސައްކަތްކުރާނެ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަދި ވިޔަސް ބޮޑަށް ބޯނަސްދޭ އަހުލުވެރިކަން މަސައްކަތްކޮށްގެން ގެންދާނެ ގޮތް ވެސް ހަމަޖެހިގެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިކަން އެންމެ ހަރުދަނާކޮށް ހިނގާނެ ގޮތަކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަދި މިގޮތުން އެއްކޮޅުވެރިކަމުގައި ވީނަމަ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ މިހާރު ޓެސްޓަން ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލެއް އަންނަނީ. ވަޒީފާތަކުގެ ކަންކަން ބެލުމާއި، އެގޮތުން، ޕްރޮފައިލްސަކީ ވެސް، ޕްރޮމޯޝަންދިނުމުގައި ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލު، އެއީ ބަދަލު ހަމަ ބަދަލެއް ފެނިގެންދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިދިޔަ ދުވަހަށް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބަދަލު ކުރިއެރުންތަކެއް އަންނަނީ. އެ ނިޒާމު މިދާއިރާ ތަރައްގީ ކާމިޔާބު ވާނެ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން، މި ނިޒާމު މި ބިލުގެ ބޭނުމުގައި ބަދަލުކުރާ އުސޫލުތަކާއި ނޫން ގޮތަކަށް ގޮވާލަދީއްޔާން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުކުރުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްވަންތަ މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކާނޫދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްވަންތަ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ އަށް.

ކާނޫދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްވަންތަ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ކަންބޮޑުވާ ނުކުތާއެއް އެބައޮތް މި ބިލުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބަލާލަން 6 ނުކުތާއަށް އަލިއަޅުވާލައިލާނަން. އެހެންވީމާ، ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑަށް މި ބިލުގައި ހުށަހަޅާފައި އޮތީ 6 މަސްދުވަސް އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްބަސްވާނެ ތަނެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަނީ ހަމަ ކުރިން ވެސް އޮތް ގޮތަށް ހަމަ 3 މަސްދުވަހުގެ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އޮތުމަށް ފެނޭތީ ކަމަށް. ދެން

މިތަނުގައި އަޅުގަނޑަށް ވުރެ ކުރިން ވެސް ބައެއް މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވި ގޮތަށް، އަޅުގަނޑަށް ވެސް ނުފެނޭ ޕްރޮޕޯޝަން ޕީރިއަޑް މިހާރު މި އޮންނަ 3 މަސްދުވަސް އިތުރުކުރަން، ވަޒީފާގެ މާޙައުލުގައި ދިމާވާ ދަތިއުނދަގޫ ކަމެއް. އަދި ވަޒީފާގެ ޔަގީންކަން ވެސް އެކަހަލަ ކަމަކާ މާ ބޮޑު ޝަކުވާކުރާ މަސައްކަތު އަޅުގަނޑުމެން މި ފެނޭ ތަނަކަށް ނޫޅެ ފެނިފައެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަނީ މިހާރު އޮތް 3 މަސް؛ ކުރިން އޮތް 3 މަސް ހަމަ އެގޮތުގައި ބާއްވަން. އެހެންވީމާ، މި ބިލުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް 6 މަސް އިތުރުން އަޅުގަނޑު އެ ބަދަލު ގެންނަން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން. ދެން އެއީ ސަރުކާރުގެ ކޮމިޓީ ވެސް މިހާރު ހުށަހަޅާފައި ބިލުގައި މި އޮތީ، ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ސަޕޯޓްގެ ސްޓިމިއުލަސް ގެންނަން. އަޅުގަނޑު ހިތުން އެ ޕޮރުވާރުކަން އޮންނަ ކަމަކަށް ވެސް ވާނެ. އަދި ކޮންމެ ދުވަހަކު، ސަރުކާރުން ބެންކުތަކުން ކޮންމެ ދުވަހަކު އަދި ބަހަވެގެން މުދިކަމެއް އެ މީހަކު ޑިކްބަރަރު ދައުލަތުގެ ދުވަހެއް ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިގެ ސަބަބުން އިތުރަން އެ މިހަކު ކަރަންޓީނުގެ އުވައި ކަމެއް، އަދި އޮތަ އުނދަގޫތަކާ ދުވާޓީފަން ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަމު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަނީ ސަރުކާރުގެ ހަމަ 30 ދުވަސް ވެސް ހަމަ މިހާރު އޮތް ގޮތަށް ބާއްވަން. ދެން އެންމެ ކުޑަމިނުން މިއަދު ބަދަލެއް ގެންނަން ފެންނަ ކަމަށް ވާނަމަ، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މިއަދު ބަދަލެއް ގެންނަން ބޭނުން ކަމަށް ވާނަމަ، އެންމެ ކުޑަމިނުން ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް، 15 ދުވަސް ސްޓިކީޓް ގެނެސް، އަދި 15 ދުވަސް ފިހިކަން މިގޮތުވެސް އޮތް ގޮތަށް ބާއްވަން އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރަމުން. ދެން އާޚިރުން، މީގައި އުނދު ވަރަން ދުރިނދު އެއް ކަންނަމަ؛ އަޅުގަނޑުމެން އާއްސަކަން މިނިމަމް ވޭޖު މި ބިލު އާގެ މައްކޮށަކަން ބިނާކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާ މައިގަނޑު އަސާސީ އެންމެ ކުޑަމިނުން ދޭ އުޖޫރަ. އެންމެ ކުޑަމިނުން ދޭ އުޖޫރަ ދޭއިރު އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކާ ގޮތަކީ، މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަންނަނީ ޓެކްނިކަލް ޓަރމްސް މި ބަޔަށް ބެނިފިޓްސް އިންކައިންޑެއް. ހާބަވަތް އަޅުގަނޑު މީގައި ކޮންޓެގާ ކަލަ ކަވައި، ބެނިފިޓެއް މަހަގެއް މިސާލަކަން އެއް ފަރި ޕެކޭޖް މިނިމަމް ވޭޖަން އެކުލަވާލަފައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ފަރުމާކުރަން ފައިނޭންސިއަލް، ކަހަލަ އައިސް ދިމާވަރަން ކަލޭ، މިސާލަކަށް ކޮލިބްސަމް އޮފްކަހާން ރިސޯޓުތަކުގެ ކަސްޓަމަރު، މެނިސްޓަރުންގެ ވެރިންނަށް ކުރަން ކަލާނިމައް ފަސްޓަމަރު ފޫހިއްމު ޕޭ މިސާލަކަށް ހަމަޖައްސާފައި އަޅުގަނޑުމެން މި ނިންމި 8000 ރުފިޔާއާ މިނިމަމް ވޭޖެއް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، ބޮޑު އިޒްނަ ބަޔާ، ފުޑާއި އެކޮމޮޑޭޝަން އާއި ދިނުމަށް ހަމަޖައްސާ އިތިކައުވި މަތިގައި ހަދައިމުން އެ މިފިން 8000 ރުފިޔާ މިސާލަކަށް ހަމަޖައްސާއިޗިނިވި އެ ބިހީވިރަކަން އަޅުގަނޑުމެން އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަން ކަނަވަރުވާންހުރިން، މިސާލަކަށް ރިސޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރާ ސްޓާފުންގެ ބޭސިކް ޕޭއަށް ނޫން މިނިމަމް މުސާރައަށް 8000 ރުފިޔާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ، އެއީ ގައިން ގްރޭޑްއެސްއާން 8000 ރުފިޔާ ކޭޝްގެ ގޮތުގައި. ވާނަމަ ޓާކް ހުރި ބު؛ އަޅުގަނޑުމެން މީގައި ހާއްސަ ބަދަލުކުރަން މި ވިޔާ، ޓާކް ހުރި ބު

ކޮށްގެ ގޮތުގައި، ފައިސާގެ ގޮތުގައި ގެއަށް ގެންދެވޭނެޓޯ އެ ވަނީ. ތިމަންނަމެން އެ މުވައްޒަފުނާ ހުންނަން، ނޫނީ ކަން ތިމަންނަމެންގެ ހަރަދުގައި ރިސޯޓުގައި ހަރަދުގައި އެބަ ދެމެހެއްޓުންނޭ. އެއީ ވެސް ފައިސާއޭ. އެހެންވެސް ހަމަ މުސާރައިގެ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓޭނެ. އެގޮތުން ހިމަނައިގެން މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ އެގޮތުން ހިފެހެއްޓުމުގެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލުން ދެވިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު އޮތް ހާލަތަށް ވުރެ ފަހަތަށް ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ގާނޫނަކަށް ފާސްކުރެއްވުމުގައި، އަދި ހާއްސަކޮށް ކޯވިޑް މަރުހަލާގައި މި ބިލުގެ މަސައްކަތް ކުރައްވާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވާނެކަން ދަންނަވަން، ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާއެއްކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭނީ، މިނިމަމް ވޭޖެއްގެ ގޮތުގައި ވަކި އަދަދެއް ކަނޑައެޅުމަށް ދޭންޖެހޭނެ، އެ އަދަދަކީ ގެއަށް ގެންދެވޭ އެންމެ މަދު މިންވަރުކަން. އަދި ހާއްސަކޮށް މީގެތެރޭގައި މި އަދަދު ކަނޑައަޅާއިރު، ސަރވިސް ޗާޖު ނުގެ ތެރޭގައި ސަރވިސް ޗާޖު މީގެތެރޭގައި ހިމެނެނީވާނީކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ސަރވިސް ޗާޖަކީ މިއީ މުޅިން ދެރު އެހެން އެއްޗެއް. އެއީ އިތުރަށް އެ ބޯނަސް ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް އެ ބޯނަސްގެ ގޮތުގައި ދެވެނީ އެއްޗެއް. އަދި ސަރވިސް ޗާޖު ސަރވިސް ޗާޖުގެ މަގު މިންވަރު ވެސް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ނަމަ އެހެންއޭ ސަރވިސް ޗާޖުގައި ބިލުގެ ހިނގާ އެއްޗެއް ނަމަ މުވައްޒަފުންނަށް މިހާރުވެސް ފްރީ ގޮތުން 1% އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ފީގެ ގޮތުގައި ނަގާފައި ބާކީ 99% ހަމަ މުވައްޒަފުންނަށް ހަމަ ބަހާލެވޭނޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ފަރާތް ދައްކަވާން އަންނައިރު ވެސް، މި ހާލަތޭ މުޅި ދުނިޔެއަށް އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ވެސް މި ފަހުގެ ތަޖުރިބާގައި ދިމާވި އެންމެ ބޮޑު، މުޅި ދުނިޔޭގެ އިޤްތިޞާދީ އަސަރުކުރަމުން ފެއްޓެވި ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިކަން ކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއީން މިކަން ކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެން އިއްތިފާޤުވާ ދަނޑިވަޅެއް ވެސް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ގާނޫނަކަށް ފާސްކުރެވިގެން ކުރިއަށް ދާނެ އެއްޗެއް؛ އަޅުގަނޑަށް ކުރެވިދާނެ އިތުރުކުރެވޭނެ އެއްޗެއް. ކުރިއަށް އޮތް މުއްދަތަށް އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރާއިރު، ބައެއް ބާރުވެރިން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މުއްދަތަށް ވެސް ލިބެނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ބޭނުން ބުރަވެވިދާ، މިނިމަމް ވޭޖު މި ބިލު ގެންނަކަން ބަދަލުވެގެން، މި ބަންދުކުރަން 1 ޖުލައި 2021 އާއި ހަމަ އެންމެ ރަނގަޅު މުއްދަތެއްގެން. ހާރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގޮތްގަނޑެއްކަން އަހަރުއާ ދުވަސް ތަންކޮޅެއް ދެވިދާ. ދެން ހިންނަވަރު ދައިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ލޯންޓަރު ޖީހާން ހުރަހެއްވިފަ ގޮތަށް، މިއާކުރެއިގައި އަޅުގަނޑު ހިތުން އަންނަނިވި ފިޔަވަޅުތަކެއް ބޮޑެތި ސަރުކާރު މި ބިލުގެ ސުޕޯޓުން ހިމަނައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާ 19ގެ އަސަރު ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތެއް ލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާ 19ގައި ހުރި މުހިންމު ވަޒީފާތަކުގެ

ތެރެއިން ބޮޑެތި ވަޢުދުތަކެއް، ހާއްސަކޮށް މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ސީދާ ޑައިރެކްޓުކޮށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބޭ ބޭނުންފުޅުތައް، އެ ވަޢުދުތަކެއް ބަދަލުގެނައުމަށް ރޭވިފައިވާ ބިލު ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ކުރިއެރުމަށް ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަނީ ވެސް ކޮމިޓީ މަރުޙަލާ ނިމިގެން އަންނައިރު މި ކަންތައްތައް ހިމެނިގެން އަދި މުވައްޒަފުންނަށް، ހާއްސަކޮށް މުވައްޒަފުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާތަކެއް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. މިއާއެކުއެކީގައި ހަމަ ތަޢުލީމީ ނިޒާމަށް ވެސް އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުތަކެއް ގެނައުން. ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ޒަމާނާ ގުޅިގެން އެ ޒަމާނީ އިލްމީ ހުނަރުތަކާއި ހަމަ އިޤްތިޞާދަށް ބޭނުންވާ ދުނިޔޭގެ ބާޒާރުގެ…

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ނިންމަވައިދެއްވުން އެދެން އިނގޭތޯ.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްބޫބް ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މި ނިންމާލަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން މި އުޅޭ ޗޭމްބަރި، ސަރުކާރު ނިމިގެން އަންނަ ކުރިންނަށް މަސައްކަތުގެ ފާރަވެރިކަން ރަނގަޅަށް ތަރުބިއްޔަތުކުރުވުމުގައި، ހުނަރުވެރި މީހުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ގޮތުގައި ވެސް އެބަޖެހޭ ހަމަ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރު ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން ވަޒީފާއަށް ނުކުންނަ ބިލު ކުރިންނަށް، އެ ކުރިން ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީއަށް. ދެއްކެވީ އިޚުލާސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އަދި ރަނގަޅު ގޮތުގައި ދަރިވަރުންނަށް އިތުރު ދާއިރާތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ޒަމާނު ބިނާކުރަން ރަނގަޅު ޓެކް އަޅުގަނޑުމެން ބިނާކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މި ކަންބޮޑުވުންތައް ކުރިމަތިވެފައިވާ އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް މަސައްކަތްކުރަން މިކަން ނިންމާލަނީ ކުރިއަށް މި ހާލަތު ކަމަކަށް އެގޮތުން ހިފާއިރު ރަނގަޅު ބިލުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ގެނެސްދެއްވާ ހުށަހެޅުއްވި ކަމަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަޢީދު.

ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަހުސްކުރަމުންދާ ވަޒީފާ ބިލު؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގެ ކެމްޕެއިން ކުރިގެން އައިއިރު ވެސް އެންމެ ގަދައަށް ދެކުނުންދިޔަ މަސައްކަތަކަށް ބައްލަވާ ހުރިހާ ބަޔަކަށް ގެނެސްދެވޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ނޫނީ ޙަޤީޤަތުގައި މި

ބިލުވެގެންދާނީ، ރާއްޖޭގެ މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނާއި މަސައްކަތު ދޭ މީހުންގެ ޙައްޤުތައް ވެސް އެއިން އެންމެ ރަނގަޅަށް ކަށަވަރުކުރެވޭ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރާ މީހުންގެ ޙައްޤުތައް އޭގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ކަށަވަރުކުރެވިގެންނޭ، އެ ބަދަލަކަށް ވަޒީފާ ދޫން ދިޔަ މީހުންގެ ޙައްޤުތައް ވެސް ހަމަހަމަކަމާއެކު، އެއާ އެއްވަރަކަށް ބިލުގައި ހިމެނިގެން. ވަޒީފާދޭ މީހުންނާ ވެސް މި ޤާނޫނު ބިނާކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގައި ވަޒީފާ ނެތް މީހުންނަށް ވަޒީފާއެއް ދޭން ލިބި ޙައްޤުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅައި، އެ މީހުންގެ ވެސް ޙައްޤުތަކެއް އޮތް ކަމަށް ބަލައި، އެ މީހުންގެ ޙައްޤުތައް ވެސް ނުގެއްލޭ ގޮތަށް މި ބިލު ބައްޓަންކޮށްގެން މިހާރު ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ގިނަ އިޞްލާޙުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ހަމަ އެއާއެކުގައި، ވަރަށް ގިނަ އިޞްލާޙުތަކެއް ގެނެވުނު، ޝުކުރު ދަންނަވައިލަމު؛ މިހާރު އެ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް ބިލުގައި، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަނީ ދިން މަސައްކަތް ވެސް އޭރު ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑް އެއީ ހަމަ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްކަމުގައި. އަދި ސަލާން؛ 30 ދުވަހުން ސަލާން ކުރުމަށް ދެވޭ ސާވިސް އެއީ ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން ކަމަށް އަޅުގަނޑު. އެއީ އެކަށީގެން ކަމުގައި ވާނަމަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އޭގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ ބިޒްނަސް ނިޒާމަށް ވެސް ނުރައްކަލު އަސަރުކުރާނެ، ނުޙައްޤުން ވަޒީފާއިން ބަދަލު ނަގައިދޭން ކަމަށް. ކުންފުނީގެ ދުވަހުން ސަލާން ބޭނުންކުރެވޭ ހުރިހާ ޕްރޮބޭޝަން ދިގުކަން ޖަވާބުދާރީ ކުރިއަރަން ދޫކޮށްލުމާއި، މި ކުންފުނިތަކުގެ ސަލާމަތުން ބޭރުން މަސައްކަތްކުރަން އިތުރު ބަދަލުކުރަން މިހާރު ވަޒީފާ ދޫކޮށްލަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ސަލާން ބިނާކުރާ ކުންފުނި ދުވަހަކު ޖަވާބުދާރީ ދެއްކުމަށް، އަދި ބަދަލުކުރުމުގައި ވިޔަސް ޖަވާބުދާރީ ދެއްކުމަށް އެ މިހާ ސުވާލުކުރުން އެއްޗެއް ދުވަހު ވަޒީފާއިން ނިކުތުމަށް ހުށަހެޅުން ވެސް އަނެއް ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، ސަލާން ބާރު ކޮންމެ ދުވަހަކު ސަލާން ދިމާވާ ދުވަހުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ނުކުތާ. އިޤްތިޞާދީ ޙާލަތު، އެންމެ ކުޑަމިނުގެ އުޖޫރަ: އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނަށް ވެސް 5000 ރުފިޔާ ކޮންމެ މަހަކު އެބަދޭ. އެހެންކަމަށްވާތީ، މިއަށްވުރެ ކުޑަ އުޖޫރައަށް އެންމެ ކުޑަ އުޖޫރައިގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅުމަކީ، ވާނަމަ، އެއީ ރަނގަޅު ގޮތެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިއަށްވުރެ ބޮޑު އުޖޫރައެއް އެންމެ ކުޑަ އުޖޫރައިގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅުން އެއީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެގޮތުން، 5500 ރުފިޔާ އެއީ އެންމެ ކުޑަ އުޖޫރައިގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ހުށަހަޅާނަން. ހަމަ އެއާއެކުގައި ވަޒީފާ ކުރާ މަސައްކަތުގައިވާ މީހުން، ވަޒީފާ ނުލިބޭ މީހުންނަށް ދޭވާ އުޖޫރައެއް ވެސް، އުޖޫރަ ވެސް މިއިން، މި ބިލުން ޤަވާޢިދުތަކަށް ދެނެގަނެވޭ ކަމުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިޤްތިޞާދީ ޙާލަތު. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، މި ދުވަސްވަރަކީ ދުނިޔޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ވަރަށް ބޮޑު އަސަރުކޮށްފައިވާ ކުރިމަތިލާން އޮތް ދުވަސްވަރެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދަ ދަނޑިވަޅެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ

ތެރޭގައި ވެސް ވަޒީފާ ނެތް މީހުންނަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް ހޯދުން މަސައްކަތްކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންވީމާ، މި ފުރުޞަތުގައި އެކަން ފާހަގަކޮށްލަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްރަޙީމް

ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްރަޙީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނު)އަށް ގެނެވޭ އިޞްލާޙުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މިހާތަނަށް ވާއިރު 12 އަހަރަށް ވުރެ ގިނަ ދުވަހު އެމް.ޑީ.ޕީން މިކަމަށްޓަކައި ވަކާލާތުކުރަމުން އަންނަ ކަމެއް. [illegible] މި 19 ވަނަ މަޖިލީހުގައި މިކަން ވެގެންދިއުމަކީ އެމް.ޑީ.ޕީން ފަށައިގަތް މި މަސައްކަތަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު ކާމިޔާބުކަމެއް. އަދި މި ސަރުކާރަށް ވެސް ލިބޭ ކާމިޔާބުކަމެއް. އެހެންކަމުން، އެންމެ ކުޑަ އުޖޫރަ [illegible] އިންޓަރނޭޝަނަލް ބެންޗްމާކް ނަގާ، ހަމައެކަނި ބޭސިކް ސެލަރީގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެގޮތުން ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތުން ގެއަށް ގެންދާ އަދަދު [illegible]، ބޮޑުވެގެންދާނެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތާ އަދި ވަޒީފާދޭ ފަރާތް ވެސް [illegible] ކަމެއް. އެހެންވުމުން، މިކަމުގައި ވަރަށް ވިސްނުންތެރިކަމާއެކު މިކަން ކުރުން މުހިންމު ކަމުގައި ދެކެން. ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑަށް މިހާރު ގެނެވޭ އިޞްލާޙުގައި ހަމަހަމަ [illegible] ކަނޑައެޅިފައި [illegible] އަޅުގަނޑަށް ވެސް ކަމުނުދާ ކަމެއް ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] މީހުން [illegible] ނުވަތަ އަދި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ވެސް ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެން. ހަމަ [illegible] ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގައި މިހާރު ގާނޫނުގައި ހުރި ކަންތައްތަކާ [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތަކަށް، ވަޒީފާގައި އުޅޭ ފަރާތަކަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމެއް. އަދި އެކަމުގެ ސަބަބުން ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތުން ވަޒީފާއަށް [illegible] ވެސް ބޮޑުވެގެންދާނެ ކަމަށް ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ވަޒީފާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން [illegible] ވަރަށް ބޮޑަށް [illegible] [illegible] ބައެއް [illegible] ވެސް [illegible] ފާހަގަކުރެވޭ. އެގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] މުވައްޒަފުން ވަރަށް ބޮޑަށް [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ސަރވިސް ޗާޖު؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ގާނޫނަށް ގެނެވޭ އިޞްލާޙުގައި ސަރވިސް ޗާޖު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް، ސަރވިސް ޗާޖުގެ [illegible] [illegible]

އަދަދުއްގެ 1% ދިޔަފައި، ދެން ހުރި ދެއިސާއަކީ މަސައްކަތްކުރާ ދެރާއްޖެތަކަށް ލިބޭނީ ބައެއްގެ ގޮތުގައި މި އޮތީ. އަދި މިހާރު ގެނެވޭ އިސްލާހުގެ ދަށުން މިކަން މޮނިޓަރުކުރުމަށް އެޗް.އާރު.ޑީ.ސީއަށް އިތުރަށް ބާރުލިބިގެން އެބަދޭ، އެހެންވީމާ، މިހާރު ސަރވިސް ޗާޖަން ގެނެވޭ އިސްލާހުން ވަރަށް ބޮޑުބަދަލުން މުވައްޒަފުންނަށް ލިބޭ ހައްގު އަސާސީ ފުރިހަމަކުރުން ކަމަށް ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނު)އަށް ގެނެވޭ އިސްލާހު؛ މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށްޓަކައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރުއަދާކުރަމުން ވަކިވެލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ވަހީދު.

ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނު)އަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކަށް ދަންނަވާލަން އޮތީ؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ހުނަރުވެރި، އުފެއްދުންތެރި އިގުތިސާދެއް ބިނާކުރުމަށް ޓަކައި ރަނގަޅު ގާނޫނީ ފްރޭމްވޯކެއް އެބަ ބޭނުންވޭ. މިދެންނެވި ގާނޫނީ ފްރޭމްވޯކް ފުރިހަމަކޮށްގެން ދުރުދެކުމަކަށްޓަކައި އެބަ ބޭނުންވޭ، ފުރިހަމައަށް މަސައްކަތްތެރިންނަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިގެންދިއުން. ހަމަ އެއާއެކުގައި މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގުތައް ފުރިހަމައަށް އެނގިގެން ދާން ވެސް އެބަޖެހޭ. މިދެންނެވި ކަންކަން ހާސިލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ވަޒީފާގެ ގާނޫނެއް ގާބިލުކަން ނުވާނެ. ހަމަ އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލާ އެކުގައި ހަސްވެދިޔަކަމަށް ދުކަން ބަލައިލަން. އޭގެ އެތައްގުނަ 19ގައި ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ކޮންޓްރިބިއުޝަން ވީ ވަރުދު. އެ ވަރުދު ފުރިހަމަވެގެންދާނެ ގޮތަށް، ބިލުކަން މި ބިލު ފޮނުވަން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ވަރުދުގެ ގިނަ ބިލުތަކެއް މި މަޖިލީހުން މިހާރު މި ދަނީ ފާސްކުރެވެމުން. އެހެންވީމާ، މި ބިލާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތެރިންނަށް ވީ ވަރުދުގައި ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ގޮތަށް. މި ބިލުން ހުށަހެޅިފައިވާ ބަދަލުގެ ބައެއް އިސްލާހުތަކަކީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ކޮންޓްރިބިއުޝަން ހެކިކަން އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތްތަކުގެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ މަސައްކަތްތެރިން ވެސް އެކަން ފާހަގަކުރި. އަޅުގަނޑުމެން، މި ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާއަށް، 21 ވަނަ މާއްދާއަށް، 42 ވަނަ މާއްދާއަށް، 52 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކުގެ ކޮންސެޕްޓުން ފާހަގަކުރި. 14ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ ޕްރޮބޭޝަން މުއްދަތު ވަރަށް ދިގު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި، ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތަށް ހަ މަސްދުވަހަށް ހުށަހެޅިގެންގޮސް ކުރުކޮށް ފޯރާ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ދިމާވާ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަނީ، އެ މުއްދަތު ދިގު މުއްދަތެއްގެ ގޮތުގައި. މިހާރު ވެސް އެއްގޮތަކަށް ތިން މަސްދުވަހަށް އެ މުއްދަތު ބޮޑުން އެބަ ބޭނުންވާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، މި ބިލު ކުރިމަތީ މަސްދުވަހާ ނުލިބޭގޮތް

އަންނައިރުގައި އެގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދާނެ ކަމަށް. ހަމައެއާއެކުގައި 21 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި އިސްލާހުތަކާއި، 42 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި އިސްލާހުތަކަށް ވުރެ ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން މަޝްވަރާ ފާހަގަކޮށްލީ. 42 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) އަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހަކީ، ސަލާން ބުނުމާ ބެހޭ ގޮތުން. މި މާއްދާގައި ސަލާމުގެ ސްޓާފް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ގޮތަށް އޮތޯރިޓީއާ އަދި ދަތިކަމަކަށް ވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އެ މާއްދާ އެބަޖެހޭ ރަނގަޅުކޮށް އިސްލާހުވެގެންދާން. އާދެ އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނަން އެދޭ ގޮތަށް އެ މާއްދާ އިސްލާހުވެގެންދާނީ. ހަމަ މިގައި އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ، 52 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 4 އަށް ސަރވިސް ޗާޖާ ބެހޭ ގޮތުން ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިސްލާހު. މިކަމުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ކަންބޮޑުވުންތައް ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ އެބަހުރި. އެ މުވައްޒަފުންނަށް މިއަދު ވެސް ލިބޭ އެއްޗެއް އެއީ ގޮތުން އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން އެއީ އިންތިޒާމަށް ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް. އެއީ ކަމަކަށް އެހެން ބައިވަރު އަދަދެއް ލިބޭ ގޮތުން މި މާއްދާގައި ވެސް ވަޒީފާއަށް ހާޒިރުވުމުން ކަނޑާ އެޑްވާންސްކޮށް ވަރަށް ގިނަ. އެހެންވީމާ، ސަރވިސް ޗާޖު ދިނުމުގައި މިހާރު އެޖެންސީސް ގެސްޓްހައުސްތަކުގައި އެކަމާ ކަސްޓަމަރާ ކަމެއްގައި އެ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރޭ. އެހެންވީމާ، އެކަމުގައި އެބަޖެހޭ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް އެ މާއްދާ އިސްލާހުވެގެންދާން. އަޅުގަނޑަށް ހަރަކާތް ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މަސައްކަތްކޮށްލިން ފާހަގަކުރި ހުރިހާ ކަމަކަށް ވެސް ބަދަލު ލިބޭނެކަން. މި މަޖިލީހުގައި ފާސްވެގެންދާ ބިލުތަކަށް ދެކޮޅުހުރި ދާއިރާތަކުން އެ ފުށުއަރާ ކަންބޮޑުވުންތަކަށް އަޅާލެވިގެން، އެ ކަންބޮޑުވުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިގެން ބިލުތައް ފާސްވެގެންދާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެ ހުރިހާ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ދީން އެކު ހަގީގަތަކީ، އިޤްތިޞާދީ ވެއްޓުމާ މި ބިލު ވެސް، މަސައްކަތްތެރިންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ޚިޔާލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިގެން ފާސްކުރެވޭ ބިލަކަށްވެގެންދާން. އަދި ދިއްގަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރި ގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ބޭނުންވޭ އޮޓޮމެޓިކް ނިޒާމެއް މި ޤާނޫނުގައި ގާއިމުވެގެންދާން. ގާނޫނުތަކަށް ފާސްކުރެވިއްޖެއްސާ، އެ ގާނޫނުތަކުގެ ފުރިހަމަ ބޭނުން އަދި އެ ގާނޫނުތަކުން ރައްޔިތުންނަށް އެ ބޭނުންވާ ފަސޭހަ ލިބިގެންދާނީ. މިއަދު ދުނިޔެ ވެސް ބަދަލުވަމުންދާ ގޮތަށް، އެ ކަންކަން އޮޓޮމެޓިކުވެގެން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ގާނޫނުތަކަށް އިސްލާހު ގެންނަންޖެހުނީ ދުނިޔޭގެ އިޤްތިޞާދުތަކަށް އައި ބަދަލުތަކާ އެކުގައި މި ގާނޫނުތަކަށް އެބަޖެހޭ ރައްކާތެރިވުން. މަސައްކަތްތެރިންނަށް ހިމާޔަތް ލިބި، ރައްކާތެރިކަން ލިބެން އެބަޖެހޭ. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަބްދުﷲ.

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަބްދުލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރާކަން ފާޅުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ޒަމާނާއެކު އަންނަ ބަދަލުތަކާ އެކުގައި ބިޒްނަސްތަކަށް ވެސް އަދި މަސައްކަތްތެރިޔާއާ [illegible] ވެސް ބަދަލުތަކެއް އަންނަ ފަދައިން، ޤާނޫނުތަކަށް ވެސް ބަދަލުއަންނަންޖެހޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ޤާނޫނަކުން؛ ޤާނޫނެއް އަންނަންޖެހޭނީ މާރުކެޓުގެ ކަންކަން އުނދަގޫވާ ގޮތަކަށް، ތަކުލީފު ވިޔަފާރިތަކަށް ގޮތަކަށްކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން ދަތި. އެހެންވީމާ، މި ބިލުގައި ވެސް ބައެއް ކަންކަން އަޅުގަނޑަށް މި ބުނި ނަޒަރުން ފެންނަނީ ބައެއް ކަންކަމަށް ތާއީދުނުކުރެވޭ ވަރަކަށް ދަންނަވަން. މި ބިލުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި 6 ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު އަލިއަޅުވާލަން ބޭނުން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އޭގެތެރެއިން ފުރަތަމަ ކަމަކީ، މި ޤާނޫނަށް ދެވަނައަށް ހުށަހެޅުއްވި އެއް އިސްލާހު. ދެވަނައަށް ހުށަހެޅުއްވި އެއް އިސްލާހުގައި މި ވަނީ، 14 ވަނަ މާއްދާ، ވަގުތީ މުއްދަތު، ޕްރޮބޭޝަން މިހާރުވެސް ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތަށް، ޤާނޫނު އިސްލާހުކުރަން މި އޮންނަނީ 6 މަސްދުވަހަށް އިތުރުކުރުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަފެނުމުގައި މިހާރުވެސް އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން 3 މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތަކީ އެންމެ ހިނދު، ވެސް ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑެތި [illegible] ގެއްލިގެންދާނެ. އަދި އެހާއިރުގައި ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެއް، 6 މަސްދުވަހަށް ބަދަލުވެގެންދިޔައިމާ އެ ވަޒީފާ ކަނޑައަޅުއްވާލުމަށް ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެއް ޕްރޮބޭޝަނަށް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. މިހެން މިކަމަށް ދިމާވުމުން، [illegible] އެ ވަޒީފާތަކަށް އިތުރަށް މިގޮތައި ކަންބޮޑުވުންތައް އިތުރުވެގެންދާނެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ. މިކަން އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވޭތީ، މިސާލަކަށް ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރުގައި މި ޕީރިއަޑުގެ ދިގު ބޭބޭފުޅުންނަށް، ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވަޒީފާ ކަނޑަވާލެވޭނެގޮތަށް. އެކަމަކު ޕްރޮބޭޝަން ސެކްޓަރުގައި ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް ފެންނަ ހިތާމަވެރި މަންޒަރަކީ، 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިދާނެކަން. ދެން މިގޮތަށް ވިޔަސް މި މަހުން ހިނގާ ހިނދުގައި، 6 މަހަށް ދިއުމަށް ބަދަލުވެގެން މީގެ ގެއްލުން ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ދެވަނަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، 5 ވަނަ އިސްލާހުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައި އޮތް، 21 ވަނަ މާއްދާއަށް އަލަށް އިތުރުކުރުމަށް. 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ޏ) ގެ ފަހަތަށް (ސ)، (ޑ) އިތުރުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރާކަން ފާޅުކުރަން. މިހާރު ވަޒީފާ މަޖުބޫރުން ކަންހިނގާ ގޮތަށް ބަލައި، މި މާއްދާ [illegible] މަޖުބޫރުވެފައި އިތުރަށް ޕްރެޝަރު ދޭންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މިހާރު މި ހާލަތުގައި ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއް ވަރަށް ޚަސާރައިން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިފައިވާ ޚަބަރު އެބަފެނޭ. މި މާއްދާއިން ބާރު އެބަލިބޭ މިކަން ކުރުމަށް. މި ކަމަކީ ވެސް ކުރިއަށްޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް ދެކޭ ގޮތުގައި، މިކަން ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ބޮޑު ބޮޑުކަން

ކަމަށް، ވަރަށް ބޮޑަށް ބެލިގެން. އެއީ ކޮންމެހެން ވެސް ނުކުތް ނުވާ ދަރަޖައަށް އެ ކުންފުންޏެއް ނުވަތަ ވަޒީފާދީފައި ހުރި ފަރާތްތަކުގެ މާލީ ކަންކަމާއި ވިޔަފާރިއާ އެ ކަންކަން ހިއްސާވެރިންނަކަށް ތަފްސީލުކޮށް އެނގޭ މިންވަރަށް ގާނޫނުގައި ފާސްކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންނޫންނަމަ، ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް ގެއްލިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. 3 ވަނަ ކަދުއްގެ ގޮތުގައި 11 ވަނަ އިސްލާހު، 42 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން. މި އިސްލާހު އިއްތިފާޤުން ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް މިހާރުވެސް ގާނޫނުގައިވާ ގޮތަށް މިއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން. ސަބަބަކަށް ވީ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިންވެސް ފާހަގަކުރިހެން، އިޤްތިޞާދު ހަރުކަށިވެގެން ވަކި ނުކުންނާނެ އެދުވާ ނަތީޖާއެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. ސަލާމުގައި ދިޔަ 30 ދުވަހަކީ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ބައްޔެއްގެ ގޮތުގައި މިހާރު؛ އާދައިގެ ސަރުދީ ބައްޔެއްގެ ގޮތުގައި މިހާރު ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް މި އޮތީ. މި ގޮތަށް މިކަން އޮތްއިރުގައި މިހާ ބޮޑު ބަދަލެއް ކުއްލިއަކަށް އައުމަކީ އެއީ އެހާ ރަނގަޅު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަކަށް ނުދެކެވޭ، މި ބައްޔާ ފަސް ހަތް ގޮތުގައި ހުރި ފަރާތްތަކެއް މަދެއް ނޫން. ނަހަމަ ގޮތުގައި ހުރި މަދު ބަދަލު ނަހަމަ ގޮތުގައި މި ބައްޔާ ބޭނުންކުރަމުންދިޔަ ޢަދަދު ކުޑަކުރުމުގައި ބޭނުން ކުރާ ފަރާތްތަކަށް އެކަމުގެ އިތުރު ތަކުލީފެއް އުފުލަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ހަމަ އެއާއެކުގައި ވަޒީފާ ދޭނީ އެއްބަސްވުންތަކުގައި ވަޒީފާއަށް ފަރުވާ ކުރާކަށް ފަރާތްތަކާ ގުޅޭ އެތަށް ފިޔަވަޅުތަކާއި މި ކަންކަން. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ފެންނަން މި ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަލިއަޅުވައިލެވިދާނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު އަދި ވަގުތުކޮޅެއް...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ނިންމައިލައްވާ އިނގޭތޯ.

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއިލް ޙަބީބު ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ދެން 13 އިސްލާހު. 53 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރަން އެއްބަސްވަން އަޅުގަނޑަކަށް އެއާ ބޭކަށް ތާއީދެއް ނުކުރެވޭ. އެއީ ސަބަބަކަށް ވީ، ބިޒްނަސްގެ ކަންކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލިވެގެންދާނޭ ކަމަށް، އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރެގިއުލޭޓަރ 53 ވަނަ މާއްދާގައި މިކަން ފާހަގަކޮށްފައި އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އެ މާއްދާ ހަމަ އޮތް ގޮތަށް ބާއްވަން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ދެން މިހިރަ ވަބާ ޖެހުނު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުރި އަދަދުތަކަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އެއީ ސަބަބަކަށް ވީ، 2 އަހަރުން މުރާޖަޢާކުރަން އެއްބަސްވުން ރިޔާޢަތްކޮށްދޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނު މަސައްކަތް ބިޒްނަސްތަކާއިރު ވަރަށް ބޮޑަށް ބަރުއަޅަން އެބަޖެހޭ ރިސްކު، ހާއްސަކޮށް ރިސްކު މެނޭޖްމަންޓުގެ މިހިރަ ވަބާ އެއީ މިހާރުވެސް ދުވަސްވީ ފުދޭ އެންމެ އެކަމަކު

ނުހިމެނި ހަމަ ކޭޝްގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެ، އަސްލު ލިބޭނެ އަދަދެއްގެ ގޮތުގައި ކަށަވަރުކުރުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އަދި މި ޓޫރިޒަމް ކޮމިޓީ މަޝްވަރާކުރުމުގައި ގެސްޓްހައުސް [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވިފައި އެބަހުރި. ދެން ކޮމިޓީ މަޝްވަރާކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ހިމެނޭ ކޮމިޓީއަކަށް މި ބިލު ދާއިރު ޚާއްޞަކޮށް މި މަސައްކަތްކުރަމުން ކުރިއަށްގެންދާ ތަފްސީލުކޮށް ބަލައިބެލުމަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކަށް ހުށަހަޅާނަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ރަޝީދު.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ރަޝީދު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް އެބަހުރި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ޚާއްޞަކޮށް މި ބިލުގައި ފާހަގަކޮށްލެވުނުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ 3 ރަށުގައި؛ މަކުނުދޫ، ނޫކުރަންދޫ، ކުމުންދޫ، މި ތިން ރަށުގައި ވެސް ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުދިންނަށް، ގިނަ ކުދިންތަކަކާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލައިލަން. އޭގެތެރޭއިން ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވި ނުހަމަތައް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. އަދި އޭގެއިތުރުން މި ބިލު ކާމިޔާބުކަން ގޮއްސަ، އެ ކާމިޔާބުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ އެ ޒުވާނުންނަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ބިލު ފުރިހަމަކުރެވިގެން އަންނާނެ ކަމަށް. އޭގެތެރޭގައި ޕްރޮބޭޝަން؛ އަޅުގަނޑު ވެސް، ހަމަ އެ ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރާ ގޮތުގައި 3 މަސްދުވަސް ހަމަ ކުރިޔަށް. 3 މަސްދުވަހަށްވުރެ ދިގުދެމިގެން ގޮސްފިއްޔާ އުނދަގޫތަކާ އެބަހުރި. ދެން ހަމަ ވަޒީފާ ފަހަރެއްކޮޅުން ވެސް ގިނަ ފަހަރުތަކަކާ އަޅުގަނޑާ ފާހަގަކޮށްލެވުނު. އެހެންވީމާ، 3 މަސްދުވަހަށް ހަމަ ރަނގަޅު ވަޒީފާ ޕްރޮބޭޝަން ޖައްސަން. ދެން އޭގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، މިހާރު މި އޮންނަ 3 މަސްދުވަހާ ވަރަށް ހަރުކަށިކޮށް އަސްލުގައި، ކުއްލިއަކަށް ރިސޯޓު ސްޓާފުން އެބަ ހިފަހައްޓާ އިނގޭތޯ. އެކު ޖެހޭއިރު ވެސް 3 މަސްދުވަސް އެ ޕްރޮބޭޝަން ޖަހައިލާ [illegible] ނުދީ މިގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެކަކަށް ރިސެޕްޝަނިސްޓް ޑިޕާޓްމަންޓުގައި، [illegible] އެ 3 މަސްދުވަސް ތެރޭގައި ވެސް ގައިޑުކުރެވި، އެ ލިބޭ ސަރވިސް ޗާޖުތަކާއި ހުރިހާ އެއްޗެއް ފުރިހަމައަށް ލިބެން. އެއަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި ގިނަ ބޭފުޅުން އެދޭ ވެސް ގޮތް. ދެން ދެވަނަ ކަމެއްގައި ސަރވިސް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި އިނގޭތޯ. ދެން ރިސޯޓު ބޭނުން ބޮނަސްތަކާ ކޭ.އައި.ޕީ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ތާއީދުކުރަން ޕީޕަލްގެ ޕާފޯމަންސް އިންޑިކޭޓަރ ބޭސްކޮށްގެން ސަރވިސް ޗާޖުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިއުން. އޭރުން އޭގެ ފުރިހަމަ [illegible] އާއި ލިބިގެންދާނެ. އަދި ރިސޯޓު މެނޭޖްމަންޓަށް ވެސް އާއި [illegible] ވެސް ކުރެވިދާނެ. އެހެނަސް ހުރިހާ އެއްކޮށް ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަ

ގޮތުގައި އޮޅި މޮނިޓަރުކުރުވާން ރަނގަޅު ނިޒާމެއް އިންތިޒާމުކޮށް ހަދައިގެން، ގާއިމުވެގެންދިއުން. އޭރަށް އެ ކަންތައް އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ކުރިޔަށްގެންދާނީ. ދެން އެމް.ސީ؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެ ފަރާތް ވެސް ވާހަކަދައްކާލިން. ރިޕޯޓުތަކުގައި އުޅޭ ކުރިންނާއި ވެސް އަދި މޮނިޓަރިންގާ ވެސް އަދި މިތާ މޮނިޓަރިންގާ ވެސް އިންޑެކްސް. އެމް.ސީގައި މިހާރު އެ ބޭފުޅުން ވެސް ގަބޫލުކުރޭ ހަމަ 15. 15 ރަނގަޅު ކަމަށް. އެއް 15 ގައި ހުރަހަގާލައި، އަސްލު 15 ގައި ޕްރިޕެއާރ އާންމުން. އެކަމަކު މިއަދު ކޮމިޓީ މަޝްވަރާގައި އަދި އިތުރު ގޮތްތަކުން ވެސް ހޯދުން، ފަސޭހަ ގޮތްތަކުން ހޯދުން ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދެން އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުތަކަށް މިއަދު ރަނގަޅު ބަދަލެއް އަންނާނެ ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ، މިހާރުވެސް ވަރަށް އަސްލުގައި އިންސާނީ ނަޒަރަކުން ބަލާއިރު، ހިއުމަން ރައިޓްސްއަކީ ބާރުއެޅިގެން ވެސް އަސްލު ރަނގަޅު ބައެއް ރިޕޯޓުތަކެއް މިހާރުވެސް ހަމަ ދޫދޫ. އެއީ ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުދިންގެ އިނގޭތޯ އެބަހުރި ޕްރޮބްލަމްސް. އަބަދުވެސް ބާރުވާ އެމްޕްލޯޔަރުން ހުންނަނީ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުތަކުން، ވަކި ޖޭ ޕަބްލިކްސެކްޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުދިންނަށް އެބަޖެހޭ އެ ދުވަހު ދާން. އެ ކުދިންނަށް ޕްރޮބްލަމްތަކެއް ވެސް ބާރުޖެހެނީ. އިސްތިހާރަކަށް ދިގު ވެސް ކުރުވެދާނެ. އެކަމަކު މި ބޮސުން އުސޫލުން އެކަނިވެރިކަމުގައި ޖޭ ޕަބްލިކްސެކްޓަރގައި ބިދޭސީން، މި ކަހަލަ ފުރަތަމަ އެބަ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ މިހާރު. ދެން ދެވަނަ ކަމަކީ އަސްލުކޮށް؛ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލަން، މިހާރުވެސް ބައެއް ރިޕޯޓުތަކުން ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް، އަސާސީބައި ރިޕޯޓުތަކުން ނުހިމެނޭ. އެ އެނުއަލް ކޮމްޕެންސޭޝަން ފާއިދާ ބިދޭސީންނާ ތަފާތުކުރާ މަސައްކަތްތެރިންގެ ބޭނުންތަކާ އެއްގޮތަށް އިންސާފުން ގާއިމު ހިމާޔަތް ދިނުން. ބޭރުގައި ޓްރޭނިން ދާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެބަދޭ. އަދި ކައިރި އަވައްޓެރި ޤައުމުތަކަށް ދާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެބަދޭ. އެކަމަކު ޕްރައިވެޓްސެކްޓަރގެ ގާ ބޮޑުވެރިޔަކު ފަރާތުން ނުދިނީ. އެހެންވީމާ، ރަނގަޅު ގޮސް އަހަރުމެން ދާ ޓިކެޓު ހަމަ އެއް އުސޫލުގެ ދައުރުގެ ޚަރަދުކުރަންޖެހިގެން. ރައީސް، ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވާތި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ފަރާތަކަށްނަމަ ވަރަށް ދުރުން ނަސޭހަތްތެރިކޮށް އެކަމަކު. ދެން އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވޭ، ހެލްތު އިންޝުއަރަންސް ގާއިމުވެގެންދިއުން އިނގޭތޯ. ބަހުރި ރިޕޯޓުތަކުން ކުރަމުންދާ ކަމެއް. ދެން މިހާރު ފުރަތަމަ އޮތީ ގޮޅި، އާސަންދަ ސްކީމާއި، އާސަންދަ ސްކީމާ ބަލާ ރިޕޯޓުތަކުން ނުދޭ. އެކަމަކު އަސްލު ބަޖެޓުގެ ރިޕޯޓުތަކުން އިތުރު ކަމަކަމުން ފުރިހަމަ ދުވަހެއްވާނަމަ އައި ސަރުކާރުން ވެސް ދެވޭ ވަރަށް ބޮޑު ޚިދުމަތް އާސަންދައިގެ ބޭނުމުން ވެސް. އެހެންވީމާ، ހެލްތު އިންޝުއަރަންސާ ގުޅޭ ކަމެއް ހުރިހާ އެންމެންނަށް އެއް ހަމަހަމަކަން، ދިވެހިންނަށް ވެސް ބިދޭސީންނަށް އިނގޭތޯ. ދެން އެންމެ ބޮޑު ފަރާތަކަށްވެސް، ވަޒީފާގައި ބަރާބަރަށްވާން ގެނުވުން. ވަރަށް ބޮޑު؛ ފުރާޅުގެ ރިޕޯޓުތަކުގައި ވަޒީފާގެ ބަދަލުކުރުމުން. އެއީ މުސާރަ، އެއީ ވަޒީފާއެއްގައި، އެއީ ވަޒީފާއެއް، އެއީ ސަލާމަތް، އެއީ އެކްސްޕީރިއަންސް އިނގޭތޯ. އެކަމަކު ސެކްޓަރުގެ ޚަރަދު ވަކިން

ބޮޑަށް. ސުވާލަކީ އެކަންޏެއް ނޫން. އެކޮމޮޑޭޝަންސްގެ ފަރަގު އެބަހުރި. ތިބޭ ބެނިފިޓްތަކުގެ ފަރަގު ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަހުރި މީގެތެރޭގައި. އެއީ ހަމަ އެގޮތަށް ދިވެހިން އެއް ރިސޯޓެއްގައި ބޭރު މީހަކު ވަޒީފާ އަދާކުރަންޏާ ދިވެހިންނަށް އެއް ކޮޓަރި އެބަލިބޭ ދިވެހިންގެ ގޮތުގައި ބަހާލާ. އެކަމަކު ދިވެހި މީހާ އޭނާގެ އަންހެނުން ރިސޯޓުގައި ހުރިއްޔާ ވަކިކޮށްފައި އެބަ ބަހައްޓާ. އެހެންވީމާ، އިންސާނިއްޔަތުގެ ނަޒަރަކުން ބަލާއިރު ވެސް އެހާ ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއް ނޫން. މި ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކުރަން. ދެން މިނިމަމް ވޭޖް. މިނިމަމް ވޭޖްގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އިންތަކެއް ކަނޑައަޅައި ވާހަކަދައްކަމުން. ދެން މިއަދު އިތުރަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބަހުސްކުރެވި، ރަނގަޅު ހަމަ އަދަދެއް ނެރެވިދާނެ. އެކަމަކު މިއަދު [illegible] [illegible] ވެސް އެނގިލައްވާނެ، މިއަދު އެންމެ ރަނގަޅު ސީދާ [illegible] ކަނޑައަޅަން؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރާ ގޮތަކީ، ދެން އިތުރަށް [illegible]، މި 2008އިން ފެށިގެން ވަޒީފާ ގާނޫނުގައި އެބައޮތް ޖަހާފަ. އެކަމަކު [illegible] ވާ [illegible]، [illegible] [illegible] މި [illegible] އި [illegible] ބަދަލުކުރަންވީ. އެހެންވީމާ، ދެން މިނިމަމް ވޭޖް ކަނޑައެޅިގެންދާއިރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ކަނޑައަޅާފައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެން، މިނިމަމް ވޭޖް [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ދެން މިއަދު އަޅުގަނޑު [illegible] ހަމަ [illegible] ކަނޑައެޅިފައި. އަޅުގަނޑު މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible]. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ބިލަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ވެސް ވަނީ ހަމަވެފަ. އެހެންވީމާ، އަދި އަންނާނެ މިއަދުގެ ޖަލްސާގެ ވަގުތު ވެސް މި ހަމަވީ. ދެން މި ބިލުގެ ފަހުބަސް ވިދާޅުވުމުގެ ފުރުޞަތު މާދަމާ ބިލު ހުށަހަޅުއްވި ފަރާތަށް އަރުވާނަން. އާދެ! ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް ބާއްވާނީ، 17 ޖޫން 2020 ވާ ބުދަ ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.